

**ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN
KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARININ SOSYAL
MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGI VE
SOSYAL ONAY İHTİYACI İLE ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Şeyma GÜLER
Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Bilimleri
Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. Mustafa DEMİR
2024
(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN KENDİNİ AÇMA
DAVRANIŞLARININ SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGI VE
SOSYAL ONAY İHTİYACI İLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeyma GÜLER

Danışman: Doç. Dr. Mustafa DEMİR

BAYBURT - 2024

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Mustafa DEMİR danışmanlığında, Şeyma GÜLER tarafından hazırlanan “Öğretmenlerin Sosyal Medya Üzerinden Kendini Açma Davranışlarının Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 06.09.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGÖL

Üye : Doç. Dr. Mustafa DEMİR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Lokman KOÇAK

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Murat KUL

Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Mustafa DEMİR danışmanlığında hazırlamış olduğum “Öğretmenlerin Sosyal Medya Üzerinden Kendini Açma Davranışlarının Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı İle Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı program seçin tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

06.09.2024

Şeyma GÜLER

ÖN SÖZ

“İnternetin en önemli karakteri nedir?” diye sorsalar her tür bilgiye en kolay yoldan ulaşılabilmesi olarak ifade ederim. Hayatımıza paraşütvaryi giren bu teknoloji mucizesi gerçekte insanlığı kendi içine çekti. Artık herkesin elinde kendini ifade edebileceği, gösterebileceği, paylaşım yapabileceği, bilgi edinebileceği ve hatta kendini onunla bütünleştirdiği sosyal medya platformları var. Tercih edilme durumunun da ötesinde, ihtiyaç halini alan bir oluşum olarak var olagelen sosyal medyanın, yaşantımızı çok yönlü olarak etkilemeye ve geliştirmeye devam ettiğini görmekteyiz. Öyle ki hayatımızın her alanını kaplayan bu sanal ortam faydaları ve zararları bakımından akademik araştırma konusu olmaya da devam edeceğe benziyor. Çocuklar, gençler, öğrenciler, öğretmenler, ebeveynler bu sanal dünyadan nasıl etkilendi/etkileniyor? Bu çalışmada “Öğretmenlerin Sosyal Medya Üzerinden Kendini Açma Davranışlarının Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” ele alınarak eğitim-öğretim yaşantılarına etkisi araştırılmıştır.

Bilim neferi olma yolunda ilerlediğim bu süreçte her daim desteğini hissettiğim, değerli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşmaktan asla vazgeçmeyen değerli hocam Doç. Dr. Mustafa DEMİR’ e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Zorlayıcı duygu durumum ve yaşadığım yoğun stres dönemlerinde bana olan inancı ve güveni benim için çok kıymetliydi. Kendisi ile çalışmaktan büyük keyif ve mutluluk duyduğumu eklemek istiyorum.

Tezime sundukları değerli katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Lokman KOÇAK ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGÖL hocalarıma ilgi, destek ve yardımlarından ötürü çok teşekkür ederim.

Bu sürece adım atmamda yanımda olan değerli hocam Doç. Dr. Gürkan YILDIRIM’a teşekkürlerimi borç bilirim. İlerleyen süreçte farklı projelerde birlikte çalışabilmeyi umuyorum.

Her zaman sevgi, ilgi ve destekleri ile yanımda olan babam Nazir GÜLER ve annem Zeytin GÜLER’e, kardeşim Arş. Gör. Bahadır Furkan GÜLER’e, aileme, değerli dostlarım Psk. Dnş. Mehriban AKGÜN ve Psk. Dnş. Elif TERZİ’ye, çalışma arkadaşlarıma ve tezimi yazmamda değerli katkıları olan tüm katılımcı öğretmen arkadaşlara canı gönülden teşekkür ediyorum. Saygı ve sevgilerimle...

Şeyma GÜLER

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARININ SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGI VE SOSYAL ONAY İHTİYACI İLE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Şeyma GÜLER

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa DEMİR

Bayburt-2024, Sayfa: 133

Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışları ile sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlgili araştırma nicel yöntemin kullanıldığı ilişkisel tarama türünde gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örneklem seçim yöntemi kullanıldığı araştırmada 467 öğretmenden veri toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan bağımsız örneklem t testi, varyans analizi ve Pearson korelasyon analizinden elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sosyal medyada orta düzeyde kendini açma davranışında bulundukları, orta düzeyde sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı hissettikleri görülmüştür. Sosyal medyada kendini açma davranışının cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinde farklılaştığı bulunmuş, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinde farklılaşma bulunmamıştır. Mezun olunan bölüm, görev yapılan kademe düzeyi, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerinin; sosyal medyada kendini açma, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile farklılaşmadığı bulunmuştur. Sosyal medya kullanım süresi değişkeninin sosyal medyada kendini açma, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medya kaygısı ile ilişkili bulunmazken, sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, sosyal medyada kendini açma, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı, sosyal onay.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' SELF-DISCLOSURE BEHAVIORS ON SOCIAL MEDIA AND THEIR SOCIAL ANXIETY AND SOCIAL APPROVAL NEEDS ON SOCIAL MEDIA

Şeyma GÜLER

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa DEMİR

Bayburt-2024, Pages: 133

In this study, it was aimed to examine the relationship between teachers' self-disclosure behaviors on social media and social media anxiety and social approval need. The related research was conducted in the relational survey type using quantitative method. Purposive sampling method was used in the study and data were collected from 467 teachers. Personal Information Form, Self-Disclosure in Social Media Scale, Social Anxiety Scale for Social Media Users and Social Approval Need Scale were used as data collection tools. The data obtained were analyzed using SPSS 20.0 package program. According to the results obtained from the independent sample t-test, analysis of variance and Pearson correlation analysis, it was seen that teachers engaged in moderate self-disclosure behavior on social media, felt moderate social media anxiety and social approval need. Self-disclosure behavior in social media was found to differ in gender and marital status variables, while social anxiety and social approval need in social media did not differ in gender and marital status variables. It was found that the variables of graduated department, level of employment, professional seniority and educational status did not differ with self-disclosure on social media, social anxiety experienced on social media and need for social approval. Duration of social media use was found to be related to social media self-disclosure, social anxiety experienced on social media and social approval need. While self-disclosure behavior on social media was not found to be related to social media anxiety, it was found to be related to the need for social approval.

Keywords: Social media, self-disclosure on social media, social anxiety on social media, social approval.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar	XI
KISALTMALAR	XII
SİMGELER	XII
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	5
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	8
Varsayımlar	8
Terim ve Tanımları	8
BİRİNCİ BÖLÜM	10
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	10
1.1. SOSYAL MEDYA	10
1.2. KENDİNİ AÇMA	13
1.3. SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA	15
1.4. SOSYAL KAYGI	17
1.4.1. Biyolojik Yaklaşım Temelinde Sosyal Kaygı	20
1.4.2. Psikolojik Yaklaşım Temelinde Sosyal Kaygı	21
1.4.2.1. Psikanalitik kurama göre sosyal kaygı.....	21
1.4.2.2. Varoluşçu kurama göre sosyal kaygı	22
1.4.2.3. Bilişsel kurama göre sosyal kaygı.....	23
1.4.2.4. Davranışçı kurama göre sosyal kaygı	24
1.4.2.5. Sosyal öğrenme kuramına göre sosyal kaygı.....	25
1.5. SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI	25
1.6. SOSYAL ONAY İHTİYACI.....	27
1.6.1. Murray ve İhtiyaçlar Listesi Kuramı	30
1.6.2. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı.....	30
1.6.3. McClelland'ın Başarı Gereksinimi Kuramı.....	31
1.6.4. Sosyal Onay İhtiyacı ile İlişkili Kavramlar	31
1.6.4.1. Benlik sunumu ve sosyal onay ihtiyacı.....	31
1.6.4.2. Sosyal kaygı, kültür ve sosyal onay ihtiyacı	32
1.6.4.3. Mutluluk ve sosyal onay ihtiyacı	34
1.7. SOSYAL MEDYADA SOSYAL ONAY İHTİYACI.....	34
1.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	36
1.8.1. Sosyal Medyada Kendini Açma	36
1.8.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	38

1.8.3. Sosyal Medyada Sosyal Onay İhtiyacı	41
İKİNCİ BÖLÜM	44
2. YÖNTEM	44
2.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ	44
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	44
2.2.1. Örneklem Seçimi	44
2.2.1.1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı	45
2.3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ/ARAÇLARI	46
2.3.1. Veri Toplama Araçları	46
2.3.2. Kişisel Bilgi Formu	46
2.3.3. Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği	46
2.3.4. Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği	47
2.3.5. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	47
2.4. VERİLERİN ANALİZİ	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	50
3. BULGULAR	50
3.1. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ÖĞRENCİLERİNE KENDİLERİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI NE DÜZEYDEDİR?	50
3.2. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI NE DÜZEYDEDİR?	51
3.3. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI NE DÜZEYDEDİR?	52
3.4. ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI VE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE FARKLILIK GÖSTERMEKTE MİDİR?	52
3.4.1. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi	52
3.4.2. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi	54
3.4.3. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi	55
3.4.4. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi	55
3.4.5. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi	56
3.4.6. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi	57
3.4.7. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi	58
3.4.8. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi	60
3.4.9. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi	62
3.4.10. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışı, Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygıları ve Sosyal Onay İhtiyaçlarının Kıdem Yılına Göre Değerlendirilmesi	64
3.4.11. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi	64

3.4.12. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi	67
3.4.13. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi.....	70
3.4.14. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	73
3.4.15. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	75
3.4.16. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi	77
3.4.17. Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışı, Sosyal Medyada Yaşanan Sosyal Kaygı Ve Sosyal Onay İhtiyacı ile Sosyal Medya Kullanım Süresi Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	79
3.5. ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI VE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI ARASINDA ANLAMLI BİR İLİŞKİ VAR MIDIR?.....	80
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	81
Sonuç	81
Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	82
Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	83
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	85
Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	85
Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	86
Medeni Duruma İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	88
Mezun Olunan Bölüme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	89
Kıdem Yılına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	90
Kademe Düzeyine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	91
Eğitim Durumuna İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	92
Sosyal Medya Kullanım Süresine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	93
Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	95
Öneriler.....	97
Araştırmanın Sonuçlarına Dair Öneriler.....	97
Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler	100
KAYNAKÇA.....	101
EKLER	121
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu.....	121
Ek 2: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği	122
Ek 3: Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği	125
Ek 4: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	127
Ek 5: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeklerine Ait Kullanım İzinleri....	129
Ek 6: Bayburt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Kararı	131
Ek 7: Araştırma İzni	132
ÖZ GEÇMİŞ	133

TABLÖLAR

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler	45
Tablo 2: Değişkenlere İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	48
Tablo 3: Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu	50
Tablo 4: Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu	51
Tablo 5: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu.....	52
Tablo 6: Cinsiyet ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu	53
Tablo 7: Cinsiyet ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu.....	54
Tablo 8: Cinsiyet ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu	55
Tablo 9: Medeni Durum ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu	55
Tablo 10: Medeni Durum ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu.....	56
Tablo 11: Medeni Durum ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait T-Testi Tablosu	57
Tablo 12: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	59
Tablo 13: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	61
Tablo 14: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	63
Tablo 15: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	65
Tablo 16: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu	68
Tablo 17: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	71
Tablo 18: Eğitim Durumu ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	74
Tablo 19: Eğitim Durumu ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	76
Tablo 20: Eğitim Durumu ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait Anova Tablosu.....	78
Tablo 21: Sosyal Medya Kullanım Süresi ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Tablo	79

KISALTMALAR

APA	: Amerikan Psikiyatri Birliği
DSM-V	: Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve İstatistiksel Elkitabı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
PEW	: Araştırma Merkez Kuruluşu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Statista	: İstatistik Veri Tabanı

SİMGELER

Akt.	: Aktaran
N	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
<i>r</i>	: Pearson korelasyon katsayısı
Sd	: Serbestlik Değeri
Ss	: Standart sapma
t	: t değeri
vb	: Ve benzerleri
vd	: Ve diğerleri
$\bar{X}$	: Aritmetik ortalama

GİRİŞ

Bireylerin yaşamlarında, hızlı ve kolay bilgi edinebilme, zamandan tasarruf edebilme, özel ve iş yaşamında avantaj ve kolaylıklar sağlama gibi nedenlerle internet ve iletişim teknolojileri insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Çiftçi, 2018; Durmaz, 2019; Uluç ve Yarcı, 2017). Hayatımızın her alanında varlığını hissettiğimiz bu teknolojiler, çalışma ortamımızı, boş zamanlarımızı ve başkalarıyla iletişim şeklimizi de doğrudan etkilemektedir (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018). Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte hayatımıza giren birçok uygulama ve araç bulunmaktadır. Sosyal medya platformları da bu araçlardan biridir. Sosyal medya platformları erişim ve kullanım kolaylığı gibi sahip oldukları özellikler sebebiyle dijital okuryazar olsun olmasın, genç yaşlı demeden birçok kullanıcıya hitap etmektedir (Demir, 2018; Gülbahar vd., 2010). Bu özellikleri sayesinde sosyal medya platformları, günümüzde bireylerin dünyaya açılmasında önemli bir araç konumuna gelmiştir (Öztürk ve Talas, 2015).

Sosyal medyanın kısa zamanda bu kadar etkili olmasının temelinde ise kişilerin kurdukları etkileşimlerle ilgili dönüt sağlama ve interaktif bir yapıya sahip olması yer almaktadır (Durmaz, 2019; Yalçın, 2018). Bu özelliklerinden dolayı bilgisayar ve mobil iletişim araçlarında sosyal medya platformlarının kullanımı giderek artmaktadır (Riordan ve Kreuz, 2010). Sosyal medya kullanıcıları içerik ürettikçe, fotoğraf paylaştıkça, paylaşılanları beğendikçe veya bir oyunda etkileşime girdikçe sosyal medya platformları bireylerin fikir, duygu, düşünce veya yorum beyan ettikleri bir oluşum olarak varlığını devam ettirir olmuştur (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018; Tess, 2013). Bu nedenle, sosyal medya, diğer insanların düşüncelerini ve duygularını öğrenmemize yardımcı olan çok güçlü bir araç haline gelmiştir ve bu da davranışlarımızı etkileme ve şekillendirme yeteneğini doğurmaktadır (Uluç ve Yarcı, 2017).

Pandeminin biyo-psiko-sosyal etkilerinin yanı sıra eğitim-öğretim süreçlerine de etkisi yadsınamaz olmuş, dünya çapında örgün eğitim kesintiye uğramıştır. Bunun en büyük getirisi ise interaktif öğrenme yaşantılarının hayatımıza girmesi ile sanal eğitim- öğretim süreçlerinin gelişerek devam etmesidir (Ceylan vd., 2023). Pandemi süreci boyunca öğretmen gruplarının da içinde bulunduğu toplumsal kesimlerde sosyal medya kullanım oranlarının arttığı çeşitli raporlarda sunulmaktadır (Datareportal, 2020; Akt., Avcı, 2020). Sosyal medya kullanımının bu şekilde yaygınlaşması, öğretmen ve öğrencilerin sınıf içinde yaşanan etkileşimlerinin bu platformlara taşınmasına da neden olmuştur.

Sosyal medya platformlarının eğitimdeki potansiyeli oldukça büyüktür. Öğretmenler sosyal medya platformlarında derslerini işleyebilmekte, soru-cevap şeklinde eğitim öğretim faaliyetleri gerçekleştirilerek öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci iletişiminin ve etkileşiminin sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Çam, 2012). Sadaf, Newby ve Ertmer (2012) yaptıkları bir araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medyayı (web 2.0) öğretim aracı olarak, öncelikle öğrenci katılımını artırabileceği için benimsediklerini göstermiştir. Sosyal medya platformlarının, öğretmenlerle öğrenciler arasındaki iletişimi artırması hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin daha kapsamlı bir şekilde katılım sağlamasına ve sanal ortamda sosyal öğrenme deneyimlerinin gerçekleştirilmesine olanak tanınması gibi avantajları nedeniyle öğrencilerin eğitime önemli katkılar sunmaktadır (Doğruluk, 2017). Köse ve Elçi (2021) tarafından öğretim elemanları üzerinde yapılan bir araştırmada da benzer şekilde öğretmenlerin sosyal medyayı eğitim-öğretim faaliyetleri odağında, öğrencilere ulaşımı hızlandırması, öğrencilerin derse karşı ilgi ve motivasyonlarını artırması, zaman ve mekân dezavantajlarını ortadan kaldırması ve öğrencilerin rahat iletişim kurmasını kolaylaştırması gibi katkılar sunduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrenme yaşantılarını zenginleştirmesi, öğrencilere kendi öğrenme stillerini keşfederek ilgi alanlarına hitap eden öğrenme içeriklerine ulaşip, seçme imkânı sunması ve öğretmenlerin de bu ortamı gözleyerek dönütler sunabilmesine olanak tanınması sosyal medyanın destekleyici özellikleri arasında sıralanabilir (Demirtaş, 2017).

Öğretmenin kendini açması, öğrencilerin başka kaynaklardan öğrenmesinin mümkün olmadığı, kendisi hakkındaki bilgilerin kasıtlı ya da kasıtsız olarak aktarıldığı benlikle ilgili paylaşımlar ve sözel anlatımlar olarak ifade edilmiştir (Nussbaum ve Scott, 1979; Sorensen, 1989). Dijital platformların hayatımıza girmesiyle birlikte kendini açmanın da sınırları genişlemiş olup (Güçlü, 2021), kişinin online platformlarda kendisini ifade etme, paylaşımlarda bulunma ve diğer kullanıcılarla etkileşimlerde bulunması, sosyal medyada kendini açma davranışı olarak nitelendirilmektedir (Özdemir ve Erdem, 2016).

Sosyal medyada yaşanan öğretmen ve öğrenci etkileşimleri öğrencilerin öğretmenleri ile kurmuş oldukları iletişim ve etkileşimin doğasını büyük oranda etkilemiştir (Hershkovitz ve Forkosh-Baruch, 2013). Bu etkileşimlerin yarattığı atmosfer öğrencilerin bakış açılarını ve inançlarını da etkilemektedir (Demir, 2018). Günümüzde öğretmenlerin sosyal ağ profillerinde özel yaşamlarına ilişkin çok fazla içerik gözler önüne serilmekte (Cemaloğlu ve Koçak, 2020); hobiler, ideolojik tercihler, din, aile gibi bireye özel ne varsa sosyal medyada sunularak (Can, 2021) öğretmenlerin öğrencilerine kendilerini açtıkları görülmektedir. Özellikle sosyal ağlarda oluşturulan arkadaşlık kavramıyla birlikte öğretmenlerin kişisel yaşamları ile profesyonel

hayatları arasındaki çizginin giderek belirsizleşebileceği (West, Lewis ve Currie, 2009), mahremiyet sorunlarını da beraberinde getirebileceği (Gross ve Acquisti, 2005; Hew, 2011) öngörülmektedir. Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışları, genel olarak öğretmenin kişisel tercihlerine, kurumun politikalarına ve profesyonel etik kurallarına bağlı olarak değişebilir. Sosyal medyanın öğretmen-öğrenci ilişkisine yansıyabilecek olumsuz etkileri nedeniyle birçok ülkede eğitim politikalarını etkilemekte olduğu, yasal düzenlemeler çeşitli önlemler alınma yoluna gidildiği görülmektedir (Asterhan ve Rosenberg, 2015). Sosyal medyanın öğretmenlerin öğrencileriyle uygunsuz iletişim kurmasını kolaylaştırmasından endişe eden yetkililer tarafından, öğretmen-öğrenci etkileşiminde müfredat dışı amaçlarla sosyal medyanın kullanmasını yasaklayan yönergeler oluşturulmaya devam edilmektedir (Papandrea, 2012). Mahremiyet, istismar ve otorite kaybı gibi durumların önüne geçebilmek (Asterhan ve Rosenberg, 2015) ve öğretmen-öğrenci iletişiminin arzu edilebilirlik düzeyinde kalabilmesi için bazı ülkelerde çeşitli sınırlama ve yasaklar getirilmiştir. Türkiye'de eğitimle ilgili genel politika ve yönergeleri belirleyen kurum olan Millî Eğitim Bakanlığı'nın koruyucu tedbirler kapsamında, dijital ortamda öğrencilerin her türlü istismar ve şiddete karşı korunabilmesi amacıyla hazırlanan yönerge bu yönde atılmış adımlardandır (MEB, 2017).

Sosyal medya, öğrencilerle kurulacak etkileşimin niteliği ve boyutları noktasında geniş bir dünya sunmaktadır. Kullanıcılar için daha yakın bir bağ kurma imkân ve potansiyeline sahiptir. Sahip olduğu avantajların yanında bek çok olumsuzluğu da barındırma potansiyeli olan sosyal medya kaygıyı da beraberinde getirebilmektedir (Aktan, 2018). Bu sebepten ötürü öğretmenler, sınırları belirlemek ve öğrenci iletişimini profesyonel bir düzeyde tutmak konusunda endişe duyabilirler. Özellikle kişisel bilgilerin, fotoğrafların ve kişiyi ayırt edici kılan özelliklerin (telefon, doğum tarihi, ev adresi, mesaj ve yorumlar) paylaşıyor oluşu, sosyal medyada ortaya çıkan endişe ve kaygı durumlarını tetikleyebilmektedir (Lanier ve Saini, 2008). Değerlendirilme kaygısı olarak da ifade edilen sosyal kaygı, sosyal etkileşim durumlarında ya da bir eylemi gerçekleştirmesi gereken durumlarda kişinin yaşadığı abartılmış korkusu olarak tanımlanmaktadır (Köroğlu, 2015). Sosyal platformlarda yapılan paylaşımlardan dolayı yanlış anlaşılma ve eleştirilme korkusu öğretmenlerin bu platformlarda sosyal kaygı yaşamalarına neden olabilir. Tonbuloğlu ve İşman (2014) tarafından öğretmenler özelinde yapılan bir araştırmada katılımcılar sosyal platformlarda özel bilgiler ile siyasi içerikli paylaşımlar yapmaktan çekindiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sosyal medya platformlarında yaşadıkları kaygı durumu öğrenciler ile kurulacak bağın azalmasına ve iletişimsel sorunlara yol açabileceği (Demir vd., 2023) belirtilmektedir. Yoğun bilgi kirliliğini de barındıran sosyal medya platformlarında öğretmen-öğrenci ilişkisinin belirlenmesi ve

sağlıklı sınırların çizilmesi noktasında zorluklar yaşandığı, paylaşılan içeriklerin özel hayatı deşifre ederek kişisel sınırların ötesine geçilebilmeye ortam oluşturduğu, tüm bunlarla birlikte etik kuralların ihlal edildiği ifade edilmektedir (Gross ve Acquisti, 2005; Hew, 2011; Köse ve Elçi, 2021). Söz konusu bu durumların varlığı, öğretmenlerin sosyal medyada öğrencileri ile etkileşimlerinde kaygı yaşamalarına sebebiyet verebilmektedir (Astehan ve Rosenberg, 2015; Demir, 2020).

Sosyal medya, bireylerin kendilerini gösterme, beğenilme ve olumlu geri bildirim almak amacıyla kullandıkları bir platformdur. Yani insanlar sosyal medya platformlarında yapmış oldukları paylaşımların diğer insanlar tarafından beğenilip onaylanmasını beklemektedirler. Sosyal onay insanlar için bir ihtiyaç olarak kişinin söylem ve davranışlarında eleştiriden kaçınacak şekilde yanıt vererek, sosyal çevresi ve diğer insanlar tarafından onaylanma ve kabul görmesi olarak tanımlanmaktadır (Hebert vd.,1997; Karaşar ve Öğülmüş, 2016). Alan yazın incelendiğinde sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkiyi inceleyen az sayıda araştırma olduğu görülmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016). Leary ve Kowalski (1995) sosyal kaygısı yüksek olan bireyler için, sosyal onay ihtiyacının önemine dikkat çekmişlerdir (Akt., (Karaşar ve Öğülmüş, 2016). Birey, başkalarından olumlu tepkiler aldıkça kendini daha güvende hissedebilir ve sosyal kaygısını daha iyi yönetebilir. Benzer şekilde Leary (1980) de olumsuz değerlendirilme korkusunun onay alma arzusuyla olumlu yönde ilişkili olduğunu belirtmiştir (Akt., Chiba vd., 2009). Yani sosyal onay ve olumlu geri bildirim, sosyal kaygıyı azaltabilir. Kırnık vd.'nin (2018) yaptığı bir çalışmada benzer sosyal medya platformlarına üye olan öğretmen adaylarının sosyal çevrelerini geliştirerek yalnızlık duygusundan uzaklaştıkları, ilgi duydukları alanlarda ortak paylaşımlar yaparak beğenilme ve değerli olduğunu hissetme ihtiyaçlarını karşıladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan öğretmenlerin sosyal medyada çeşitli kaygılar yaşamalarına rağmen öğrencilerine kendilerini açmalarında sosyal onay ihtiyacının etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Günümüz dünyasında varlığını artırarak devam ettiren sosyal medya platformlarının eğitim-öğretim yaşantılarına etkileri dikkate alındığında konu ile ilgili daha fazla ampirik araştırma yapılması, var olan çalışmalardan da hareketle öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışları, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları ve sosyal onay ihtiyaçlarının daha geniş bakış açısı ile değerlendirilebilmesi önemli görülmektedir.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

İçinde bulunduğumuz çağda bireylerin sosyal medya hesaplarını yoğunlukla/sıklıkla kullanmaları, sosyal medya platformlarında kendileri ile ilgili çok yönlü bilgi paylaşımları yaparak kendilerini açma davranışında bulunmalarını da beraberinde getirmektedir. Kişilerin çeşitli paylaşımlarla var olan kimliklerinin yanında, kendilerini sanal dünyada da var etmeye çalıştıkları, izleyicilerin/takipçilerin zihinlerinde kendileri ile ilgili çeşitli izlenimler oluşturmaya çabaladıkları söylenebilir. Sosyal medya platformları kullanıcılar için sosyal medyada yaşayabilecekleri çeşitli kaygıları da beraberinde getirmektedir. Ayrıca oluşturulan bu sanal dünyanın toplumun her kesiminden insanla bir araya gelebilmeyi olağan kılması, içinde yaşanan çevreden alacakları sosyal onay ihtiyacına da dikkati çekmektedir.

Günümüz dünyasında varlığını artırarak devam ettiren sosyal medya platformlarının, öğretmenler için de kullanım alanı oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin de sosyal medya platformlarında kendilerini açma davranışında bulundukları ifade edilebilir. Sosyal medyanın avantaj ve dezavantajları ile öğretmenlik mesleğinin toplumdaki konum ve statüsü dikkate alındığında; öğretmenlerin de sosyal medya platformlarında çeşitli kaygılar yaşayabilme durumu ve sosyal onay ihtiyaçlarını da beraberinde getirebilmektedir. İfade edilen bu durumlar nezdinde, araştırmanın problemi aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendini açma davranışlarının sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?”

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sosyal medya üzerinden öğrencileri ile etkileşimleri olan öğretmenlerin bu platformlarda göstermiş oldukları kendini açma davranışlarının sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygıları ve sosyal onay ihtiyaçları ile arasındaki ilişkinin incelemesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır.

- Öğretmenlerin, sosyal medya üzerinden öğrencilerine kendilerini açma davranışları ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin, sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygıları ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ne düzeydedir?
- Demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, günlük sosyal medya kullanım süresi, kıdem, kademe) göre öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini açma davranışları,

sosyal onay ihtiyaçları ve sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri farklılık göstermekte midir?

- Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları, sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygı düzeyleri ve sosyal medyada kendini açma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

İnternetin eğitim hayatına girmesiyle birlikte okulun dört duvar içinde hizmet veren bir kurum olduğu algısı yıkılmış, her an her yerde bilgiye ulaşımın sağlanabilir oluşuyla yaşam boyu öğrenme alanında da devrimsel gelişmeler yaşanmıştır (Bağcı-Kılıç, Karaaslan, 1998). Artık öğrenciler küresel düzeyde eğitim öğretim faaliyetlerine katılabilmekte, bilgi edinebilmekte ve edindikleri bu bilgileri yaşamlarına aktarabilmektedirler (Glimps ve Ford, 2008). Kişisel veya iş amaçlı bir araç olarak yaygın bir şekilde kullanılan sosyal medyanın eğitim amaçlı olarak da etkili bir araç olabileceği, eğitim ortamları ve etkileşimleri açısından işlevsel olarak kullanılabileceği fikri son zamanlarda dikkat çekmektedir (Demirtaş, 2017; Grosseck ve Holotescu, 2008; Tess, 2013). Akkaya ve Kanadlı (2019) öğretmenler üzerinde sosyal medyanın eğitim aracı olarak kullanıldığı araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin bilgiye erişimini hızlandırdığı, yeni ve yaratıcı fikirler üretmelerine fayda sağladığı, somut ve görsellik ağırlıklı etkinlik oluşturmaya fırsat verdiği gerekçeleriyle sosyal medyanın öğretmenler için eğitim amaçlı kullanıldığı ifade edilmiştir. Orlando-Ventayen ve Ventayen (2017) tarafından öğretmenlerin sosyal medya kullanımına ilişkin algılarının araştırıldığı çalışmada öğretmenler tarafından akademik kullanımın desteklendiği, iş birlikli öğrenmeyi pekiştirdiği ve özellikle notların öğrenci ile paylaşılması sürecinde öncelikli olarak tercih edildiği ifade edilmiştir.

Alan yazın incelendiğinde, öğretmenlerin meslek içerikli ya da kişisel bilgi paylaşımı yapmak amacıyla sosyal medya platformlarında kendilerini açma davranışında bulundukları görülmektedir (Cemaloğlu ve Koçak, 2020; Chen ve Sharma, 2013; am ve İşman, 2013; Demir, 2020; Helou vd., 2012; Hew, 2011; Sönmez, 2013; Tonbuoğlu ve İşman, 2014). Öğretmenlerin sosyal medya platformlarından kendi açma davranışlarının, öğrencilerin olumlu ve istendik davranışlarının gelişmesinde etkili olduğu belirtilmektedir (Demir, 2020). Yapılan araştırmalardan edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sınıf içi dinamiği artırmak, katılımı istenir kılmak, akademik başarıyı teşvik etmek, bilgi paylaşımı yapmak amaçları ile kendilerini öğrencilerine açtıkları görülmüştür. Öğretmenlerin bu davranışı öğrencilerin akademik süreçte ilgilerini tetikleyerek başarılarına olumlu katkı sağladığı, öğretmen-öğrenci iletişim ve

etkileşimini kuvvetli kılarak, öğrenciler arasında da iş birliğini geliştirdiği belirtilmektedir (Cayanus, 2004; Faizi vd., 2013; Hassan ve Landani, 2015; Köse ve Elçi, 2021; Menteşe, 2013; Orlanda-Ventayen ve Ventayen, 2017; Özmen vd., 2012).

Sosyal medya platformları eğitim-öğretim yaşantılarına katkılarının yanında, risk teşkil eden durumları da beraberinde getirmektedir. Özellikle öğrenci-öğretmen arasındaki profesyonel ilişkinin boyutlarının değişebilmesi, gizliliğin ihlali, mahremiyet sorunları ve öğretmenlik mesleğinin statüsünde meydana gelebilecek dezenformasyonlar gibi olumsuzlukların da öğretmenler üzerinde çeşitli kaygılara sebebiyet verebileceği görülmektedir (Asterhan vd., 2013; Demir, 2023; Lanier ve Saini, 2008; West vd., 2009; Tonbuoğlu ve İşman, 2014). Öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları çeşitli kaygılar olmasına ve sosyal medya platformlarının kişilerin özel hayatlarını gözler önüne sermek gibi nedenlerle eleştirilmesine rağmen, öğretmenler tarafından bu platformlara olan ilginin azalmadığı (Vural ve Bat, 2010) ve her geçen gün öğretmenlerin sosyal medyayı kullanım sürelerinin arttığı görülmektedir (Asterhan vd., 2013).

Kahraman'a (2019) göre öğretmenlerin kendilerini açmalarında ve bunun yönünün ve miktarının belirlenmesinde başta kültür olmak üzere, cinsiyet, siyasi görüş, dini inanç ve duygusal durum gibi birçok faktörün de etkisi vardır. Yani içinde yaşanan toplumun değer yargılarından bağımsız tutum ve davranışların aksine; kişinin toplumun arzu ve isteklerine cevap veren bir yaşam sürmesine neden olabilen bir durum olarak sosyal onay ihtiyacının (Karaşar ve Öğülmüş, 2016) kendini açma kavramı ve sosyal çevrenin kişi için önem arz etmesine neden olan sosyal kaygı kavramları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Çalış (2020), sosyal medya kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu sebepten ötürü sosyal medya/sosyal ağları kullanan öğretmenlerin kendilerini ifade etme şekillerinin, hissettikleri kaygılar ve sosyal onay arayışından kaynaklı olup olmadığı konusunu araştırmak önemli görülmüştür.

İlgili kavramlar arasındaki ilişkinin anlaşılması, öğretmenlerin sosyal medya platformlarında gerçekleştirmiş oldukları kendini açma davranışının altında yatan gerekçelerin fark edilmesine, öğretmenlerin sosyal medya üzerindeki davranışlarının öğrenciler üzerinde dolaylı etkileri dikkate alındığında sosyal medya kullanımı ve dijital vatandaşlık üzerine stratejik kararlar alınmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin toplumun her kesimi için rol model olabilen bir meslek grubu olarak kişisel ve profesyonel yaşamları arasındaki sınırların bulanıklaşmasının öğretmenlik mesleğinin güvenilirliğini ve mesleki ciddiyetin etkilenebileceği; sosyal medyada yaşanan sosyal kaygının ve sosyal onay ihtiyacının, öğretmenlerin psikolojik sağlığı üzerinde önemli etkiler yaratabileceği, stres ve tükenmişlik

gibi olumsuz sonuçlara sebebiyet verebileceği ihtimallerinin önüne geçebilmek adına çeşitli psikolojik ve sosyal destek kaynaklarının gündeme gelmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu ilişkilerin anlaşılması, eğitimde teknoloji kullanımı açısından önemli bir platform olan sosyal medyanın hem öğretmenlerin daha sağlıklı bir sosyal medya kullanımı benimsemelerine yardımcı olabileceği hem de eğitim sistemindeki sosyal medya politikalarının daha iyi şekillendirilmesini sağlayabileceği ön görülmektedir.

Öğretmen ve öğrencilerin sosyal medya üzerinden birbirleriyle etkileşim kurabilmeleri ve bu etkileşimler sonucunda öğrencilerin öğretmenleriyle ilgili yeni bilgiler edinebilmeleri ve edinilen bu bilgilerin, öğretmen ve öğrenci etkileşiminde avantaj ya da dezavantaja çevirebilmesi dikkate değer görülmekle birlikte sosyal medya üzerinden öğretmenlerin kendilerini öğrencilerine açmalarının, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkisinin daha önce incelenmediği görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmanın, literatüre katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma Bayburt ilindeki öğretmenlerle sınırlandırılmıştır.
- Araştırmada söz konusu olan özellikler, kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
- Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkiler kesitsel yöntem kullanılarak incelendiğinden, araştırma sonucunda elde edilen bulgularla ilgili nedensellik kapsamında değerlendirilebilecek sonuçlar sınırlıdır.

Varsayımlar

- Araştırmanın hipotezlerinin/sorularının test edilmesi amacıyla kullanılan ölçüm araçlarının, ölçmek istenen değişkenlerin niteliğini tam olarak karşıladığı varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan bireylerin (öğretmenlerin) ölçme araçlarındaki soruları doğru ve içtenlikle cevapladıkları düşünülmektedir.
- Ölçme araçları aracılığıyla verilerin elde edildiği örneklem grubu (öğretmenler) araştırmanın konusuna uygundur.

Terim ve Tanımları

Kendini Açma: Bireyin kendisine ait düşüncelerini, duygularını, yaşantısını, hayallerini, amaçlarını, ilgi duyduğu alanları, yeteneklerini; kişiliğine ait özellikleri, güçlü ve

zayıf yanlarını, arzu-istek ve beklentilerini sözel ya da sözel olmayan yollarla, bir başka kişiye anlatarak/aktararak kendisini bilinir kılmaktır (Jourard, 1964; Akt., Çetinkaya, 2011).

Sosyal Medyada Kendini Açma: Kişinin online platformlarda kendisini ifade etme, paylaşımlarda bulunma ve diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunma sürecini ifade eder (Karaduman, 2017; Özdemir ve Erdem, 2016).

Kaygı: Birey için tehlike veya tehdit olarak algılanan durumlarda ortaya çıkan, huzursuzluk ve endişe ile karakterize bir duygudur. Kişide davranışsal ve fiziksel değişikliklere/tepkilere yol açan, vücudun doğal bir yanıt mekanizmasıdır (Aktan, 2018; Köklü, 2019; Türkçapar, 2004).

Sosyal Kaygı: Bireyin sosyal ortamlarda olumsuz değerlendirileceğine dair düşüncelerine yoğun endişe ve sıkıntı halinin eşlik ettiği, işlevselliğin bozulması ve kaçınma davranışı ile karakterize olan kişinin abartılmış korkusudur (Baldwin vd., 2022; Beck ve Emery, 2015).

Sosyal Onay: Bireyin söylem ve davranışlarında eleştiriden kaçınacak şekilde yanıt verme eğilimi, sosyal çevresi ve diğer insanlar tarafından onaylanma ve kabul görme ihtiyacı olarak tanımlanmaktadır (Hebert vd.,1997; Karaşar ve Öğülmüş, 2016).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın temel kavramları olan sosyal medya, sosyal medyada kendini açma, sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı kuramsal açıdan ele alınmıştır.

1.1. SOSYAL MEDYA

Sosyal ağların yaygınlaşması, internet teknolojisinin popülaritesinin artmasına katkıda bulunan en önemli faktörlerden biridir. Sosyal ağlar olarak bilinen web tabanlı hizmetler, kullanıcıların profil oluşturmalarına, bağlantı paylaşmasına, e-posta ve anlık mesajlar yoluyla cevaplar almasına, bilgi ve içerik paylaşmasına ve sistem içindeki diğer bireylerin de bunları yapmasına izin verir. Fotoğraflar, videolar, ses dosyaları, bloglar ve profiller dahil olmak üzere çeşitli bilgileri içerebilir (Kaplan ve Haenlein, 2010; Khan, 2012).

Lerman'a (2007) göre sosyal medya platformları bazı ortak özellikler barındırmaktadır. Bunlardan ilki sosyal medya platformları kullanıcılara içerik oluşturabilme, var olan içeriklere yenilerini ekleyebilme ve geliştirebilme imkânı sağlar. İkinci olarak yapılan paylaşımların ya da kişilerin etiketlenmesine olanak sağlamaktadır. “*Hashtag*” olarak adlandırılan bu uygulama kullanıcıların bahsedilen konuyu kolayca bulmasına olanak sağlayarak, bilgi paylaşımlarının küresel düzeyde gerçekleşmesini sağlar. Bir diğer ortak özellik ise kullanıcılara paylaşılan gönderilerde yorum yapabilme ve içerikle ilgili değerlendirmelerde bulunabilme imkânı sağlamasıdır. Son olarak, ortak ilgi alanlarına sahip insanların çevrimiçi ortamda bir arada bulunabilmeleri ve sosyal gruplar oluşturabilmelerini kolaylaştırır (Akt., Menteşe, 2013). Teknolojik yeniliklerle birlikte kullanıcılar her geçen gün yeni bir sosyal medya platformu ile tanışmaktadır. Bu platformlara ulaşmada kullanılan akıllı telefon, tablet ve bilgisayarların da doğal olarak kullanımı artmış, birbirlerini etkileyen bir döngü olarak insan yaşamında vazgeçilmez bir konum edinmişlerdir (Sönmez, 2013). Ülkemizde cep telefonu ve akıllı cihaz kullanımı son derece yüksek bir oranda (%98.1) olup, sosyal medya platformlarına ve sosyal ağlara erişebilmek için gerekli olan internete erişimi (%39.5) çoğunlukla bu cihazlar üzerinden sağlanmaktadır (Gencer, 2018).

Farklı ülke ve kültürlerden insanlarla tanışıp arkadaşlık kurmayı mümkün kılan sosyal medya, insanlar arasında sosyal bir etkileşimin yaşanmasını sağlamaktadır (Srivastavaa ve Banajia 2011; Roy ve Chakraborty, 2015). Kullanım kolaylığının yanında kişilere eğlence ve özgürlük alanı da sağlıyor oluşu, gün geçtikçe daha çok kullanıcıya ulaşmasında etkili olmuştur

(Demirel ve Karanfiloğlu, 2020). Facebook, twitter, bloglar, wikiler, youtube ve instagram gibi sosyal medya platformlarının son zamanlarda özellikle genç nesiller arasında popüler olmaya ve her yaştan insanı etkilemeye devam ettiği görülmektedir (Çalışkan ve Mencik, 2015; Dickson ve Holley, 2010). Sosyal medya, kullanıcıların zamandan ve mekândan bağımsız şekilde her türlü yazılı, görsel ve işitsel paylaşım yapmasına olanak sağlamaktadır (Barkuş ve Koç, 2019). İstatistik ve piyasa veri platformlarının öncülerinden olan Statista'nın (2020) yayınladığı rapora göre sosyal medya kullanıcılarının %67'si iletişim maksatlı faaliyetler (iletişimde kalmak, yeni insanlarla tanışmak, arkadaşlık geliştirmek), %62'si paylaşım yapmak (fotoğraf, video, düşünce/görüş bildirmek) amacıyla sosyal medya platformlarını kullanmaktadırlar.

Her gün milyonlarca insanın uğrak noktalarından biri haline gelen sosyal medyanın bireyler, toplumlar ve kültürler üzerinde bir dizi etkileri vardır. Sosyal medyanın interaktif yapısı kullanıcıların bu platformlarda yorum yapma, dönüt alma ve katkıda bulunma gibi bir dizi kullanım özelliği sosyal ilişkilerimizin yönünü de değiştirmiştir (Uluç ve Yarcı, 2017). İnsan odaklı bu platformlar, kullanıcılar tarafından oluşturulan içerikler yoluyla sosyal etkileşimi ön plana çıkartmakta ve ortak ilgi alanlarına sahip çevrimiçi grupların artarak büyümesine olanak sağlamaktadır (Akıncı-Vural ve Bat, 2010; Çiftçi vd., 2017).

We are Social (2020) tarafından yayınlanan rapora göre dünya üzerinde 36.4 milyar Youtube, 25.3 milyar Facebook ve 5.2 milyar Instagram kullanıcısı bulunmaktadır. Milyonlarca insanın günlük uğrak merkezleri olan ve saatlerce vakit geçirilen Facebook, Twitter, YouTube ve diğer sosyal medya platformları sosyal yaşam üzerinde büyük etki sahibi konumundadır. Bu etki eğitimin her alanında da kendini göstermektedir (Çetinkaya ve Sütçü, 2018). Ellison (2008), sosyal medya platformlarının öğretme ve öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirmek için de kullanılabileceğini belirtmektedir. Öğretmenlerin çevrimiçi topluluklarda bir araya gelerek sosyal medyayı profesyonel bir araç olarak eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde kullandıkları görülmektedir (Goodyear vd., 2014; Qi ve Wang, 2018). Eğitim-öğretimin paydaşları olan öğrenci, öğretmen, ebeveyn ve okul idaresi bu platformlar vasıtasıyla bir araya gelerek, öğrenim faaliyetlerinin günlük yaşamda da gerçekleşmesi ve hayata aktarımının kolaylaşması sağlanabilmektedir (Çam ve İşman, 2013; Yaylak, 2017). Avcı (2020) gerçekleştirmiş olduğu bir araştırmada öğretmenlerin sırasıyla Instagram, Facebook, Twitter ve Whatsapp platformlarını sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Facebook'un sahip olduğu kullanım avantajları nedeniyle eğitim öğretim faaliyetlerini desteklediği (Kabilan vd., 2010; Mazman ve Koçak Usluel, 2009; Tınmaz, 2011), benzer şekilde Tweeter'ın da içerik oluşturma, bağlantı kurma, soru sorma, dönüt verme, ders notu ve ders içeriği paylaşımı gibi kullanıcıya

sağladığı avantajların öğrenme faaliyetlerine katkı sağladığı (McCool, 2011) belirtilmektedir. Sönmez (2013) öğretmenler üzerinde yaptığı bir araştırmada facebook kullanım durumlarını incelemiştir. Araştırma sonuçları öğretmenlerin Facebook'ta arkadaş listelerinde kendi arkadaşları, iş arkadaşları, öğrencileri ve öğrenci velilerinin yer aldığı; öğretmenlerin Facebooku eğlence, boş vakit geçirme, haberleşme faaliyetler dışında eğitim maksatlı (ödev, test dağıtmak, doküman paylaşımı vb.) faaliyetler için de kullandıkları ifade edilmiştir. Tonbuoğlu ve İşman'ın (2014) öğretmen örneklemini üzerinde gerçekleştirmiş olduğu araştırmada ise sosyal ağları kullanım profilleri incelenmiştir. Katılımcıların çoğunluğu iletişim, haber okuma, bilgiye ulaşma, video, fotoğraf, karikatür, güzel söz paylaşımı ve mesleki gelişim gibi konularda kullandıklarını belirtmişlerdir. Aydın ve Çelik'in (2017) öğretmen adayları üzerinde yaptıkları araştırmada sosyal medya kullanımı ile doyum düzeylerini incelemiş ve eğlence, bilgi arama, sosyal etkileşim, kişiler arası fayda, uygunluk, sosyal gözetim, rahatlama, kaçış, eğlenme, iletişim kurma, oyalanma, tanınma, duygusal destek, kişisel kimlik ve gözetme motivasyon ve ihtiyaçlardan kaynaklı kullandıkları; amaçlara ulaştıkça da sosyal medya kullanımına yönelik doyumlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal medya platformlarının öğretmen ve öğrenci etkileşimini olumlu yönde etkilediği (Couillard, 2009; Kamnoetsin, 2014; Lam, 2012), derse yönelik motivasyon ve dikkati artırdığı (Ajjan ve Harsthone, 2008; Yaylak, 2017), öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığı (Toğay vd., 2013), eğitsel hedeflere ulaşma konusunda eş güdümü sağladığı (Özmen vd, 2012), olumlu sınıf iklimini desteklediği (Atkins, 2010) ve işbirlikli öğrenmeyi pekiştirdiği (Bal ve Bicen, 2017) belirtilmektedir. Öğretmenlerin bilgi paylaşımlarını kolaylaştırması (Kwon ve Wen, 2010), mesleki gelişimlerine katkıda bulunması (Grant, 2008) sosyal medyanın sunduğu fırsatların eğitim hayatına yansımaları olarak ifade edilebilir. Bununla beraber, öğretmenler tarafından sosyal medyada takip edilen öğrencilerin, kendilerini değerli hissettikleri ve öğretmenleri ile daha rahat iletişime geçtikleri (Korkut, 2016), duyuşsal öğrenmelerine katkı sağladığı (Demir, 2020; Munoz ve Towner, 2009), ve öğrencilerin kendi benliklerine yönelik iç görü geliştirerek farkındalık kazandıkları (Lamb vd., 2016) belirtilmektedir.

Sosyal medyanın eğitim öğretim süreçlerinde faydalı kullanımının yanında kullanıcılara ciddi zararlar veren yanlış kullanımları da mevcuttur (Duran ve Bayar, 2020). Alanyazın incelendiğinde, öğretmenlerin bir çoğunluğunun da ders kapsamında sosyal ağlara yer vermedikleri de görülmektedir. Özellikle sosyal medyada paylaşılan içeriklerin özel hayatı deşifre edebileceği (Gross ve Acquisti, 2005; Hew, 2011), öğretmenin sınıf içi yaptırım gücünün azaltılabileceği (Akkoyunlu vd., 2015) düşünülmektedir. Tonbuoğlu ve İşman (2014) sosyal medyanın, eğitimde işlevsel olarak kullanılabilme potansiyeline sahip olduğunu fakat

öğretmenlerin faydalı kullanımı benimsemek ve uygulama noktasında henüz beklentileri karşılamaktan uzak olduklarını ifade etmişlerdir. Buna rağmen gelecek yıllarda sosyal medyanın daha çok eğitim öğretim süreçlerinde, öğrenim yaşantılarında kullanılabilecek bir kaynak olduğunu ifade eden öğretmen görüşleri de bulunmaktadır (Köse ve Elçi, 2021; Yaylak, 2016). Özellikle öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişim ve etkileşimini güçlü kılacak eğitim stratejilerinin dijital dünyaya adaptasyonunun sağlanabilmesi, eğitim-öğretimde amaçlanan kazanımlara ulaşma sürecini hızlandırabilecektir. (Deniz ve Kazu, 2021).

1.2. KENDİNİ AÇMA

Kendini açma, karşılıklı ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesinde önemli olan faktörlerden biridir. Hayatın her aşamasında insanın ihtiyacı olan paylaşma duygusu; duyguların, düşüncelerin, sevinçlerin, hüznünlerin, acıların başkalarına açılması ve kişinin kendine ait özel durumların paylaşılması ihtiyacı duyulduğunda kişinin kendini biri ya da birilerine açma dürtüsü daha yoğun bir şekilde hissedilmektedir.

Kendini açma kavramı psikolog Sydney M. Jourard (1971) tarafından literatüre kazandırılmıştır. “*The Transparent Self (Şeffaf Benlik)*” adlı kitabında yeni bir kavram olarak ele alınan kendini açma, kişinin kendisini karşısındakine tanıtması yönünde atılan bir adım olarak, sahip olunan duygu, düşünce ve arzuların anlatılması/aktarılması süreci olarak tanımlanmıştır. Yalom (1992), kendini açma kavramını “*Kişinin yaşamındaki geçmiş ve güncel olayları, fantezi ve rüya malzemesini, geleceğe ilişkin umutlarını, diğer kişilere karşı duygularını açığa vurması olayıdır*” diye açıklamıştır. Çetinkaya’nın (2011) kendini açmayı, insana ve insanın kişiliğine, karakterine, duygu, düşünce ve beklentilerine dair tüm özelliklerini istediği kişi ya da kişilerle paylaşması olarak tanımladığı görülmektedir. Bir başka tanıma göre kendini açma, kişinin kendisine ait bilgiyi karşıdaki kişiye gönüllü olarak açıklamasıdır (Worthy, Gary ve Kahn, 1969). Bu süreç, kişinin kendisini diğerlerine bilinir kılması olarak ifade edilmiştir (Jourard ve Lasakow, 1957).

Kendini açma kavramı için araştırmacılar tarafından farklı pek çok tanım yapıldığı ve bu tanımların benzer öğeler içerdiği ifade edilebilir. Kişinin kendisine ait her türlü bilgi, duygusal durum, isteyerek paylaşma güdüsü tanımlamalardaki ortak öğeler olarak dikkati çekmektedir. Yaşamın her anında kişinin diğerlerine kendini açtığını görebilmekteyiz. Eşlere, iş arkadaşlarına, kuaförlere, doktorlara, avukatlara (Alpay, 2009) ve profesyonel yardım alabilmek adına kişilerin son yıllarda ruh sağlığı çalışanlarına sıklıkla başvurarak kendilerini açtıklarını ve onların dinleme, kendilerine yol göstermelerine ihtiyaç duyduklarını görmekteyiz (Çetinkaya, 2011). Genel olarak kişiler kendilerine yakın gördüğü, duygusal bağ geliştirdiği

insanlara kendilerini açmaktadırlar. Bununla birlikte kişilerin bazen de sosyal ortamlarda, yolculuk esnasında ya da rutin ihtiyaçlarını karşılarken de yeni tanıştığı birine kendini açabildikleri gözlenmektedir (Rubin, 1975). Kişisel bilgilerin paylaşılması, iletişimi güçlendirip karşılıklı kendini açmaya teşvik etse de kendini açmanın dikkatli bir şekilde yönetilmesi gerekir (Forgas, 2011). Kendini açma kişilerin doyurucu ve samimi ilişkiler kurup geliştirebilmesini sağlar (Ağlamaz, 2006; Matsushima ve Shiomi, 2002). Ancak kendisi hakkında yanlış zamanda veya yanlış kişilere samimi bilgilerin açıklanması, yersiz sosyalleşmeyi ve beraberinde aykırı, kabul görmeyen bir kişisel imajı da doğurabilir (Chaikin ve Derlega, 1974). Jourard'ın (1971) “*gelişigüzel kendini açma*” şeklinde ifade ettiği kavrama göre duygu ve düşüncelerini rastgele pek çok insana açan kişilerin ciddi zararlar görebileceği, toplum içerisinde istenmeyen durumlara (yadırganmak, küçümsenmek gibi) düşebileceğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Cüceloğlu (1997) da gelişigüzel kendini açma eyleminin olumsuzluklarına değinerek, kişinin duygusal olarak örselenmesinin, kendini açma davranışından hepten vazgeçmesine sebebiyet verebileceğini belirtmiştir. Kendini açma davranışının sağlıklı ve kişisel ilişkilerin gelişmesinde yapıcı olabilmesi için açınılan ortam önem arz etmektedir. Başka bir araştırma sonuçlarına göre kendini açma davranışında konunun niteliği de önemlidir. Kepler'e (1987) göre kişi hangi konuyu, hangi ortamda ve kime/kimlere açacağını önceden karar vererek kendini açma davranışında bulunursa daha sağlıklı ilişkilerin gelişmesini kolaylaştıracaktır. Kendini açmanın temelinde sevgi ve güven duygusu vardır. Kişiler ancak güven duydukları bireylerle ve birbiriyle kurdukları ilişkiler içerisinde kendilerini açmış olurlar (Cüceloğlu, 1997; Jourard, 1971).

Her insan, başkaları ile iletişim sürecinde yetkin ve yeterli olmak ister. İlişkiler içinde kendini var edebilen insan için, düşünebilme, düşündüğünü karşısındakine anlatabilme yeteneği, toplumsal yaşamın temelini oluşturur (Dikmen, 2014). Bu nedenle kendini açma kişisel bir davranım şeklinin de ötesinde, sosyalleşme sürecinde var olabilmeyi de beraberinde getiren bir kavramdır (Çetinkaya, 2011). Kendini açma, anlamlı ilişkilerin temelinde yatan ve kişiler arasında gerçekleşen, karşılıklılık temelinde gelişen, iletişimsel bir olgu olarak kişilerin tatmin edici ilişkiler kurmalarını sağlar (Arslan, 2017; Jourard, 1971; Wheelless, 1976).

Kendini açma, dört temel adıma sahip bir süreci ifade eder (Çetinkaya, 2011). İlk adım kişinin duygularının karşı tarafa açıklanmasıdır. Duyguları ifade etmek kişinin kendi duygusal ihtiyaçlarını görmesine, duygu düzenlemesini sağlayabilmesine ve sağlıklı iletişimin gelişebilmesine katkı sağlar. İkinci adım ihtiyaçların paylaşılmasıdır. Dengeli bir iletişim için her iki tarafın da ihtiyaçlarının karşılanması önemlidir. İhtiyaçların karşı tarafa ifade edilmesi ilerde oluşabilecek sorunları önceden çözer, karmaşayı önler ve tatmin edici ilişkileri

kolaylaştırır. Üçüncü adım inanç ve tutumların paylaşılması, son adım ise kendi hakkındaki değerlendirmelerin paylaşılmasıdır. İnanç ve tutumların paylaşılması açık iletişime teşvik eder ve kişinin daha sağlıklı anlaşılmasına olanak sağlar. Dördüncü adım olan kendisi hakkında değerlendirmeler yapması da kişinin öz farkındalığını geliştirerek yeterli ya da eksik olduğu yönlerini görebilmesine, davranışlarını daha doğru anlamlandırmasına ve kişisel gelişimini desteklemesine yardımcı olur. Kendini açma sürecinde bireyler, birbirlerine ne kadar güveneceklerini, ilişkideki ihtiyaçlarının ne denli karşılanacağını ve ilişkinin devam edip etmeyeceğini sınavabilmektedirler (Çetinkaya, 2011; Özabacı, 2011).

1.3. SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA

Son yıllarda çevrimiçi medya kullanımı, iletişimi önemli derecede etkilemiştir. Özellikle bir bilgisayar aracılı iletişim yeri olan sosyal medya siteleri, kişiler arası etkileşimi, yüz yüze iletişimin yer ve zaman kısıtlamalarından kurtarmakta ve kullanıcılara avantajlar sağlamaktadır (Birinci ve Terkan, 2023; Thimm, 2008). Bu sayede bilgisayar aracılı iletişim, bireyin daha hızlı erişebildiği sosyal çevresini genişletmekte ve benzer ilgi alanlarına sahip insanlarla tanışabilme olanağını artırmaktadır (Kraut vd., 2002).

Günümüz dünyasında bilgi paylaşımları öğrenme ortamlarının dışına taşmış olup, bilişim teknolojileriyle birlikte kendini açmanın da kapsamı değişmiş ve genişlemiştir. İnsanın temel gereksinimlerinden olan sosyalleşme ihtiyacı da çevrim içi kanallarla şekillenmeye başlamıştır (Güçlü, 2021). Çevrim içi ortam, bireylerin bilinen ya da bilinmeyen kimliklerle iletişime geçme imkânı sunan, bireyin yüz yüze iletişime göre sorumluluk duygusunu daha az hissetmesini sağlayan ve zaman faktörünün etkisizleştiği bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet ve sosyal medya insanlar tarafından günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak aktif bir şekilde kişinin kendini anlatma çabası olarak kullandığı bir kanal olarak varlığını devam ettirmektedir.

Wang (2004) sosyal medyada kendini açma davranışını kişinin duygu, düşünce, davranış ve kişisel bilgilerini dijital platformlarda yazılı ve görsel iletilerle paylaşması olarak tanımlamıştır. Sosyal medyada kendini açma kişinin online platformlarda kendisini ifade etme, paylaşımlarda bulunma ve diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunma sürecini ifade etmektedir (Karaduman, 2017; Özdemir ve Erdem, 2016). Sosyal medyanın hayatımıza girmesi ile birlikte insanların bu platformlarda kendilerini nasıl sunduğu, kendilerini nasıl açmayı tercih ettikleri ve öznel bilgilerin paylaşımı noktasında nelere dikkat edilip, edilmediği gibi konu başlıkları artık araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Wilson vd., 2012). Alanyazın incelendiğinde çevrim içi ağlarda ya da sosyal medya platformlarında kendini açma davranışı üzerinde etkiye

sahip olduğu düşünölen araştırmalara konu olan parametreler arasında sosyal medyayı kullanma motivasyonu (Hollenbaugh ve Ferris, 2015), ilişkisel doyum (Saslow vd., 2013), cinsiyet, kişilik özellikleri ve benlik saygısı (Forest ve Wood, 2012; Marshall, Lefringhausen ve Ferenczi, 2015) olarak sıralanabilmektedir.

Bireyler sosyal medya kanalları ile bazı ihtiyaçlarını karşılama yoluna gidebilmektedirler (Mutlu, 2021). Sosyal medya platformları kişilerin kendini bir toplumun parçası olarak kabul edilme hissiyatını artırarak (Zafer ve Vardarlier, 2019) gerçek yaşamda iletişim kurmakta ve kendini ifade etmekte zorlanan kimselerin ya da fark edilme arzusunda olan bireylerin aktif olarak kullandıkları (Kıran vd., 2020) bir iletişim merkezi konumundadır. Özellikle kaygıları nedeniyle başka insanlarla yüz yüze iletişim ve etkileşime geçme konusunda zorluk yaşayan kişiler için daha az tehdit edici bir ortam oluşturmaktadır. Bu nedenle bazı insanlar gerçek dünyada kendileri için kolay olmayan davranışları çevrimiçi ortamda gerçekleştirebilmektedirler (Bruss ve Hill, 2010; McKenna ve Bargh, 2000; Nguyen ve Campbell, 2011).

Kişi, çevrim içi ortamda kendini istediğı gibi sunabilmek konusunda daha fazla kontrol sahibidir (Nguyen ve Campbell, 2011). Bazı kişiler daha özel ve sınırlı bir şekilde paylaşım yaparken, diğerleri daha geniş bir kitleye hitap etmeyi tercih edebilir. Bloglar, sohbetler, görüşmeler veya çevrimiçi oyunlar gibi birçok çevrimiçi ortamda insanlar ne kadarını ifşa etmeyi seçeceklerine kendileri karar verirler (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018). Sosyal medyada kendini açma süreci kişisel bir tercih meselesi olup, herkes bu konuda farklı bir konfor seviyesine sahiptir. Bu kapsamda sosyal medyada yapılan her türlü paylaşım kullanıcı için yeni bir *“kimlik inşasını ve idealleştirilmiş görüntüyü”* yansıtmaktadır (Şener ve Özkoçak, 2013,125).

Kişiler benlikleri ile ilgili zihinlerinde var olan algılarını sosyal medya profilleri üzerinden güçlü kişilikler inşa ederek yeni bir kimlik imajı oluşturmaktadırlar (Boyd ve Ellison, 2007; Özdemir, 2015; Öztürk, 2019). Özellikle oluşturdıkları yeni benliklerini anlatma ve aktarmada daha çok görsellik üzerinden kendilerini açma yoluna gittikleri görölmektedir (Balcı ve Gölcü, 2020). Kim ve Dindia (2011) yaptıkları bir araştırmada, sosyal medya kullanıcıları bu platformlarda kendilerini açarken görüntü ve görselliğın daha önemli ve arzu edilen bir paylaşım şekli olduğı sonucuna ulaşmışlardır. Çünkü internette insanlar fiziksel görünüşlerinin çoğunu açığa çıkarmakta ve istedikleri gibi paylaşmakta özgürdürler. İnsanlar sosyal ağ sitelerinde kendi fotoğraflarını paylaşırken kendilerini dış dünyaya göstermek istedikleri şekliyle paylaşım yapma kontrolüne sahiptirler (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018). Özellikle sosyal medya ile birey, kendisine ilişkin bilgileri, üyesi olduğı platformlar üzerinden

sergileyerek toplumsal bir görünürlük kazanmaya başlamıştır (Özdemir, 2015). Birey, bu platformlar üzerinden sürekli kim olduğunu sergileyerek kendini açmakta ve içinde bulunduğu sosyal çevreye, tüketim alışkanlıklarına, aile ve arkadaşlık ilişkilerine dair bilgileri istediği şekilde kurgulayarak, görselliğe dayalı bir kimlik oluşturma yoluna gitmektedir. Birey gündelik hayatındaki kimliğinin yanında ya da onu destekler biçimde, toplumsal kimliğini sosyal medya üzerinden şekillendirmeye başlamış olup, her iki dünyadaki (çevrim içi ve gerçek) kimlikler birbirini beslemeye ve etkilemeye devam etmektedir (Konuk, 2019; Zhao vd., 2008).

Sosyal medyada kendini açma, etkileşim kurma, sosyalleşme, bilgi paylaşımını gerçekleştirme ve bağlantılar kurma konularında güzel bir fırsat olabilmektedir. Balcı ve Gölcü'nün (2020) üniversite öğrencileri örneğinde gerçekleştirmiş oldukları araştırmalarında katılımcıların ilişki kurma, ilişkiyi sürdürme, öz sunum gerçekleştirme ve eğlenceli vakit geçirme gibi avantajları nedeniyle sosyal medyada kendilerini açmayı tercih ettikleri görülmüştür. Ancak sosyal medyanın etki alanının geniş olması ile bilginin viral olarak çok hızlı bir şekilde milyonlarca kişiye yayılabildiği göz önüne alındığında, sosyal medyanın kimi zaman fırsat, kimi zaman ise tehdit olabileceği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Zira böyle bir ortamda, üzerinde fazla düşünülmeden yapılan paylaşımlar, mahremiyet konusunda yeni problemleri beraberinde getirmektedir (Zengin vd., 2015). Sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımlar, kişisel bilgiler (Zengin vd., 2015), dini inanç, siyasi görüş, ilişki durumu (Acılar ve Mersin, 2015; Sütüoğlu, 2015), aile, doğa, yemek, gezilen mekân fotoğrafları (Tam, 2020) olarak sıralanabilmektedir. Utz'a (2015) göre dijital ortamlarda gerçekleşen kendini açma davranışında kişi çoğunlukla yakın çevresine, fotoğraflarını ve kişisel bilgilerini açmaktadır. Ancak buna rağmen mahremiyette sorunlar yaşanabileceği, özel yaşamın deşifre edilebileceğini de belirtmektedir. Debatin vd. (2009) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bir araştırmada da katılımcıların sosyal medyada yapılan paylaşımlar konusunda mahremiyetin gerekliliğine inandıkları, fakat kendi özel bilgilerini paylaşmaktan da geri durmadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin sosyal medya platformlarında kendini açmasının öğretim sürecine etkisine dair araştırmalar henüz yeterli düzeyde olmamakla birlikte, son on yıldır bu alanda yapılan çalışmaların artması, sosyal ağların sağladığı karşılıklı etkileşimin avantaj ve dezavantajlarına dikkati çekmektedir (Song vd., 2016).

1.4. SOSYAL KAYGI

Kaygı, kişilerin algıladıkları, gerçek ya da gerçekdışı bir tehdit ya da tehlike karşısında veya sebebi belli olmadan hissettikleri yoğun endişe ve rahatsızlık duyguları ile verilen fiziksel tepkilerin bütünüdür (Aktan, 2018; Köklü, 2019). Kişinin bedensel ve ruhsal varlığını tehlikede

görmesi sonucu kişinin yaşadığı huzursuzluk kaygı duygusunu tetikler. Bu duyguya vücutta birtakım duyumlar eşlik edebilir. Kalp çarpıntısında artış, göğüste sıkışma hissi, avuç içlerinde ve farklı vücut bölgelerinde (sırt, boyun) terleme, baş ağrısı, midede kasılma, yüz kızarması, ellerde titreme ve hemen tuvalete gitme gereksiniminin oluşması gibi duyumlar örnek olarak verilebilir. Huzursuzluk, dolanıp durma isteği de kaygının sık görülen belirtileridir Kişi kaygısının abartılı ve yersiz olduğunun farkında olsa bile bu belirtilerin ortaya çıkmasını kontrol altına alamaz (Köroğlu, 2015; Türkçapar, 2004).

Kişilerde hayat boyu görülebilen ve bireyin gelişim sürecinde normal bir duygu durumu (Karakaya ve Öztop, 2013) olarak kabul edilen kaygı, optimum (normal) düzeyde hissedildiğinde kişinin motivasyonunu arttırarak, gelecekte ortaya çıkabilecek yeni durumlarla ilgili işlevsel planlar yapıp hedeflerine ulaşabilmesi, daha başarılı olabilmesi ve kendini geliştirebilmesi-gerçekleştirebilmesi için kişiye fırsat sunar (DordiNejad vd., 2011). Kişinin diğer bireyler üzerinde farkındalık oluşturmaları sağlayan bir güçtür. Ayrıca kaygı, tehlikeli durumlara karşı önlemler alınması, sorunun hızlıca saptanabilmesi, ortaya çıkacak problemlerin öngörülmesi ve çözümler bulunması noktasında kişi için koruyucu bir işlev de görebilir (Akgün vd., 2007; Beck ve Emery, 2015; Gencer, 2018; Şahin, 2019). Ewen'e (2003) göre kaygı bireyi uygun davranışa hazırlama konusunda koruyucu bir işlev görse de kaygının çok az bir miktarı birey için kabul edilebilir ve geliştirici düzeydedir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Tehdit edici bir durum karşısında kişinin hissettiği endişe ve huzursuzluk bireyin üzerinde baskı oluşturarak kişiyi olması gerekenden farklı davranışlara iter (Işık, 1996). Kashani ve Orvaschel (1990) kaygının en fazla kişilerarası ilişkiler alanında olumsuz etkiler gösterdiğini ifade etmişlerdir. Kaygı, bozukluk boyutuna ulaştığında bireyde belirgin şekilde işlev kaybı ve sıkıntıya yol açarak kişinin yaşam kalitesini yüksek düzeyde düşürmektedir (Karakaya ve Öztop, 2013).

İnsanlar sosyal ortamlarda çeşitli duygusal ve davranışsal tepkiler göstermektedirler. Kaygı tepkisi de bunlardan bir tanesidir. Kişilerin başkaları tarafından nasıl algılandıklarına dair düşünceleri, kaygı durumları üzerinde etkili olabilmektedir (Leary, 2001). Değerlendirilme kaygısı olarak da tanımlanan sosyal kaygı, sosyal etkileşim anlarında diğer insanlar tarafından olumsuz olarak değerlendirilme korkusuyla karakterize bir duygudur. Sosyal kaygı kişinin dikkat odağı olan, diğer bir kişi ve kişiler tarafından değersiz sayılmaya karşı geliştirmiş olduğu abartılmış korkusudur (Leary, 1983; Beck ve Emery, 2015). Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve İstatistiksel Elkitabı'nda (DSM-V) "*sosyal kaygı, kişinin diğerleri tarafından dikkatli bir incelemeye maruz kalabileceği durumlara karşı olan devamlı ve akıl dışı*

bir korku veya zorunlu bir kaçınma isteği” olarak tanımlanmıştır (APA, 2014). Benzer şekilde LaGreca ve Lopez (1998) tarafından sosyal kaygı, sosyal sıkıntı, sosyal kaçınma ve olumsuz değerlendirilme korkusu ile karakterize bir duygu olarak tanımlanmaktadır. Bu yüzden sosyal kaygı ‘değerlendirilme kaygısı’ olarak da tanımlanabilmektedir (Beck ve Emery, 2015). Sosyal kaygısı olan insanlar sosyal ortamlarda veya performans gerektiren durumlarda olumsuz değerlendirilip aşağılanacağı konusunda aşırı bir duyarlılık ve korku hissedebilirler (Dilbaz, 1997; Greco ve Morris, 2005). Kişinin yalnızca başka bireylerce nasıl görüldüğü ve değerlendirildiği ile ilgili olmayıp, değerlendirilme ihtimalinin olmasının da sosyal kaygıya neden olduğu iddia edilmektedir (Morrison ve Heimberg, 2013; Erkan, 2002). Sosyal kaygı, kişinin hayat kalitesini ve işlevselliğini etkileyecek kadar yüksek şiddette bir noktaya ulaştığında artık “*sosyal kaygı bozukluğu ya da sosyal fobi*” olarak adlandırılmaktadır (Morrison ve Heimberg, 2013). Ruhsal Hastalıkların Tanısal ve İstatistiksel Elkitabı’na (DSM-V) göre kişinin sosyal kaygı bozukluğu ya da sosyal fobi tanısı alabilmesi için gerekli olan ölçütler sıralanmıştır. Buna göre söz konusu toplumsal durumlar, kişi için neredeyse her zaman, korku ya da kaygı doğurur. Kişi en az 6 ay süreyle huzursuzluk, sinirli veya gergin hissetme, kolayca yorulma, konsantre olamama veya zihin güçlüğü, bayılma, kas gerginliği, uykuda rahatsızlık gibi semptomlardan üç veya daha fazlasını gösterebilmektedir. Toplumsal kaygı bozukluğunun uygun koşul ve durumlarda hissedilen korku ve utangaçlık duygusundan ayrılıyor oluşu da doğru bir tanı için göz ardı edilmemesi gereken kriterlerdendir (APA, 2014).

Sosyal kaygı, bireylerin sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyerek işlevselliğini bozabilmektedir. Araştırmalar, yüksek derecede sosyal kaygısı olan yetişkinlerin daha az konuştuğunu, etkileşim başlatma olasılıklarının daha düşük olduğunu ve kaygı yaratan sosyal karşılaşmalardan çekildiklerini göstermektedir (Leary, 1983). Diğer bir deyişle, sürekli izlendiği, davranışlarının takip edildiği yönünde bir sosyal kaygıya sahip olan birey, iletişimlerinde doğal davranamayacak böylelikle iletişimde kopmalar yaşanacak ve başarısız iletişimlere ortaya çıkabilecektir. Yoğun kaygı altında iken hata yapma ve insanların gözünde küçük düşme korkusu kişiyi sarar. Bu durum sosyal ortamlardan uzaklaşmaya/kaçınmaya, ilişkilerinde ve üretkenliğinde gerilemeye yol açar (Aktan, 2018; Çakmak, 2018).

Sosyal kaygısı yüksek olan kişiler olumsuz geçmiş deneyimleri ve çarpık öz algıları kaynaklı olarak, kendilerini izleyen kişi ve kişilerin kendisi hakkında yüksek performans beklentisi olduğu ve aslında negatif değerlendirmeye sahip oldukları inancını taşımaktadırlar (Morrison ve Heimberg, 2013). Bu kişiler, diğer bireylerin kendilerini görmezden geldiğine veya reddettiğine yönelik işaretleri yorumlama eğilimi göstermektedirler (Atak, 2023). Olumsuz ön yargılar ve tehdit içerikli durumlara yönelik inançlarının da kaygısız bireylere

kıyasla çok yüksek düzeyde olduğu belirtilmektedir (Hirsch ve Mathews, 2000). Kurtyılmaz vd. (2017) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiş oldukları araştırma sonuçlarına göre, sosyal açıdan kaygılı kişilerin kaygılı olmayan kişilere kıyasla daha olumsuz bir benlik şemasına sahip oldukları ifade edilmiştir. Eroğlu (2018) tarafından öğrenciler üzerinde yürütülen araştırma sonuçlarında da öğrencilerin sosyal kaygıları ile benlik saygıları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir. Çetin (2017) tarafından yürütülen bir diğer araştırma sonuçları da benzer şekilde sosyal kaygısı yüksek kişilerin düşük benlik saygısına sahip olduğu yönündedir. Çelikaşlan (2018) araştırmasında yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerin düşük sosyal kaygı yaşadığını ifade etmiştir.

La Greca ve Stone'a (1993) göre sosyal kaygı, davranışsal ve bilişsel-duyuşsal olmak üzere iki başlık altında ele alınmalıdır. Kişilerin yüz yüze bir ilişkiye başlarken veya sürdürürken, topluluk karşısında konuşması istenirken, sosyal ortamlara (toplantı, parti) girerken, bir sınava ya da mülakata hazırlanırken, alışveriş yaparken, yolculukta iken (Beck ve Emery, 2015) davranışsal boyutta sosyal kaygı yaşaması muhtemel bazı durumlar olarak örnek verilebilir. Kişinin “*eğer endişelenirsem başıma kötü bir şey gelecek*” şeklinde olumsuz inançlar geliştirmesi ise bilişsel-duyuşsal boyutta bir kaygı yaşadığını ifade etmektedir.

Dolayısıyla kaygı hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip bir olgu olarak bireyin hayatında var olmaya, etki etmeye devam etmektedir (Aktan, 2018). Literatürde sosyal kaygıyla ilgili açıklanan yaklaşımlar incelendiğinde sosyal kaygıya neden olan pek çok faktörden söz edilebilir. Sosyal kaygının temelinde yatan nedenleri/olguları ortaya koyabilmek adına pek çok araştırma yapılmış ve çeşitli yaklaşımlar temelinde açıklanmaya çalışılmıştır. İlgili araştırma kapsamında aşağıda bazı yaklaşımlara yer verilmiştir.

1.4.1. Biyolojik Yaklaşım Temelinde Sosyal Kaygı

Bu yaklaşım kişide sosyal kaygının görülmesinde kalıtımı merkeze almaktadır. Kaygı sorunu geliştirmiş olan ebeveynlerden gelen genlerle birlikte kaygı olgusu çocuklara geçmekte ve var olmaya devam etmektedir (Merikangas Venevoli vd., 1999; Akt., Öztürk, 2014). Sosyal kaygının oluşumunda kalıtımın önemine dikkat çeken bu kuramın araştırmacıları tek yumurta ikizleri üzerinde yaptıkları araştırmaların da bu yaklaşımı desteklediği görülmektedir. İkizlerden biri sosyal kaygıya sahipse diğer ikizde de bu durumun var olma olasılığı (%30 ila %50 aralığında) artmaktadır (Kendler vd., 1999).

Tıp alanında gerçekleşen yenilik ve gelişmelere paralel olarak yapılan çalışmalarda sosyal kaygıya sahip bireylerin noradrenerjik sistemlerinde işlev bozukluğu gözlenmiştir (Dilbaz, 1997). Nöradrenalin sisteminin temel görevlerinden biri duygu durum düzenlemesinin

sağlanmasıdır. Bu sistemin işlevini yerine getirememesi bireyin duygusal süreçlerinde sorunlar yaşamasına (Uğuz ve Yurdağül, 2002), yaşadığı duygunun kontrolünün güçleşmesine ve sosyal kaygı gibi kişiye huzursuzluk veren duyguların yoğun yaşanmasını olanak sağlamaktadır. Sosyal kaygılı kişilerin beyinlerini inceleyen araştırmalarda da beynin bölümlerinden önfrontall lobda anormallikler gözlenmiş olup, bu kişilerin diğer kimselere oranla daha fazla psikolojik problemler yaşayabildiği ifade edilmiştir. (LeDoux, 1998; Akt., Öztürk, 2014).

1.4.2. Psikolojik Yaklaşım Temelinde Sosyal Kaygı

Psikolojik yaklaşımlardan psikanaliz, bilişsel, varoluşsal ve davranışçı yaklaşım temelinde sosyal kaygı açıklanmaktadır.

1.4.2.1. Psikanalitik kurama göre sosyal kaygı

Psikanalitik kuramın öncüsü Freud'un kaygı hakkındaki görüşleri incelendiğinde, iki farklı kaygı teorisi ortaya attığı görülmektedir. Freud'un ilk teorisine göre kaygı bastırılan ve boşaltılamayan libidodan kaynaklanmaktadır. İç ve dış engeller sonucunda boşalamayan psişik enerjinin ruhsal yapı içinde gelişmesi ile kaygı nevrozu meydana gelir (Freud, 2019). Klasik psikanalitik perspektifi sosyal kaygıyı da benzer şekilde ele almış olup, kabul edilemez nitelikte bilinçdışı istek ve arzulara karşı gelişen bir durum olarak tanımlamaktadır (Gabbard, 1992). Ortaya çıkan bu durum bireyde çeşitli (yer değiştirme, yansıtma ve kaçınma) savunma mekanizmalarını harekete geçirir (Türkçapar, 1999). Freud nesnesi olmaması bakımından korkudan ayırdığı kaygıyı gerçekçi ve nevrotik kaygı olarak da ikiye ayırır. Gerçekçi kaygının nedeni belli iken, nevrotik kaygının nedeni bilinmez (Freud, 1989). Fakat ilerleyen yıllarda bu tanım yerine egonun iç ve dış dünyanın gerçekleri ile başa çıkabilmek için geliştirmiş olduğu bir tepki olarak kaygıyı açıklama yoluna gitmiştir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Freud sonraki yapıtlarında iki çeşit kaygıdan bahsetmektedir. Birincil kaygı olarak adlandırdığı durum doğum ile başlar. Güvenlikli anne karnından yeni bir dünyaya gelen bebek çaresiz, kendine yetersiz ve bakıma muhtaçtır. İhtiyaçlarını karşılayabilme kapasitesinden yoksun olan bebek acıktığında ya da başka bir ihtiyacında gerginlik yaşar. Bu gerginlik durumu birincil kaygı olarak tanımlanmaktadır. İkincil kaygı ise çocuğun kendi istek ve ihtiyaçları dışında da bir dünya olduğunu öğrenmesi ve egonun gelişimi ile başlar (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012; Şahin, 2019).

Freud yaşamın ilk altı yılına denk gelen, oral, anal ve fallik dönemlerde geçirilen yaşantıların önemini vurgulayarak o dönemlerde geçirilen deneyimlerin hiçbir zaman tamamıyla yok olmadığını ve yetişkinlik yıllarında da davranışları etkilemeye devam ettiğini

ifade etmektedir (Erden ve Akman, 2002). Kişilik gelişimi açısından özel bir öneme sahip olan fallik dönemde (Aydın, 1999) yaşanan oedipus ve elkra komplekslerinin cezalandırmaya sebebiyet vereceği inancıyla birlikte kaygı duygusu gelişmektedir (Karahana ve Sardoğan, 2004).

Psikanalitik kuram sosyal kaygıyı sahne ürküntüsü olarak adlandırmaktadır. Buna göre kişi performans göstermesi gereken herhangi bir durumda kendisini odağa alır (Gabbard, 1979). Psikanalitik kuram sosyal kaygısı olan kişilerde üç temel faktör üzerinde durmaktadır. Bunlar utanç yaşantılar, suçluluk duyguları ve ayrılık kaygısı şeklinde tanımlanmıştır. Kişi bilinçdışı bir şekilde çevresindeki kişilerin dikkatini çekme ve onay alma ihtiyacı duymaktadır. Bunun zıttı gerçekleştiği durumlarda kişide otomatik olarak utanma, aşağılanma duyguları tetiklenecektir. Böylece kişi sosyal ortamlarda bulunmama veya kaçınma yönünde davranışlar sergileyecektir. Sosyal ortamlarda göstereceği performanslarda yüksek standart belirleyen birey bu standardı karşılayamadığında kendini diğer insanlardan(rakiplerinden) yetersiz ve değersiz görür. Utanç duygusunun da beslediği bu durum kişide ikinci faktör olan suçluluk duygusunu açığa çıkarır. Sosyal ortamlara girme, kabul görme ve özerk olarak hareket etme isteğiyle sosyal çevreye açılan birey ebeveynleri ya da sevdiği kişiler tarafından terk edileceği korkusu yaşar. Ayrılık kaygısı yaşamaya başlayan kişi böylece dış dünyadaki insanlarla ilişki kurmaktan kaçınarak bu duygusundan kurtulmaya çalışır (Türçapar, 1999).

1.4.2.2. Varoluşçu kurama göre sosyal kaygı

Varoluşçu felsefesini benimseyen kuramcılara göre kaygı duygusu yaşamın bir ön koşuludur (Şahin, 2019). Varoluşçu yaklaşıma göre kaygı -sevinç ya da hüznün gibi- normal herhangi bir duygu olmamakla birlikte dış dünyadan gelen herhangi bir tehlike sonucu ortaya çıkan bir duygu olarak da görülmemektedir. Kaygı, kaynağını insanın varoluşunun kendisinden alır. İnsanların yaşadığı temel kaygılar; ölüm korkusu, yalnızlık, anlamsızlık ve özgürlük olarak sınıflandırılmıştır (Kula ve Erden, 2017; Yıldırım, 2021). Varoluşçu yaklaşımın temel kavramlarından olan “*var olmamak*”, “*hiçlik*” ve bunlarla bağlantılı kaygı, var olmanın ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir (Çelik, 2016).

Varoluşçu kuram denince akla gelen ilk isimlerden biri olan Yalom (2002) iki çeşit kaygıdan bahsederek ölüm olgusunun, kaygının ilk kaynağı olduğunu belirtmektedir. Bu kaygılardan ilki normal kaygıdır. Normal kaygıyı bireyin karşılaştığı bir duruma, olması gerektiği şekilde verilen normal bir duygu olarak tanımlar. İkincisi ise nevrotik kaygıdır ve kişi bilinçli bir şekilde kaygı nesnesinin farkında olmamakla birlikte verdiği tepkiler normal dışı ve abartılı olmaktadır (Koçak ve Bingöl, 2022).

Varoluşçu psikoloji, bireyin içsel dünyasını, değerlerini ve yaşam amacını anlamak için kullanılan bir çerçeve sunar. Kaygı ve sosyal kaygı da bu çerçeve içinde, bireyin özgürlüğü, sorumluluğu ve anlam arayışıyla ilişkilendirilerek ele alınabilir. Varoluşçular, bireyin yaşamındaki seçimlerin ve eylemlerinin sorumluluğunu üstlenmesi gerektiğini savunurlar. Kişi özgürlük ve sorumluluğun kendinde oluşturduğu kaygıyı ortadan kaldırmak için çeşitli savunma mekanizmaları geliştirmektedir. Bunlar sorumluluğun inkâr edilmesi, sorumluluğun farklı alanlara yönlendirilmesi, bireysel olarak davranışın terk edilmesi ve takıntılı davranışlara yönelmek şeklinde olabilmektedir (Yalom, 2014).

Varoluşçulara göre bireyin hayatında dört çeşit kaygı bulunmaktadır: Ölüm, özgürlük, yalıtım (yalnızlık) ve anlamsızlık. Yalıtım kavramının sosyal kaygı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yalıtım (yalnızlık) kişilerarası ilişkilerden uzak bir yaşam sürmeyi temele alır. Varoluşçuluğun öne sürdüğü bireysel sorumluluk ve kendi anlamını yaratma gerekliliği, sosyal kaygı yaşayan bir kişi için fazladan rahatsızlık verici olabilmektedir. Bu nedenle bireyler sıklıkla başkalarıyla arasına fiziksel ve duygusal mesafe koyarak soyutlanmayı seçmekte ve yalnız bir yaşam sürme felsefesi ile hareket etmektedirler (Kula ve Erden, 2017; Yalom, 2014).

1.4.2.3. Bilişsel kurama göre sosyal kaygı

Bilişse model, kişinin bilgi işlem sürecini ve bilişsel bakış açısını merkeze alır. Kaygıyı açıklarken kişinin kendisi veya başkaları hakkındaki bilişlerine/düşüncelerine odaklanır. Düşünce-davranış arasındaki bağlantı çerçevesinde kaygının fark edilerek belirtilerinin azaltılması ve tedavi sürecinin gerçekleşmesi amaçlanır.

Bu modele göre sosyal kaygısı yüksek olan kişiler ‘kısır döngü’ olarak nitelenen bir çerçevede hareket ederler. Kendilerinin değerlendirileceğini düşündükleri durumlar boyunca dikkatlerini kendi kaygı semptomları üzerinde sürdürmektedirler. Yani sosyal anlamda potansiyel olarak sıkıntı verici bir durum içine girdiklerinde odağı kendilerine çevirirler. Kendisi üzerine fazlasıyla odaklanmış olan insanlar, önemli sosyal işaretleri kaçıırırlar ve sosyal performanslarında bir azalma gerçekleşir (Beck ve Emery, 2015; Steffen ve Reckman, 1978; Akt., Breck ve Smith, 1983; Smith ve Sarason, 1975). Clark ve Wells (1995) ise bu endişe kaynağını iki modelde açıklayarak şu katkıyı sunmuştur. Tip 1 endişe kişinin dışsal olaylar kaynaklı kaygı yaşaması durumu; Tip 2 endişe ise kişinin kaygı hakkında olumsuz ve işlevsel olmayan düşüncelerinin süreci tetiklediği durumu ifade etmektedir. Sosyal kaygılı bireylerin, sosyal ortamlarda açığa çıkan işlevsel olmayan düşüncelerini üç gruba ayırmak olasıdır: 1- Sosyal ortamlarda yüksek performans standartları belirleme. Örneğin “*konusmam kusursuz biçimde akıcı olmalı*”. 2-Olumsuz değerlendirileceğine dair koşullu inançlar. “*Söylediklerim*

çok aptalcaydı” şeklinde düşünme biçimi bu duruma örnek oluşturmaktadır. 3-Kişinin kendi benliği etrafında geliştirdiği olumsuz inançlar (Örneğin; ben sıkıcı biriyim) olarak sıralanmaktadır (Clark ve Wells, 1995; Türkçapar, 1999). Bilişsel modellere göre, sosyal kaygı yaşayan bireyler sosyal ortamlarda doğru olarak kabul edilmeyeceğini düşündükleri davranışlara sahiptirler ve kendilerini diğer insanlara kıyasla yetersiz ve yetkisiz görme inançları kuvvetlidir (Bintaş Zörer, 2015).

Beck’e (2015) göre insanların sahip oldukları bazı düşünce, inanç ve anlamlandırmalar sosyal kaygının gelişmesinde ve artarak devam etmesinde etkili olmaktadır. Clark ve Wells (1995) sosyal kaygısı yüksek olan kişilerin olumsuz ve işlevsel olmayan düşüncelerini doğrulamak için gereken bilgiye ulaşabilmelerini engelleyen bazı faktörlerden bahsetmiştir. İlk olarak bu kişilerin, diğer insanların kendilerini sosyal bir nesne olarak gördüklerine dair olumsuz bir benlik imajına sahip oldukları yönünde açıklamalardır. İkinci olarak kişi, yaşadığı bu yoğun kaygı duygusundan kurtulabilmek için güvenli olduğunu düşündüğü davranışlara yönelmektedir. Ve son olarak kişi sosyal durumlardan kaçınmak veya olumsuz değerlendirilmemek için aşırı çaba sarf edebilir. Bu çaba, kendini sürekli olarak başkalarına kanıtlama, beklentilere uyma veya eleştirilmemek için sürekli bir çaba sarf etme şeklinde ortaya çıkabilir. Kişi yoğun sıkıntı ya da kaygı içerisinde ya içinde bulunduğu duruma katlanır ya da kaçınma davranışında bulunarak ortamı terk eder. Sonuç olarak kişinin sosyal kaygı ile başa çıkabilmek için geliştirdiği stratejiler, aslında kaygının devam etmesine neden olduğunu ifade eder.

1.4.2.4. Davranışçı kurama göre sosyal kaygı

Davranışçı kuram, bireyin davranışlarını çevresel etmenlerle ilişkilendirerek anlamaya çalışan bir yaklaşımdır. Davranışçı kurama göre sosyal kaygı uyaran- tepki sisteminde öğrenilmiş davranışın sonucudur (Karakaş, 2008). Sosyal kaygıyı davranışçı kuram bağlamında ele alırken, bireyin öğrenme süreçleri, özellikle de sosyal etkileşimlerle ilişkilendirilen öğrenme süreçleri önemli rol oynamaktadır.

Sosyal kaygı yaşayan bireylerin önemli bir bölümü daha önce yaşamış oldukları olumsuz deneyim sonrası koşullanarak sosyal kaygı geliştirmeye başlarlar (Beidel ve Turner, 1998; Çakır, 2010). Örneğin daha önce topluluk karşısında konuşma yaparken istenmeyen durumlarla karşılaşan bir birey (sesinin titremesi, yüzünün kızarması, anlatımın akıcı ve anlaşılır olmaması, onaylanmayan tepkiler vb.) daha sonra benzer bir yaşantı sürecinde geçmişte yaşadığı deneyime benzer bir süreçle karşılaşacağını düşünerek sosyal kaygısı

etikledebilmektedir (Ayberk, 2011). Bu yaşantıdan sonra artık birey koşullanmıştır ve benzer her yaşantıda kaygı ya da sosyal kaygı tepkileri gösterebilmektedir.

1.4.2.5. Sosyal ğrenme kuramına göre sosyal kaygı

Sosyal ğrenme kuramı bireylerin sadece çevresel koşullardan etkilenen birer mekanizma olmasının aksine; kendi hayatının yönünün belirlenmesinde aktif birer varlıklar olduğunu savunur. Bu nedenle insanın bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerine dikkat çekmektedir (Bandura, 1999). Örneğin; bir insanın sahip olduğu inançlar, düşünsel yapısı, değerleri, istekleri, amaç ve kabulleri davranışını şekillendiren etmenlerdir (Bayrakçı, 2007).

Albert Bandura (1986) “*sosyal öğrenme teorisi*” nde sosyal kaygıyı da içinde barındıran fobilerin başka insanların davranışlarının gözlemlenmesi ile oluştuğu görüşünü temele alır (Akt., Kendler vd. 1999). Buna göre kişinin ailesi ve çevresel faktörler gözlemlenerek sosyal kaygı ve kaygıya bağlı tepkilerin kişide benzer şekilde oluşması beklenmektedir. Başka bir ifade ile, bir kimsenin sosyal durumlarda eleştirilmesi ya da alay konusu olması, o kimseyi gözlemleyen kişide de benzer sosyal yaşantı durumlarında sosyal kaygı hissetmesine neden olmaktadır (Mineka ve Zinbarg, 2006).

1.5. SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI

Dijital platformlar günümüzde sosyalleşme için öncelikle tercih edilen mekanlar arasındadır (Yıldız, 2012). Sosyalleşme sürecinde kişinin kendini en doğru şekilde ifade ederek diğer insanlarla etkileşim kurmasının önünde set oluşturabilen sosyal kaygı sanal ortamda da gerçekleşmektedir. Özellikle, insanların kitlelerzerinde bir izlenim veya etki yaratma amacına sahip olduğu zamanlarda sosyal kaygı ister istemez oluşmaktadır (Gencer, 2018). Bu doğrultuda sosyal ağlar ve sosyal medya platformları sosyal kaygının ortaya çıktığı alanlar olarak karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya ortamlarında kurulan iletişimlerin, kaygı seviyeleri ve kurulacak iletişimlerin kalitesizerinde olumlu ve olumsuz bağı etkilerinin olduğu söylenebilir (Aktan, 2018).

Başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme, yargılanma ya da kabul edilmeme durumunun kişide oluşturacağı endişe, kaygı ve huzursuzluk hali kişinin sosyal ortamlara girme, sosyal ortamlarda bulunma durumunu sınırlayarak, kişinin anlamlı sosyal ilişkiler geliştirebilmesi önünde engel olabilmektedir (Alden ve Taylor, 2004; Clark ve Wells, 1995; Hoffman, 2007; Rapee ve Heimberg, 1997; Akt., O’Day ve Heimberg, 2021). Yüz yüze iletişim kurma ve iletişimi sürdürebilme konusunda güçlük yaşayan pek çok insan sosyal medya platformlarında kaygı yaşamadan sosyalleşebilmektedir. Bilgisayar aracılı iletişim, yüz yüze

iletişimde olmayan bazı özellikleri sağlıyor oluşu, bu ortamlarda kurulacak olan iletişim sürecinde kişinin daha az kaygı duygusu yaşamasına olanak sağlamaktadır (Aktan, 2018). Özellikle genç kuşağın sosyal medya platformlarında iletişim kurarken ya da bir ilişkiye başlarken kendilerini çok daha özgür olarak tanımladıkları belirtilmektedir (Tüzün, 2002).

Sosyal medya platformlarının özgür, rahat ve sınırsız bir ortam sağlıyor oluşu paylaşılan içeriklere de yansiyabilmektedir. Kullanıcının hangi bilgilerin ne miktarda paylaşılacağı, hangilerinin gizleneceğine kendi karar veriyor oluşu ve sosyal medya ağlarında, fiziksel görüntü, ses ve konuşma ile göz temasından kaçınma, titreme, yüz kızarması gibi fiziksel kaygı belirtilerinin karşı tarafa yansımıyor oluşu sebepleriyle sanal ortamda duyulan kaygı oranı kısmen daha azdır (Shaw vd., 2015; Shalom vd., 2015; Tidwell ve Walther, 2002; Akt., Kamak, 2021). Bu durum da sosyal açıdan kaygılı bireylerin yüz yüze etkileşimler yerine çevrimiçi etkileşimleri tercih etmelerine ve bu doğrultuda davranış geliştirmeleri olasılığını artırmaktadır (Caplan, 2005; Davis, 2001; Peter vd., 2005; Wang vd., 2011).

Valkenburg ve Peter (2009), “*sosyal telafi hipotezi*” olarak adlandırdıkları açıklamalarında sosyal kaygısı yüksek olan bireylerin internet tabanlı iletişimin sağladığı avantajlar nedeniyle kişinin sosyalleşebilmesine yardımcı olduğu, fiziki dünyadaki iletişim zorluklarını telafi edici bir araç olarak kullanılabileceğini öne sürmektedir. Ben-Ze’ev (2005) yürüttüğü bir araştırmada bireylerin gerçek dünya ve sanal dünyada yürüttükleri flört durumlarını incelemiş, kullanıcıların ilişkilerini yürütürken sanal dünyada kendilerini daha güvende hissettikleri için daha az kaygı duydukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca sanal dünyada bireyin kendi istediği zaman aralığında ilişkiyi bitirebilme durumu da kişilerin çevrimiçi ortamın kendilerine sundukları avantajlar arasında görülmektedir.

Sosyal medya kullanımı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar literatürde sınırlı olmakla birlikte farklı araştırma sonuçları mevcuttur (Dobrean vd., 2016). Shaw vd. (2015) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada sosyal medyada (Facebook) geçirilen süre ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Weidman vd.’nin (2012) yürüttükleri araştırmada, sosyal kaygısı yüksek bireylerin, sosyal medyayı kullanırken daha az kaygı hissettikleri ve aynı zamanda daha az kaygılı olan bireylere göre çevrimiçi ortamlarda kendilerini daha çok açtıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Mahremiyet/gizlilik de sosyal medya kaygısı ile ilişkili olduğu düşünülen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Demir vd. (2023) tarafından 322 öğretmenin katılımı ile gerçekleştirdikleri araştırmada katılımcıların yoğun olarak mahremiyet kaygısı yaşadıkları görülmüştür. Liu vd.’nin (2013) yaptıkları bir çalışmada sosyal kaygısı olan ergenlerin sosyal

medya platformlarında kişisel bilgilerini ifşa etmekten çekindikleri ve mahremiyet konusunda endişelendikleri bulunmuştur. Benzer şekilde Alkış vd. (2017) üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri araştırmalarında sosyal medya platformlarında katılımcıların gizlilik konusunda kaygı yaşadıkları ve kızlarda bu kaygının erkeklerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tonbuoğlu ve İşman'ın (2014) öğretmenler üzerinde gerçekleştirmiş oldukları araştırma sonucunda da öğretmenlerin sosyal ağlarda kişisel içerikli bilgilerini ve siyasi konuları paylaşmaktan çekindikleri belirtilmiştir.

1.6. SOSYAL ONAY İHTİYACI

Sosyal onay kavramı ile ilgili alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde onay ihtiyacı (Öztürk, 2007; Twenge ve Im, 2007), onay isteği (Marlowe-Crowne, 1960; Akt., Reynolds, 1982) ve onay motivasyonu (McCollum, 2009) şeklinde birbirinden farklı kavramlar kullanılmış olduğu görülmektedir. İlgili araştırma kapsamında “*sosyal onay ihtiyacı*” kavramı kullanılmıştır.

Sosyal bir varlık olarak yaşamını devam ettiren insanoğlu, hayatta kalabilmek yaşamını idame ettirebilmek için sosyal bir çevreye ve bu çevre tarafından onaylanmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu da diğer insanların kişi hakkındaki düşüncelerini önemli kılmaktadır (Saltürk, 2022). Sosyal onay, bireyin diğer insanların beğeni ve takdirini kazanma isteğini ifade eden bir kavramdır (Fehr ve Falk, 2001). Sosyal onay ihtiyacı Hebert vd. (1997) tarafından eleştiriden kaçınacak şekilde yanıt verme eğilimi, övgü arama ihtiyacı olarak tanımlanmıştır. Bir başka tanımda ise bireylerin diğer kişilerle etkileşim sırasında olumlu imajlar yansıtma eğilimi olarak ifade edilmiştir (Johnson vd., 2011) ve iyi bir birey olarak kabul görme arzusu (Chiba vd., 2009) olarak da tanımlanmaktadır. Benzer bir tanımda da bireyin kendisini başkalarına olumlu tanıtmaya ve sosyal olarak onaylanma ve kabul görme ihtiyacı olarak tanımlanmıştır (Karaşar ve Öğülmüş, 2016).

Ülkemizde sosyal onay ihtiyacı ile ilgili çalışmalar sınırlı olmakla birlikte yurtdışında ise bu alanda yapılan çalışmaların 1920’li yıllara kadar uzandığı görülmektedir. Sosyal istenirlik ve sosyal onay ölçekleri psikolojik araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Hebert vd., 1997). Sosyal bilimler için oldukça önem arz eden öz bildirim güvenirliğini olumsuz etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Sağlam, 2012). Uzun yıllar boyunca araştırmacılar, öz bildirim/öz açıklama/kişinin kendini açması anlatması ölçümlerinde sosyal arzu edilebilirlik yanıt yanlılığı sebebiyle sonuçların gerçeği yansıtmayabileceği ile ilgilenmişlerdir (Ballard, 1992). Sosyal istenirlik ve onaylanma arzusu bireylerin sorulara verdikleri cevapların sonuçlarını etkileyebilmektedir (Sağlam, 2012). Yani insanlar karşıdaki

kişiyi olumlu bir izlenim bırakabilmek için ölçeklerde gerçek cevaplar yerine istenir olduğunu düşündükleri şekilde yanıt vermiş olabileceklerini düşündürmektedir. Bu nedenle daha sağlıklı ve doğru sonuçlar alabilmek adına, sosyal olarak arzu edilen bir şekilde tepki verme eğiliminin çok sayıda ölçüsü de geliştirilmiştir.

Sosyal onay ihtiyacı kavramı ile ilgili olarak literatür incelendiğinde Marlowe-Crowne (1960) tarafından geliştirilen 33 maddelik Marlowe-Crowne Sosyal İstenirlik Ölçeği'nin bu alanda en çok kullanılan ölçek olduğu görülmektedir (Reynolds, 1982). Ancak Ballard vd. (1988) de ölçekteki bazı maddelerin ayırt ediciliğinin zayıf olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Strahan ve Gerbasi (1972) araştırmalarında Marlowe-Crowne Sosyal Arzu Edilirlik ölçeğini uygulamışlar ve cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık görmediklerini fakat bazı ölçek maddelerinin değiştirilebileceğini belirtmişlerdir. Marlowe-Crowne Sosyal İstenirlik Ölçeği'nin 13 maddelik kısa formu geliştirilerek geçerliliği ve güvenilirliği tespit edilmiş ve psikolojik ve sosyal araştırmalarda daha fazla kullanılabilmesi amaçlanmıştır (Reynolds, 1982). Ülkemizde de sosyal onay ihtiyacını ölçebilmek için Karaşar (2014) tarafından geliştirilen "*Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği*" bu alanda çalışılacak konulara öncü olarak literatüre katkı sağlamıştır.

İnsanların onaylanma isteği, birçok faktörün birleşimiyle şekillenen psikolojik ve sosyal bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar genellikle toplumları içinde kabul görmek ve bu topluluklarda yer alabilmek isterler. Onaylanma, bir kişinin içinde bulunduğu sosyal yapının varlığını hissetmesine ve toplumsal normlara uygun davranışlar sergilemesine yardımcı olur. Bu yüzden sosyal onay ihtiyacı kişinin içinde bulunduğu toplumun var olan kültüründen fazlasıyla etkilenmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016). İnsan ilişkilerinde önemli bir ihtiyaç olan sosyal onay ihtiyacı sosyalleşme sürecinde kişinin kendisinden çok diğer insanlardan alacağı dönütlere göre hayatını sürdürebilmesine yol açabilmektedir. Kişiler zaman zaman yüksek sosyal onay ihtiyacından dolayı kendilerini dış görünüş ya da karakter olarak olduklarından farklı göstermeye çabalamakta ve hatta başka insanların beklentilerine, yaşam tarzlarına uygun olarak davranmaya başlamaktadırlar. Sosyal onay ihtiyacının Türk kültüründe özümsemiş bir davranış kalıbı olduğu ve farklı söz ve söylemlerle kendine sıkça yer bulduğu gözlenmektedir. "*El alem ne der?*", "*Başkaları görse rezil oluruz*" gibi günlük hayatta sıkça kullanılan ifadeler de aslında sosyal onay ihtiyacının yansımaları görülmektedir (Karaşar, 2014).

Toplumların cinsiyetlere yükledikleri rol ve beklentiler de sosyal onay kavramı ile ilişkili görülmektedir. Kız ve erkeklerden, çocukluklarından itibaren içinde yaşanan toplumun beklentilerine göre hareket etmeleri, var olan cinsiyete atfedilen tutum ve davranışlarda

bulunmaları beklenmektedir (Ümmet, 2007). Zihinlerde var olan düşünce ve davranış kalıplarının dışına çıkan birey/bireyler, toplum tarafından benimsenme ve kabul edilme noktasında engellerle karşılaşabilmektedir.

Sosyal onay kavramının motivasyon kaynaklı olduğu, (McCollum, 2005), ancak bir ihtiyaç olarak ele alınması (Karaşar, 2014) kavramın daha doğru anlaşılabilmesi için önemli görülmektedir. Çünkü sosyal yönü ağır basan bir varlık olarak insan, yakın ilişkiler kurabilmek, anlaşılmaq ve kabul edilmek için sosyal onaya ihtiyaç duymaktadır. Sosyal onay ihtiyacı her bireyde aynı şiddette(oranda) var olmaz, çünkü bireysel farklılıklar vardır. Aşağıda sosyal onay ihtiyacının bireylerde görülebilmek şekilleri açıklanmıştır (Karaşar, 2014).

Sosyal onay ihtiyacı yüksek düzeyde olan bireylerin özellikleri:

- Diğer insanların kendisi ile ilgili düşüncelerinde aşırı duyarlılık
- Sevgi ve onay alma konusunda güçlü istek
- Sürekli olumlu geri dönütler alma arzusu ve benliğin bu dönütler çerçevesinde şekillenmesi, zıttı durumlarda öz saygı ve öz güvende çöküş
- Başkalarından gelebilecek istek ve taleplere onay alamama kaygısı ile olumlu yönde cevaplar verme, hayır demede zorluk
- Diğer insanlarla birlikte olabilmek, kabul görmek ve popüler olabilmek için -belki de- uygunsuz davranışlar sergileyebilme

Sosyal onay ihtiyacı orta düzeyde olan bireylerin özellikleri:

- Toplum tarafından belirlenen standartlara göre davranabilme konusunda kaygı duyma, değişmez standartları benimseme
- İyi ve doğru olanı yapma, bunu zıttı tutum ve davranışları reddetme

Sosyal onay ihtiyacı düşük düzeyde olan bireylerin özellikleri:

- Savunmacı olma, yüksek düzeyde hayal gücünden yoksun olma ve kendini açığa vurmama.
- Hikâyenin geri kalanı ile ilgili kuşkucu olma veya onay ihtiyacıyla ilgili olmama.

Sosyal onay ihtiyacı duymayan bireylerin özellikleri:

- Diğerlerinden gelebilecek değerlendirmelere karşı duyarsız ve dirençli olma
- Manipölasyonlara kendini kapatma

- Yüksek içsel motivasyon ve kendi doğrularına göre hareket etme kapasitesi

Sosyal onay ihtiyacı çeşitli kuramlarla ilişkili görülerek aşağıda bu kuramlarla ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

1.6.1. Murray ve İhtiyaçlar Listesi Kuramı

Murray'a (1938) göre insan davranışlarının temelinde ihtiyaçlar vardır. “*Explorations of Personality*” adlı kitabında 20 farklı başlıktan oluşan ihtiyaç listesi tanımlamıştır (Akt., Costa ve McCrae, 1988). Bu ihtiyaçlardan bazıları başarı, saldırganlık, beslenme, cinsellik, oyun ve üstünlük şeklinde sıralanmıştır. Murray'a (1938) göre her insanın ihtiyacı ve bu ihtiyacın şiddeti farklılık gösterebilmekte olup, bireyin her bir ihtiyacı deneyimleyememe durumunun da olanaklı olduğu belirtilmiştir (McCollum, 2005).

Murray (1938) başarı ihtiyacının temelinde kişinin beğenilme, güvenilme, popüler olma, arkadaş edinme ve eğlenme arzularının olduğunu; sosyal onay ve motivasyonun da başarı üzerinde etkili faktörler olduğunu ifade etmiştir (Akt., McCollum, 2005). Murray'ın kuramı içerisinde sosyal onay ihtiyacı ile ilişkilendirilen bir diğer ihtiyacın gösteriş kavramı olduğu düşünülmektedir. Diğer insanlar karşısında olumlu bir izlenim ve beğeni oluşturabilmeyi amaçlayan gösteriş ihtiyacı da sosyal onay ihtiyacı ile bağlamsal bir ilişki oluşturmaktadır (Atkinson vd., 2002).

1.6.2. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Maslow'un ihtiyaç piramidi, bireylerin temel ihtiyaçlarını ve bunların hiyerarşik düzenini temel alır. Piramidin alt kısmında menfaatler ve güvenlik ihtiyaçları bulunurken, üst kısımlarda sosyal ilişkiler, saygı ve kendini gerçekleştirme gibi sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar yer alır. Alt düzeydeki ihtiyaçlar doyuma ulaştınca, birey üst düzeydeki ihtiyaçlara hazır hale gelir (Cüceloğlu, 1997). Maslow'un ihtiyaç piramidinin üst seviyesinde yer alan sosyal ihtiyaçları, insanların sosyal ilişkiler kurma, sevgi ve yardımlaşma hissetmesini sağlar. Başkaları ile ilişki kurma, bir topluluğa ait olma, saygı duyulma ve kabul edilme gibi ihtiyaçların sosyal onay ihtiyacı kavramını temele aldığı görülmektedir. Benzer şekilde Crowne ve Marlowe (1964) da sosyal onaya bağımlı olan kişilerin bazı ihtiyaçlarını vurgulamışlardır. Bunlar sosyal tanınma, sosyal statü, bağımlılık, sevmeye, şefkat ve koruma gibi ihtiyaçlardır (Karaşar, 2014).

1.6.3. McClelland'ın Başarı Gereksinimi Kuramı

Başarma ihtiyacı teorisi ya da başarı güdüsü kavramı olarak ifade edilen kuram; “*mükemmeliyetçilik standartlarını da dikkate alarak, işleri daha iyi yapmaya yönelik çaba*” şeklinde tanımlanmaktadır (Koestner ve Mc Clelland, 1992). Başarı ihtiyacı insanları hedeflerine ulaşma konusunda motive eder, güdüler. Kişi hedeflerine ulaştıkça haz duygusu yaşar ve tatmin olur (Gilmer vd., 1977; Akt., Tatarlı, 2015). McClelland’a (1987) göre başarıyı etkileyen etmenler, kişinin yaşadığı sosyal çevreden bağımsız düşünülemez. Aile, ebeveyn tutumları, etnik kimlik, arkadaş çevresi, inanç sosyal çevreyi belirleyen faktörlerin başında gelerek, bireylerin motivasyonu üzerinde öneme sahip olmaktadır (Erdem, 1997). McClelland göre birey sosyal çevresi tarafından kabul görmeye, onay aldığını hissetmeye devam ettikçe bu durumu bir ödül olarak kabul edip, olumlu sosyal davranışlara devam edecektir (Akt., Karaşar, 2014).

1.6.4. Sosyal Onay İhtiyacı ile İlişkili Kavramlar

Bu kısımda alan yazın incelenerek sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili olduğu düşünülen kavram ve açıklamalara yer verilmiştir.

1.6.4.1. Benlik sunumu ve sosyal onay ihtiyacı

Sosyal bilimcilerin ve psikologların en fazla dikkatini çeken ve sıklıkla araştırmalara konu olan benlik kavramı “*bireyin yakın çevresiyle ve sosyal dünyayla etkileşimi sonucunda şekillenen dinamik bir süreç*” olarak tanımlanmaktadır (Banaji ve Prentice, 1994). Benlik kurguları, insanların başkalarıyla ve sosyal bağlamla nasıl ilişki kurduğunu tanımlayan kapsayıcı şemalardır (Hofmann vd., 2010).

Benlik sunumu (kendilik sunumu), kişinin başkalarının zihninde kendisi ile ilgili var olan algıları fark etmek, değiştirmek, geliştirmek amacıyla yaptığı bilinçli/bilinçsiz faaliyetlerin tümü olarak ifade edilmektedir (Zengin-Demirbilek, 2021). Benlik her ne kadar kişinin kendisi hakkındaki değerlendirmelerini içerse de kişinin yalnız başına değil, toplumsal ilişki içinde aldığı dönütler ve izlenimlerle şekillenmektedir (Kavut, 2018). Benlik sunumu için bireyler genellikle kendilerine uygun bir imaj oluşturmak istemekte ve bu imajı oluştururken de içinde bulunduğu toplumun kabul ve onayını alabilecek şekilde davranmaya çalışmaktadırlar (Cüceloğlu, 2010; Leary ve Sereno, 2014).

Benlik sunumu yaklaşımının temelinde kişilerin kendilerinin pozitif, istenir, kabul edilen ve takdir gören yönlerini açığa çıkarma dürtüsü yer almaktadır. İnsanlar başkaları üzerinde olumlu bir kimlik imajı yaratmak ve takdir edilmeyi istemek motivasyonuna

sahiptirler. Sosyal etkileşimlerde diğer kimselerin zihninde oluşturduğu izlenim kişi için önemli olmakla birlikte doğrudan kaygı duygusunu da tetikleyebilmektedir. Bireyler diğer kişilere kendilerini arzu etikleri gibi sunamadıklarında kendilerine olan inançları, olumsuz olarak etkilenmektedir. Kendini değersiz, yetersiz, kabul edilmeyen ve hatta reddedilen olarak algılama düzeyleri yükselebilmektedir. Bu durumun sonucunda da kişinin sosyal kaygı düzeyi artmaktadır (Leary, 2001).

Goffman kendilik sunumu kuramında, günlük hayatı bir tiyatro sahnesine benzeterek sosyal etkileşimleri “*arka sahne*” ve “*ön sahne*” kavramlarıyla açıklar. Ona göre bireyler, sosyal etkileşim esnasında kendilerini daha sosyal ve cazip gösterebilmek için benlik sunumlarını diğerlerinin kabul edebileceği biçimde gerçekleştirmeye çalışırlar. Oluşturulan kimliklerin, ortama ve sosyal normlara göre icra edildiğini ileri sürmüştür (Goffman, 2009). Goffman'ın kendilik kuramı, sosyal etkileşimlerde rol oynama, izlenim bırakma ve toplum içindeki diğer bireylerle ilişkileri anlama konularında önemli bir perspektif sunar. Bu kapsamda Goffman'ın kuramı sosyal onay ihtiyacıyla da ilişkili görülmektedir.

1.6.4.2. Sosyal kaygı, kültür ve sosyal onay ihtiyacı

Literatürde sosyal onay ihtiyacı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi ele alan sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Owen, 1987; Akt., Karaşar, 2014). Sosyal kaygının tanımlayıcı özelliği başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme yani onay alamama korkusudur (Hofmann vd., 2010). Twenge ve Im (2007) sosyal onay kavramını kişinin hayatında karşılanması gereken bir gereksinim olarak belirtmiş olup diğer kişilerin görüşleri doğrultusunda hareket etmeyi gerektiren onaylanma duygusu olarak tanımlamışlardır.

Sosyal kaygı yaşayan bireylerde, bilinçdışı olarak dikkat çekme ve insanlardan onaylayıcı tepkiler alma isteği bulunmaktadır. İnsanlar kendilerinde olumlu gördükleri özelliklerini dış dünyaya sergileme eğilimi içerisindedirler. Kişilik özelliklerini, değerlerini, yetenek ve kabiliyetlerini, muvaffak oldukları durumları göstermeyi tercih ederken; olumsuz olduğuna ve toplum tarafından kabul edilmeyeceğine inandıkları özelliklerini ise saklamayı, ifade etmemeyi ya da göstermemeyi seçmektedirler. Kişilerin başkaları tarafından nasıl algılandıklarına dair düşünceleri, kaygı durumları üzerinde de etkili olabilmektedir. Yani başkaları üzerinde bırakılan iyi ya da kötü izlenimler karşıdaki kişiden alınacak tepkiyi belirlemektedir (Leary, 2001). Sosyal onay ihtiyacı yüksek olan bireyler sosyal çevresinden alacağı dönütler konusunda yüksek düzeyde hassasiyet gösterebilmektedir. Bu kişiler alacakları dönütlerin beklenir/istenir/arzu edilir olması noktasında yoğun kaygı yaşamaktadırlar (Grams ve Rogers, 1990). Bireyler çevrelerindeki kişiler tarafından onaylanmaz ise bu durum bireyin utanç

duymasına ve eleştirildiği inancı geliştirmesine neden olmaktadır. Yaşanılan bu duygu durumu, bireylerin sosyal kaygısını tetikleyerek sosyal ortamlardan kaçınmasına sebebiyet vermektedir (Türkçapar, 1999).

Bireyin tutum ve davranışlarını şekillendiren kültür, sosyal kaygının gelişmesi ve şekillenmesi sürecinde de önemli bir dinamiktir (Karaşar, 2014; Öztürk, 2014). Sosyal kaygı, kültüre bağlı olan sosyal standartlar ve rol beklentileriyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle insanların sosyal platformlardaki/çevrimiçi platformlardaki davranışları, yaşadığı toplumun kültürel ve dini inançlarına ve toplumdaki kadın ve erkeğe bakış açısına bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Hofmann vd.'nin (1995) yaptıkları bir araştırma sonuçlarına göre sosyal kaygının büyük ölçüde kültüre bağlı olduğu; aynı sosyal davranışın bir kültürde normal, diğer bir kültürde ise “*mantıksız ve aşırı*” olarak algılanabileceği belirtilmiştir.

Twenge ve Im (2007) sosyal onay ihtiyacının toplumla bağlantı koptuğunda azaldığını, toplumsal bağlar kuvvetlendikçe arttığını belirtmiştir. Hofstede'e (2001) göre bireycilik, içinde yaşanılan toplum ve çevreden duygusal açıdan bağımsız olmayı ifade ederken; toplulukçuluk sosyal çevreye bağlılığı ifade etmektedir (Akt., Ercan, 2013). Bireyci topluluklardaki bireyler, içinde yer aldıkları gruptan bağımsız ve özerk olarak hareket edebilme potansiyeline sahiptir. Markus ve Kitayama (1991), kültürler arası araştırmalara dayanarak, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ve diğer bireyci toplumlardaki bireylerin, kişinin kendisini özerk ve diğerlerinden ayrı görme eğilimiyle karakterize edilen bağımsız benlik kurgularını inşa etme ve destekleme eğiliminde olduklarını öne sürmüşlerdir. Bunun tam zıttı olan topluluğun temel alındığı sosyal yapılarda/toplulukçu kültürlerde ise güçlü bir “*sosyal yönelim*” göze çarpmaktadır. Birey içinde bulunduğu toplumun amaç ve değerlerine göre hareket etmek durumundadır. Sosyal etkileşimde karşılıklı ilişki, sosyal destek ve grup içi uyum önem taşır (Kağıtçıbaşı, 2012; Triandis, 1989).

Sosyal onay ihtiyacı ve sosyal kaygı, toplumsal ve kültürel faktörlerden etkilenebilmektedir. Toplulukçu kültürlerde içinde yaşanılan toplumun normlarının kişinin tutum ve davranışlarında belirleyici olması kişinin onay ihtiyacının sosyal kaygıyla ilişkisinin doğal bir sonucudur (Twenge ve Im, 2007). Sosyal kaygısı yüksek olan kişiler kendilerini ait hissettikleri sosyal grubunun sosyal normlarının ihlal edilmesinden korkarlar. Sosyal referans grubu yalnızca kültürel/ırksal/etnik grubu değil aynı zamanda cinsiyet kimliğini ve sosyal statüyü de kapsayabilmektedir.

1.6.4.3. Mutluluk ve sosyal onay ihtiyacı

Aristoteles'e (1098) göre “*mutluluk insan yaşamının ereğidir ve her insan mutluluğu arar*” (Akt., Büyükdüvenci, 1993). Mutluluk pozitif psikolojide öznel iyi oluş şeklinde ele alınmaktadır (Diener, 2000). İnsanların öznel iyi oluş düzeylerinin çevresel ve bireysel koşullardan etkilendiği yönündedir (Boysan, 2012). Kùltürler açısından mutluluğun gerektirdikleri farklı özellikler gösterebilmektedir. Doğu ve Batı kùltürlerinde mutluluğa bakış açısı birbirinden farklılaşmaktadır. Batı kùltüründe özerklik ve kendini ifade edebilme durumları mutluluk açısından önemli kabul edilirken, Doğu kùltüründe diğer insanların önemli görüldüğü ilişkisel benlik mutluluk açısından önemli görülmektedir (Arora, 2013). Literatürde sosyal onay ihtiyacı ile mutluluk arasındaki ilişkiyi ele alan sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Karaşar, 2014).

1.7. SOSYAL MEDYADA SOSYAL ONAY İHTİYACI

Kişinin değerleri, ilgi alanları, hobileri, sevdiği ya da sevmediği şeyler, hayat görüşü ve beklentileri gibi kendisini tanımlayan çok boyutlu bilgi paylaşımları gerçek dünyada az sayıda insan tarafından bilinir ve genellikle bu kişinin yakın çevresidir. Ancak çevrimiçi ortam bu anlamda kişiye daha fazla olanak sunmakta, benzer özellikte ve ilgi alanlarına sahip pek çok insana ulaşabilme avantajını barındırmaktadır (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018). Sosyal medyanın bu imkanları kişilerin bu platformlarda farklı davranış kalıpları geliştirmelerine yol açmıştır. Bu davranışların başlıcaları beğenilme, diğerleri tarafından onay alabilme çerçevesinde şekillenmektedir. İçselleştirilen bu davranış şekilleri uzun vadede insan psikolojisini olumsuz olarak etkileyebilmekte ve en çok kabul gören, beğenilen olma tutkusuna dönüşebilmektedir (Korkut, 2016).

Sosyal platformlar insanların kendilerini başkalarıyla karşılaştırmasına da olanak vermesi sebebiyle bireylerin öz saygılarının düşmesine ve bazı psikolojik sorunlar yaşamalarına yol açabilmektedir (Apaolaza vd., 2019; Chen ve Lee, 2013). Bu durum da sosyal medyada yapılan paylaşımlar konusunda insanların daha çok kaygı duymasına ve toplum tarafından kabul görmek, beğenilmek adına onay ihtiyacını da gündeme getirmektedir. Festinger (1954) de benzer şekilde kişilerin sosyal ağ sitelerinde çeşitli karşılaştırmalar yaparak kendileri ile ilgili öz değerlendirmelerde bulunduklarını ifade etmiştir. Kendi benlik algısından ve fiziksel görüntüsünden rahatsızlık duyan gençlerin sosyal medya platformlarında gerçek yaşamdan farklı davranış tutum ve davranışlar edindikleri görülmektedir. (Korkut, 2016). Artan öz farkındalık ve sosyal ipuçlarına duyarlılığı da içeren sosyal kaygı ile birleşince bu durum, bireyleri kendilerini başkalarıyla karşılaştırırken daha düşünceli ve eleştirel bir öz

değerlendirme yapmaya yönlendirebilir (Schuman-Olivier, 2020). Yapılan bir araştırmada televizyon ve dergilerde gösterilen ideal kadın/kadın bedeni şeklindeki içeriğe maruz kalma sonucunda ergenlerde yeme bozukluğu ve kendi vücuduna karşı memnuniyetsizlik geliştirme arasında bağlantı bulunduğu ortaya konulmuştur (Meier ve Gray, 2014). Özellikle ince/zayıf bedenin içselleştirilmesi ve görünüm karşılaştırmasının vücut memnuniyetsizliğinin yordayıcıları olarak ifade edilmiştir. Kişilerin sosyal medya platformlarında maruz kaldıkları görseller ve izledikleri içerikler sonucunda toplum tarafından kabul edilip onay alabilme dürtüsünü yoğun bir şekilde yaşadıkları, bu durumun da kaygı duygusunu beraberinde getirdiği görülmektedir.

Sosyal paylaşım platformlarında (Facebook, Twitter, Myspace, LinkedIn vb.) ortak paydada bir araya gelen insanların gerçek hayatlarından izler taşıyıp taşımadığına ilişkin sorular araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Babacan vd., 2022; Danet vd., 2020). Sanal dünyada sunulan kimlikler gerçek kimliğimize dair bilgiler içeriyor olsa da bu bilgilerin sanal dünyada nasıl görüneceği üzerinde kontrole sahip olan kullanıcının kendisidir. Kişiler benlikleri ile ilgili zihinlerinde var olan algılarını sosyal medya profilleri üzerinden güçlü kişilikler inşa ederek yeni bir kimlik imajı oluşturmaktadırlar (Amichai-Hamburger ve Etgar, 2018; Boyd ve Ellison, 2007; Öztürk, 2019). Bu kapsamda sosyal medya yeni bir *“kimlik inşasını ve idealleştirilmiş görüntümüzü”* yansıtmaktadır (Şener ve Özkoçak, 2013). Paylaşılan kişisel veri ve bilgiler dijital ortamda arşivlenmeye devam ederek (Serin, 2019) kişi ile ilgili sanal bir öz geçmiş oluşturmaktadır. Kullanıcının sunduğu bilgilerin her zaman en gerçeği yansıtması söz konusu olmayabilir. Birey kendinde eksik ya da yetersiz gördüğü yanlarını törpüleyerek bu kimlik inşasını devam ettirebilmektedir (Özdemir, 2015).

Ailesi ve sosyal çevresi tarafından sürekli tenkit edilerek tutum ve davranışları kabul görememiş bireyler için yeni bir başlangıç imkânı sunan sosyal medya yeni benliklerin sunulduğu konumdadır (Korkut, 2016). Bireyler, hedef kitlelerinin ilgisini çekebileceğini düşündükleri içerikleri paylaşmakta, kendini samimi, eğlenceli ve pozitif göstermeye özen göstermekte ve sosyal medya üzerinden paylaştıkları fotoğrafların da beğenilebilir olmasına öncelik göstermektedirler (Özdemir, 2015; Utz, 2015). Yapılan paylaşımların ortak amacı beğenilme duygusunu tatmin etmektir (Barkuş ve Koç, 2019). Her ne kadar kimlik üretimi çevrimiçi her ortamda gerçekleşse de kişilerin tam olarak tanındıkları veya bilinir oldukları ortamlarda, var olan toplumsal normlara uygunluk (davranışlar) yüksektir (Zhao vd., 2008).

Öğretmenlerin, sosyal medyayı hem profesyonel hayatlarının bir yansıması hem de öznel kimliğinin sunulduğu bir sosyal alan olarak kullandıkları görülmektedir. Toplum içerisinde sahip oldukları imaj ve konumları dikkate alındığında, sosyal medyayı kullanım

önceliklerinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde sosyal onay ihtiyacı ile ilgili Türkiye özelinde yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve örneklem gruplarını çoğunlukla öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir (Karaşar, 2014; Karaşar ve Öğülmüş, 2016; Baytemir vd., 2017; Aydoğmuş ve Demir, 2016; Karaşar ve Baytemir, 2018; Turan, 2018; Değirmenci ve Demirli, 2019; Karaşar, 2020; Karaşar ve Öğülmüş, 2020; Gökkaya vd., 2020; Karaşar, 2021; Saraçoğlu ve Kahyaoğlu, 2021). Sosyal onay ihtiyacının öğretmen örneklemini üzerinde hiç araştırılmamış olması ve sosyal onay ihtiyacının sosyal medya platformları temelinde araştırılması da bu çalışmanın önemini ve literatüre yapacağı katkıyı göstermektedir.

1.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlgili literatür incelendiğinde sosyal medyada kendini açma, sosyal medyada sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı kavramlarının farklı değişkenlerle ilişkilerinin incelenmiş olduğu çeşitli araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

1.8.1. Sosyal Medyada Kendini Açma

Sosyal medyada kendini açma, literatürde kısmen daha yeni ve üzerinde daha fazla bilimsel çalışma yapılması gereken bir kavram olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma kapsamında yerli ve yabancı literatürde var olan bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Chen ve Sharma (2013) sosyal ağ sitelerinden facebookun, kullanıcıların öğrenme ve kendini açma davranışı üzerine etkilerini araştırmışlardır. 822 katılımcıdan elde edilen sonuçlara göre bireyin sosyal ağ sitesine (facebook) karşı geliştirmiş olduğu tutumun kendini açma davranışını etkilediği, olumlu tutuma sahip kişilerin sosyal ağ sitelerinde kendini açma düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Imlawi ve Gregg (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada 402 üniversite öğrenci örneklemini kullanılmıştır. Özel olarak hazırlanan bir facebook hesabında öğretmenin paylaştığı bilgilere (mesleki bilgiler, kişisel bilgiler ve mizah) dair öğrencilerin algıları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenin mesleki deneyim ya da ders hakkında yaptığı paylaşımların öğrencilerin motivasyonunu artırdığı, öğrencilerin öğretmen hakkında geliştirdikleri algılarını olumlu yönde geliştirdiği görülmüştür. Paylaşılan kişisel bilgilerin ise dersi akademik ortamdan uzaklaştırdığı yönünde olmuştur. Ayrıca mizah kullanımının öğretmen-öğrenci iletişimini olumlu etkilediği ifade edilmiştir.

Dikmen (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada kişilerin sosyal medyada kendilerini açma davranışlarının kişilerarası ilişkilere etkisi incelenmiştir. Bir internet sitesi özelinde yapılan araştırmada katılımcıların yaptıkları paylaşımlar incelenmiş olup kadın, erkek,

aile, çocuk, duygular, ilişkiler, kişisel gelişim, ilgi duyulan konular, arkadaşlık, flört, evlilik, kişilik özellikleri, alışkanlıklar konu başlıklarında katılımcıların kendilerini açtıkları görülmüştür.

Zengin vd. (2015) gerçekleştirmiş olduğu bir araştırmada sosyal medya platformu Facebook'ta yapılan paylaşımların mahremiyet değişkeni ile ilişkisi incelenmiştir. Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre kadınların arkadaş sayıları erkeklere göre daha azdır. Kadınların mahremiyet kaygılarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Facebook'un iletişimi kolaylaştıran bir oluşum olarak kabul edildiği; kişilerin kendi fotoğraflarını, duygusal durumlarını, siyaset ve gündem ile ilgili paylaşımlarda bulundukları ve erkeklerin kadınlara oranla bilgilerini daha açık bir şekilde paylaştıkları belirtilmiştir.

Deniz (2016) sosyal medya platformu olan Facebook özelinde yaptığı bir çalışmada elde edilen sonuçlara göre, katılımcılar Facebook'u başkaları ile iletişim kurmak için tercih ettikleri bir platform olarak gördükleri; ancak bu kişilerin diğer kullanıcıların kendilerini sergiledikleri bir ortam olduğu algısına sahip oldukları görülmüştür. Katılımcılar sosyal platformlardaki iletişimi samimi bulmamakla birlikte yüz yüze iletişimi daha fazla tercih etmektedirler. Buna rağmen doyum sağlayan ilişkileri içerisinde genelde kendilerini rahatlıkla açtıkları ve günlük hayatlarını etkileyebilecek derecede etkileşim kaygısı deneyimlemedikleri ortaya çıkmıştır.

Özdemir ve Erdem (2016) tarafından üniversite personelleri örneklem grubu üzerinden yürütülen bir araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların kurum içinde sosyal medya vasıtasıyla iletişim kurdukları, sanal iletişimi yoğun bir şekilde kullandıkları, çeşitli informal gruplara üye oldukları, çalıştıkları kurumla ilgili sıkıntı ve düşüncelerini bu platformlarda paylaştıkları, düşünce özgürlüğü temelinde görüşlerini rahat bir şekilde sosyal medya platformlarında ifade ettikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Wang vd. (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kişilerin sosyal medya platformlarında kendini açma davranışları incelenmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen bilgisayar temelli bir modelleme yöntemi ile yaklaşık iki milyon veri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kadınların erkeklerden daha fazla kendilerini açtıkları ve başkaları üzerinde sosyal etki oluşturma güdüsü yüksek olan kişilerin sosyal medya platformlarında kendilerini daha az açmayı tercih ettikleri görülmüştür.

Akkaya ve Kanadlı (2019) tarafından nitel araştırma deseninin tercih edildiği çalışmada öğretmenlerin bir eğitim aracı olarak sosyal medyayı kullanımlarına ilişkin görüşleri araştırılmıştır. 35 öğretmen ile yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin, gündeme dair

bilgi sahibi olmak, mesleki gelişimi desteklemek, öğretmenler arası iş birliği gerçekleştirmek, bireysel motivasyonu ve hissedilen tatmini artırmak amacıyla sosyal medya platformlarını kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür. En fazla kullanılan sosyal medya platformunun Youtube olduğu, bunu Instagramın takip ettiği elde edilen sonuçlar arasındadır.

Balcı ve Gölcü (2020) tarafından 395 katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmada sosyal medyada kendini açma davranışının çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Kadınların sosyal medyada erkeklere oranla kendilerini daha fazla açtıkları, yine kadınların erkeklere oranla daha fazla sosyal medyada zaman geçirdikleri, yüksek düzeyde öz saygıya sahip katılımcıların sosyal medyada kendilerini daha çok açtıkları ve algılanan fayda (ilişki başlatma, ilişkiyi sürdürme, eğlenme, sosyalleşme) düzeylerinin daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ile günlük sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Demir (2020) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini açma davranışları incelenmiştir. Araştırma kapsamında 18 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak öğretmen görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin, bilgi paylaşımı, iletişim, motivasyon ve derse katılımı artırdığı gerekçeleri ile kendilerini sosyal medya üzerinden öğrencilerine açtıkları görülmüştür. Ayrıca kendini açma davranışı sonucunda öğrencilerin, olumlu duyuşsal öğrenmeler edindiği, derse katılımlarının arttığı, içeriğin daha anlaşılır olduğu ve öğrencilerin akademik başarılarının arttığı ortaya çıkmıştır.

Kamak (2021) tarafından ergenlerle yapılan araştırmada ergenlerin yüz yüze ve sanal platformlarda kendini açma davranışı incelenmiştir. Katılımcıların yüz yüze kendini açmayı daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeylerine göre çevrim içi veya yüz yüze kendini açma düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin eğitim, birliktelik, çalışma ve internette geçirilen zaman gibi diğer değişkenler farklılığa sebep olmamaktadır.

1.8.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı

Alanyazın incelendiğinde sosyal kaygı üzerine yapılan araştırmaların çoğunun üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Sosyal medyada yaşanan sosyal kaygının, literatürde kısmen daha yeni ve üzerinde daha fazla bilimsel çalışma yapılması gereken bir kavram olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma kapsamında farklı örneklem gruplarının seçildiği yerli ve yabancı literatürde var olan bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Zorbaz (2013) tarafından yapılan bir çalışmada lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmiş, sosyal kaygısı olan kişilerin sanal ortamlarda normal yaşamdaki yüz yüze iletişime göre daha az kaygı duymakta oldukları, kendilerini ödüllendirdikleri ve internet ortamında daha fazla zaman geçirdikleri gözlenmiştir.

Tonbuoğlu ve İşman (2014) 19 öğretmenle gerçekleştirdikleri nitel araştırma sonucunda öğretmenlerin sosyal ağlarda kişisel içerikli bilgilerini ve siyasi konuları paylaşmaktan çekindiklerini ifade etmişlerdir.

Acılar ve Mersin (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada üniversite öğrencilerinin facebook kullanımları ile mahremiyet kaygısı araştırılmıştır. Facebook kullanımı olan üniversite öğrencilerinin mahremiyet kaygısının kullanmayan öğrencilere oranla yüksek olduğu görülmüştür. Mahremiyet kaygısında cinsiyet ve yaş değişkenleri ile anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bununla beraber facebook kullanım süresi ile mahremiyet kaygısı arasında negatif yönlü bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alkış vd. (2017) tarafından sosyal medyada yaşanan sosyal kaygıyı belirleyebilmek amacıyla ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin örneklemini belirlediği araştırma sonunda dört boyutlu yapıya sahip “*sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği*” geliştirilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgular sosyal medya kullanımının sosyal kaygıyı yordamadığı yönündedir.

Vannucci vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sosyal medya kullanımının genç yetişkinlerde kaygı ve şiddeti üzerindeki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. 563 kişiden alınan veriler doğrultusunda yapılan analizler sonucunda yoğun günlük sosyal medya kullanımı ile artan kaygı ve anksiyete bozukluklarının ilişkili olduğu görülmüştür. Kadınların erkeklere göre günlük sosyal medya kullanımının daha az düzeyde olduğu ve sosyal medya kullanımı ile yaş, ırk/etnik köken ve eğitim durumu değişkenleri arasında ilişki olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aktan (2018) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma neticesinde katılımcıların paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik endişesi ve öz değerlendirme kaygıları açısından endişe duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre sosyal medya ortamlarında daha çok sosyal kaygıya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölüm ve öğrenim gördükleri sınıf açısından herhangi bir farklılaşma olmadığı da araştırmada ortaya konulmuştur.

Gencer (2018) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada sosyal medya kullanımının iletişim kaygısı ile ilişkisi araştırılmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada 367

üniversite öğrencisi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sosyal medya kullanımı bireylerde iletişim kaygısına neden olmamaktadır. Erkek katılımcıların iletişim kaygılarının kadın katılımcılardan daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca sosyal medya kullanım sıklığı ile ilişki kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Apaolaza vd. (2019) mobil sosyal medya platformu whatsapp üzerinde gerçekleştirmiş oldukları araştırmaya 346 lisans öğrencisi katılmıştır. Elde edilen sonuçlar sorunlu mobil sosyal ağ kullanımının düşük öz saygı ve yüksek düzeyde sosyal kaygıyı yordadığı yönündedir.

Baltacı (2019) tarafından gerçekleştirilen ve ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada 312 üniversite öğrencisinden veriler toplanmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, mutluluk ve yalnızlık düzeylerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre sosyal medya bağımlılığı ile sosyal kaygı ve yalnızlık değişkenleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

Erliksson vd. (2020) tarafından 18 yaş üstü sosyal medya kullanımı bulunan 333 yetişkin örneklemi üzerinde gerçekleştirilen araştırma sosyal kaygı ile sosyal medya türleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada “*sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği*” uyarlaması yapılarak kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kadınların yaşadıkları kaygı erkeklerden daha fazladır. Sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medyada yaşanan kaygı arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

Özdemir (2022) yılında üniversite öğrencilerinde sosyal medyada sosyal kaygının siber mağduriyet ve sanal ortamda yalnızlık ile ilişkisini incelemiştir. 401 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada, sanal ortamda yalnızlık arttıkça sosyal medyada etkileşim kaygısının arttığı; öğrencilerde siber mağduriyet düzeyi arttıkça da sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı düzeyinin de arttığı görülmüştür. Ayrıca araştırma demografik değişkenler açısından incelendiğinde ise sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinde ve bazı alt boyutlarında; kadınların erkeklere göre sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu, dördüncü sınıf üniversite öğrencilerinin birinci ve ikinci sınıfta okuyan öğrencilere göre sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin daha düşük olduğu ve yaşamının büyük kısmını köyde geçiren katılımcıların sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin, yaşamının büyük kısmını il merkezinde geçiren katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Syed vd. (2023) tarafından yapılan bir araştırmada, sosyal medya kullanıcılarında sosyal kaygı, sosyal karşılaştırma ve rekabetçi davranış arasındaki ilişkinin incelenmesi

amaçlanmıştır. Yaşları 17 ila 30 arasında değişen 300 sosyal medya kullanıcısının örnekleme olduğu araştırma sonuçlarına göre, değişkenler arasında pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur.

1.8.3. Sosyal Medyada Sosyal Onay İhtiyacı

Sosyal onay ile ilgili araştırmalar incelendiğinde ülkemizde bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Karaşar (2014) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde sosyal onay ihtiyacının cinsiyet, sınıf düzeyi, doğum sırası, benlik kurgusu, sosyal kaygı, mutluluk, mükemmeliyetçilik değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal onay ihtiyacının cinsiyet ve doğum sırası değişkenleri ile ilişkili olmadığı; fakat farklı sınıf düzeylerinde (3.sınıflarda onay ihtiyacı daha yüksek) ilişkinin varlığı sağtanmıştır. Sosyal onay ihtiyacı yüksek olan kişilerin yüksek düzeyde kaygı yaşadıkları, mükemmeliyetçilik algılarının yoğun olduğu, yaşadıkları toplumun inanç ve değer yargılarını öncelikli tercih ettikleri toplulukçu benlik kurgusuna sahip bireyler oldukları bulgularına ulaşılmıştır.

Karaşar ve Öğülmüş (2016) tarafından yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenlerle (duyarlılık, olumlu izlenim bırakma ve sosyal geri çekilme, somatizasyon, obsesif kompulsif bozukluk, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, hostilete, fobik anksiyete, paranoid belirtiler, psikotizm, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, doğum sırası ve doğum yeri) ilişkisi incelenmiştir. Karaşar ve Öğülmüş (2014) tarafından geliştirilen Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği 200 üniversite öğrencisine uygulanmış ve çalışmanın sonuçlarına göre sosyal onay ihtiyacı ile psikolojik belirtilerin tüm alt boyutları arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Aydoğmuş ve Demir (2016) tarafından 262 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada problemlili internet kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre problemlili internet kullanımı ile sosyal onay ihtiyacının alt boyutlarından sosyal geri çekilme, olumlu izlenim bırakma ve başkalarının yargılarına duyarlılık arasında olumlu pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Buna göre yüksek oranda internet kullanan gençlerin onay alma, benimsenme ve kabul görme gibi ihtiyaçlarını sanal ortamda karşılayarak kendilerini var etmeye çalıştıkları görülmektedir. Sosyal onay ihtiyacı yüksek olan öğrencilerin sanal ortamda daha fazla sosyal fayda sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Baytemir vd. (2017) tarafından 321 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen, ebeveynle bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı adlı çalışmada

tüm değişkenlerin hep birlikte kişilerarası yeterliğin yüzde 20'sini açıkladığı bulunmuştur. Sosyal onay ihtiyacının alt boyutlarından olan sosyal geri çekilme ile anlamlı ilişki kurulamazken, başkalarının yargılarına duyarlılık ve olumlu izlenim bırakma alt boyutlarında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmada başkalarının yargılarına duyarlılık arttıkça kişilerarası yeterlik puanlarının da arttığı; sosyal onay ölçeğinin alt boyutlarından olan olumlu iz bırakma puanı arttıkça kişilerarası yeterlik puanının azaldığı ifade edilmiştir. Kişilerarası yeterlilik düzeyi yüksek olan kişilerin başkalarının yargılarına da yüksek düzeyde duyarlılık geliştirdiği, toplumun norm ve beklentilerini dikkate aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Turan (2018) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada flört şiddeti ile sosyal onay değişkeni arasındaki ilişki incelenmiş olup; araştırma sonuçlarına göre sosyal onay ihtiyacının flört şiddetinin farklı boyutlarında anlamlı ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre sosyal onay ihtiyacı ile flört şiddetinin alt boyutlarından istismar ve kontrol boyutları ile anlamlı ilişki bulunmuştur. Flört şiddeti puanları yükseldikçe sosyal onay ihtiyaç puanlarının da yükseldiği, kişilerin ilişkilerini yürütürken tolmumsal uygunluk ve değer yargılarına önem verdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Baytemir (2019) tarafından yapılan bir araştırmada sosyal onay ihtiyacının ebeveynlerdeki sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik, akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir. Örneklemi 178 öğrenci velisinin oluşturduğu araştırma sonuçlarına göre olumlu mükemmeliyetçilik ile sosyal onay ihtiyacının ebeveyn sınav kaygısı ile anlamlı olarak ilişkili olduğu bulunmuştur.

Değirmenci ve Demirli'nin (2019) yapmış oldukları araştırmada ise çekirdek ve geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin farklı değişkenler üzerinde etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sosyal onay ihtiyacının, bireyin yetiştiği aile tipi, cinsiyet ve gelir düzeyi değişkenleri ile anlamlı bir ilişki bulunmadığı; ancak yaş, medeni durum, eğitim düzeyi ve meslek değişkenleri ile anlamlı ilişki bulunmuştur.

Çalış (2020) tarafından yapılan bir çalışmada ise sosyal medya kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Alanya ilçesinde yaşamakta olan 150 kişi oluşturmuştur. Araştırmada sosyal medya kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca Beck anksiyete ölçek sonuçları ile sosyal medya kullanımı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı orta şiddette bir ilişki tespit edilmiştir. Yani anksiyete düzeyi artarken sosyal medya kullanımının artmakta olduğu görülmüştür.

Gökkaya vd. (2020) yaptıkları çalışmada 305 katılımcıyla gerçekleştirmiş oldukları sosyal medya bağımlılığı, sosyal onay ihtiyacı ve beden memnuniyetinin cinsiyet ve eğitim değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmıştır. Elde edilen sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı arttıkça kişilerin sosyal onaya daha fazla ihtiyaç duydukları ve beden memnuniyetlerinin azaldığı yönündedir. Cinsiyet değişkeni düzeyinde sosyal onay ihtiyacında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır.

Karaşar (2020) tarafından 248 üniversite öğrencisi örnekleminde sosyal onay ihtiyacının narsisizmle ilişkisi çeşitli değişkenler açısından incelenmiş olup, araştırma sonuçlarına göre cinsiyet, yaş ve anne baba eğitim düzeyi açısından anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sosyal onay ihtiyacı ile narsisizmin alt boyutu kırılğan narsisizm arasında anlamlı ilişki olduğu, bu kişilerin sosyal norm ve toplumsal beklentiler yönünde davranış sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Canlı ve Karaşar'ın (2021) majör depresyon tanısı almış hastalar üzerinde gerçekleştirmiş oldukları araştırmada depresyon ile benlik saygısı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre depresyon ile benlik saygısı ve onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Sosyal onay ihtiyacının alt boyutlarından olumlu izlenim bırakma boyutunda cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinde fark gözlenmiş, erkek ve bekar hastaların daha fazla onay ihtiyacı hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Depresyon hastalarında yaşa bağlı olarak onay ihtiyacının değişmediği görülmüştür.

Saraçoğlu ve Kahyaoğlu (2021) eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ve sosyal onay ihtiyaçları incelenmiştir. Okudukları bölüm ve cinsiyet değişkenleri üzerinde sosyal onay ihtiyacının farklılaşmadığı görülmüştür. Bununla beraber, sosyal onay ihtiyaçlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilişkili olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır.

Yüksel vd. (2021) tarafından 285 kadın örneklemini üzerinden gerçekleştirilen araştırmada kadınların sosyal onay ihtiyacı, kendini sansürleme ve depresyon düzeyi arasındaki ilişki çeşitli alt değişkenler açısından incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda sosyal onay ihtiyacı, kendini sansürleme ve depresyon arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca sosyal onay ihtiyacının medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyal güvence durumu ile arasında ilişkiye rastlanmazken; aile tipi değişkeninde var olan anlamlı ilişki ifade edilmiştir. Buna göre geniş ailede yaşayan kadınların sosyal onay ihtiyaçlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanma süreci ve verilerin analiz süreci açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışlarının, sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı ile arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında beş farklı soru yönergesi oluşturularak elde edilen veriler doğrultusunda var olan durum analiz edilmeye çalışılmıştır. Sosyal bilimler alanında sıkça tercih edilen nicel araştırma yöntemi, araştırma sürecinde elde edilen bilginin sayısal değerler olarak ifade edilmesi ve ölçülebilmesi ilkesi temeline dayanmaktadır (Ekiz, 2009). Bu kapsamda iki ya da daha fazla değişken arasında ilişkinin varlığını, birlikte değişimi, derecesini ve yönünü belirleyebilmeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli araştırma için en uygun yöntem olarak tercih edilmiştir (Karasar, 2010).

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Bayburt İli'ndeki öğretmen grubu oluşturmaktadır. Örneklem, evrenle ilgili çalışmak için seçilen evrenin sınırlandırılmış bir bölümünü temsil etmektedir (Büyüköztürk vd., 2012). Katılımcılar seçilirken sosyal medya hesabına sahip olma, sosyal medya hesaplarında paylaşım yapma ve sosyal medya hesapları üzerinden öğrenciler ile iletişim kurabilme potansiyeline sahip olan öğretmenler tercih edilmiştir. Bayburt İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 01.12.2023 tarih ve E-17306000-604.02.01-172235 karar sayısı ile izin alınmıştır (Bkz. Ek 7). Bayburt İli'nde öğretmenlik mesleğini icra eden kadın ve erkek gönüllü bireylerin katılımları ile dört yüz altmış yedi (467) öğretmene ulaşılmıştır. Verilerinin bir kısmı yüz yüze, bir kısmı da çevrimiçi kaynaklar kullanılarak elde edilmiştir. 318 kadın, 149 erkek öğretmen olmak üzere toplam 467 veri analiz edilmiştir.

2.2.1. Örneklem Seçimi

Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim öğretim yılında Bayburt İli'nde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kazara ya da elverişli örnekleme olarak da isimlendirilen uygun örnekleme yöntemi süre, maddiyat ve işgücü açısından ekonomiktir (Büyüköztürk vd., 2012).

2.2.1.1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı

Katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde; 467 kişinin %68.1'ini kadın ve %31.9'unu erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 23 ila 59 arasında değişmekte olup, örneklem grubunun yaş ortalaması 34.94'tür. Örneklem grubunun %68.7'si evli bireylerden, %31.3'ü bekar bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların 369 (%79.0)'u lisans, 84 (%18.0)'ü yüksek lisans, 11 (%2.4)'i doktora düzeyinde eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcılar branş bazında incelendiğinde; sınıf öğretmenliği bölümünden 85, branş öğretmenliği bölümlerinden 284, psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümünden 55 ve diğer alanlardan (İlahiyat vb.) 43 öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin %7.1'i okul öncesi kademesinde, %23.1'i ilkokul kademesinde, %35.1'i ortaokul kademesinde, %25.1'i lise kademesinde, %3.2'si üniversite kademesinde ve %6.4'ü diğer kademelerde (RAM, BİLSEM vb.) görev yapmaktadır. Kamuda çalışan 447 (%95.7) ve özel sektörde çalışan 20 (%4.3) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların görevdeki kıdemleri 1 ila 36 yıl arasında değişmekte olup, ortalama görev süresi 10.82 yıldır. Örneklem grubuna ait günlük sosyal medya kullanım süresinin ortalaması ise 104.41 dakika olduğu görülmektedir. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

DEĞİŞKEN	FAKTÖR	N	%
Cinsiyet	Kadın	318	68.1
	Erkek	149	31.9
Medeni Durum	Evli	321	68.7
	Bekar	146	31.3
Eğitim Durumu	Lisans	369	79.0
	Yüksek Lisans	84	18.0
	Doktora	11	2.4
	Diğer	3	.6
Mezun Olunan Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	85	18.2
	Branş Öğretmenliği	284	60.8
	PDR	55	11.8
	Diğer	43	9.2
Görev Yapılan Eğitim Kademesi	Okul Öncesi	33	7.1
	İlkokul	108	23.1
	Ortaokul	164	35.1
	Ortaöğretim (Lise)	117	25.1
	Üniversite	15	3.2

	Diğer	30	6.4
Görev Yapılan Okul/Kurum	Kamu	447	95.7
Türü	Özel	20	4.3
	$\bar{X}$	Ss	Min-Maks
Yaş	34.94	7.164	23-59
Görevdeki Kıdem Süresi	10.82	7.466	1-36
Sosyal Medya Günlük Kullanım Süresi (dk)	104.41	66.504	10-420

2.3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ/ARAÇLARI

2.3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin elde edilmesinde kullanılacak veri toplama araçları ile ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylere, kişisel özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu verilmiştir. Formda; cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm, kıdem yılı, görev yapılan kademe düzeyi, eğitim durumu ve günlük sosyal medya kullanım süresine yönelik sorular yer almaktadır.

2.3.3. Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği

Demir ve Demir (2021) tarafından geliştirilen Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği için 301 öğretmenden alınan veriler açımlayıcı faktör analizi için, 422 öğretmenden elde edilen veriler doğrulayıcı faktör analizi için kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde, 4 faktörlü model için beklenen ve gözlenen kovaryans matrisi arasında anlamlı farklılıklar olduğu ($p < .05$) belirtilmiştir. Modifikasyon sonrasında 4 faktörlü model için uyum iyiliği değerlerinin mükemmel düzeyde ($p = .000$; $X^2/sd = 2.92$; $SRMR = .05$; $CFI = .968$; $NFI = .97$ ve $NNFI = .98$) veya kabul edilebilir sınırlarda ($RMSEA = .068$; $RMR = .055$ ve $GIF = .90$) olduğu görülmektedir. $AGFI \geq .86$ değerinin beklenenden düşük, ancak kabul edilebilir aralıkta olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği test edildikten sonra analizler sonucunda dört faktörlü model oluşturulmuştur. İç tutarlılık değerleri .96 ile .74 arasında değişen ölçeğin güvenirlik değeri .70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin totalde Cronbach Alfa değeri .94 olarak ölçülmüş olup yüksek düzeyde güvenirlik sağladığı görülmüştür. Ölçekte toplam dört faktör ve 21 madde

bulunmaktadır. 5’li likert tarzda hazırlanmış olan ölçek maddeleri “1-Hiç Katılmıyorum” dan “5-Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 ve en yüksek puan 105’tir.

2.3.4. Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği

Alkış vd. (2017) tarafından geliştirilen Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Ölçeği iki ana aşamada gerçekleştirilmiş olup veriler iki bağımsız örneklem grubundan elde edilmiştir. İlk örnekleme Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde eğitim gören 174 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. İlk örneklem verileri, yapının geçerliliği ve güvenilirliğine kanıt sağlamak için kullanılmıştır. Ölçeğin dört alt boyutu şu şekildedir; paylaşılan içerik kaygısı, mahremiyet kaygısı, etkileşim kaygısı ve kendini değerlendirme kaygısıdır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda varyasyonun kümülatif yüzdesinin 62.65’ini oluşturduğu görülmüştür. İkinci aşamada ise toplanan veriler 21 maddelik Sosyal Medya Kullanıcıları için Kaygı Ölçeği’nin (SAS-SMU) dört faktörlü yapısını doğrulamak için 510 üniversite öğrencisinin verdiği cevaplardan elde edilmiştir. DFA sonuçları, dört faktörlü yapı modelinin tüm uyum indeksleri ile örneklem verilerine iyi uyum sağladığını göstermektedir. RMSEA değeri .05 olarak modelin yakın bir uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçekte .95 CFI değeri, .95 TLI değeri ve .93 NFI değeri olarak ölçülmüştür. Dört faktörün Cronbach Alfa katsayıları .80 ile .92 arasında değişerek tatmin edici bir güvenilirlik sağladığı görülmüştür.

2.3.5. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

Karaşar ve Öğülmüş (2014) tarafından geliştirilen Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği’nin psikometrik özelliklerini belirlemek için 2013-2014 yılında 100 üniversite öğrencisine ön uygulama yapılmış ve daha sonra 360 üniversite öğrencisinden elde edilen verilere açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve varyansın %45’ini açıkladığı görülmüştür. 265 üniversite öğrencisinden elde edilen verilere de doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeği oluşturan üç alt boyutun iç tutarlılık katsayısı başkalarının yargılarına duyarlılık için .83, sosyal geri çekilme için .80, olumlu izlenim bırakma için .80 bulunmuş olup ölçeğin genelinin iç tutarlılık kat sayısı .90’dır. Test-tekrar test yöntemi, 2 hafta arayla gerçekleştirilmiş ve iki uygulama arasında .90 düzeyinde yüksek bir korelasyon bulunmuştur. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği’yle Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği arasında .79 düzeyinde korelasyon bulunmuştur. Ölçeğin Cranbah Alfa katsayısı .84, test yarılama sonucu bulunan güvenilirlik katsayısı .82 çıkmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin uyum iyiliği değerleri ($\chi^2/sd= 2.11$, RMSEA= .06, NNFI= .94, CFI= .95, RMR= .06, NFI= .90, IFI= .95). Ölçek maddeleri “5-Tamamen Katılıyorum” ve “1-Kesinlikle Katılmıyorum” arasında puanlanmaktadır. Ölçekten

alınabilecek puanlar 25 ile 125 arasında değişmektedir. Ölçeğin ters puanlanan maddesi bulunmamaktadır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi SPSS 20.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubuna ve araştırmanın diğer araştırma değişkenlerine ait bilgilere tanımlayıcı istatistik teknikleri kullanılarak ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin puanların demografik bilgi formundaki özelliklere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla iki gruptan oluşan kategorik değişkenler analizinde bağımsız örneklem için *t* testi, üç ya da daha çok sayıda gruptan oluşan kategorik değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Demografik bilgilerden mesleki kıdem yılı ve sosyal medya kullanım süresi değişkenleri korelasyon analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri sosyal medyada kendini açma, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin niteliğini, yönünü ve derecesini belirleyebilmek amacıyla Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizine geçmeden önce, verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Yapılan normallik testinde basıklık ve çarpıklık değerleri tespit edilmiş, katsayılar +1.50 ile -1.50 aralığında bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar kaynaklarda normallik için ifade edilen değer aralıkları ile uygunluk gösterdiğinden verilerin analizi için parametrik tekniklerin kullanılması uygun bulunmuştur (Seçer, 2015; Tabachnick vd., 2013). Değişkenlere ait basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Değişkenlere İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişken	N	$\bar{X}$		Basıklık		Çarpıklık	
		Değer	SH	Değer	SH	Değer	SH
Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği	467	2.1728	.70140	.313	.225	.527	.113
İletişim ve Güven		2.3412	.91698	-.522		.340	
Kendini Açma Nedeni		1.9306	.90463	1.014		1.076	
Kendini Açma Eğilimi		2.3539	.94890	-.793		.283	
Kendini Açma Sıklığı		1.8301	.84247	1.364		1.166	
Sosyal Medya							
Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği	467	2.3842	.75696	-.225	.225	.309	.113
Paylaşılan İçerik Kaygısı		1.7663	.81449	.653		1.084	

Gizlilik Endişesi Kaygısı		3.1692	1.17685	-1.069		-.003	
Etkileşim Kaygısı		2.6770	1.11224	-.692		.310	
Kendini Değerlendirme Kaygısı		1.9322	.97656	.355		.971	
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	467	2.4194	.71401	-.523	.225	.050	.113
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık		2.7057	.83907	-.637		-.085	
Sosyal Geri Çekilme		1.8378	.62542	.038		.506	
Olumlu İzlenim Bırakma		2.3865	.78172	-.763		.092	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Elde edilen verilerin analizi doğrultusunda elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda sunulmuştur.

3.1. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN ÖĞRENCİLERİNE KENDİLERİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI NE DÜZEYDEDİR?

Öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini açma davranışlarına verdikleri cevapların nasıl dağılım gösterdiğinin tespit edilebilmesi amacıyla betimsel istatistiki yöntemlerle analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu

Boyutlar	N	$\bar{X}$	Ss
İletişim-Güven	467	2.34	.92
Kendini Açma Nedeni	467	1.93	.90
Kendini Açma Eğilimi	467	2.35	.95
Kendini Açma Sıklığı	467	1.83	.84
Kendini Açma Ölçeği Ortalaması	467	2.17	.70

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen öğretmenlere ait sosyal medyada kendini açma ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin aldıkları puanların ortalamaları; *İletişim ve Güven* alt boyutu $\bar{X}=2.34$, *Kendini Açma Nedeni* alt boyutu $\bar{X}=1.93$, *Kendini Açma Eğilimi* alt boyutu $\bar{X}=2.35$, *Kendini Açma Sıklığı* alt boyutu $\bar{X}=1.83$ ve *ölçeğin genel ortalaması* $\bar{X}=2.17$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarında standart sapma değerlerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Belirlenen puan aralıkları dikkate alındığında Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğinin iletişim-güven, eğilim ve genel ortalama alt boyutlarında öğretmenlerin *kısmen katılıyorum* düzeyinde cevaplar verdiği görülmektedir. Kendini Açma nedeni ve sıklığı alt boyutların da ise *katılmıyorum* düzeyinde cevapların verildiği görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini öğrencilerine açarken; daha güçlü bir bağlılığı ve iletişimi teşvik etmek, karşılıklı bilinir kılınmayı artırmak, derse katılımı, önem ve özeni teşvik etmek, gündeme dair bilgi paylaşımları yapmak ve kendisine dair özel bilgileri (özel hayat, ilişkiler, ilgi alanları, hissiyat) konularında kendilerini orta düzeyde açmayı tercih ettikleri ifade edilebilir. Bununla birlikte öğrencilerin dikkatini çekmek, onlara rol model olmak, öğrencilerin öz güvenini artırmak, okul ve eğitim süreci ile ilgili bilgiler paylaşmak ve kişisel duygu,

düşünce ve inançlarına dair sıklıkla paylaşımlar yapma noktasında kendilerini açmayı tercih etmedikleri söylenebilir.

3.2. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI NE DÜZEYDEDİR?

Öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının düzeyinin ve nasıl dağılım gösterdiğinin belirlenebilmesi amacıyla betimsel istatistiki yöntemlerle analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu

Faktör	N	$\bar{X}$	Ss
Paylaşılan İçerik Kaygısı	467	1.77	.81
Gizlilik Endişesi Kaygısı	467	3.17	1.18
Etkileşim Kaygısı	467	2.68	1.11
Kendini Değerlendirme Kaygısı	467	1.93	.98
Sosyal Medya Kaygısı Ölçeği	467	2.38	.75
Ortalaması			

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen öğretmenlere ait sosyal medya kaygısı ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin aldıkları puan ortalamaları; *Paylaşılan İçerik Kaygısı* alt boyutu $\bar{X}=1.77$, *Gizlilik Endişesi Kaygısı* alt boyutu $\bar{X}= 3.17$, *Etkileşim Kaygısı* alt boyutu $\bar{X}=2.68$, *Kendini Değerlendirme Kaygısı* alt boyutu $\bar{X}=1.93$ ve ölçeğin *genel ortalaması* $\bar{X}=2.38$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerlere göre öğretmenlerin sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygı düzeylerinin alt boyutlarında *Gizlilik Endişesi Kaygısı* ve *Etkileşim Kaygısı* maddelerine *katılıyorum* düzeyinde cevaplar verdikleri, *Paylaşılan İçerik Kaygısı* ve *Kendini Değerlendirme Kaygısı* boyutlarına *katılmıyorum* düzeyinde ve ölçeğin genel ortalamasında ise *kararsızım* düzeyinde cevaplar verdikleri görülmektedir. Ölçeğin genel ortalamasından elde edilen değere bakılarak, katılımcıların genel olarak sosyal medya kullanımıyla ilgili orta düzeyde bir kaygı yaşadıklarını söylemek mümkündür. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin sosyal medyada paylaşım yaparken; paylaşılan içeriklerin kabul görmeyip onaylanmaması ve kişi ile ilgili olumsuz yargılara varılması konularında kaygı yaşamadıkları, bununla birlikte gizliliğin ihlal edilmesinden ve mahrem alanın sınırlarının aşılmasından endişe duydukları, tanımadıkları ya da yeni tanıştıkları insanlarla etkileşime girmekten dolayı kaygı duydukları ifade edilebilir.

3.3. ÖĞRETMENLERİN, SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI NE DÜZEYDEDİR?

Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçlarının nasıl dağılım gösterdiğinin belirlenebilmesi amacıyla betimsel istatistiki yöntemler kullanılarak analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistik Tablosu

Faktör	N	$\bar{X}$	Ss
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	467	2.71	.84
Sosyal Geri Çekilme	467	1.84	.63
Olumlu İzlenim Bırakma	467	2.39	.78
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Ortalaması	467	2.42	.71

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen öğretmenlere ait sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin aldıkları puan ortalamaları; *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık* alt boyutu $\bar{X}=2.71$, *Sosyal Geri Çekilme* alt boyutu $\bar{X}=1.84$, *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutu $\bar{X}=2.39$ ve *ölçeğin genel ortalamasında* $\bar{X}=2.42$ olarak bulunmuştur. Belirlenen puan aralıkları dikkate alındığında Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin tüm alt boyutlarında öğretmenlerin *kararsızım* düzeyinde cevaplar verdiği görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin başkalarının düşünce ve yargılarına önem vermek, paylaşımlarının başkaları tarafından nasıl değerlendirileceği umursamak, diğer kişilerin onayını aramak, kendileri ile ilgili olumlu bir imaj sunmak, başkalarının beklentilerini dikkate almak ve bu doğrultuda hareket etmek, sosyal etkileşimlere girmek ya da bunu reddetmek konularında çekimser kaldıkları ya da kaçınma eğiliminde oldukları söylenebilir.

3.4. ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI VE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE FARKLILIK GÖSTERMEKTE MİDİR?

Demografik değişkenler; *cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm, kıdem yılı, görev yapılan kademe düzeyi, eğitim durumu ve günlük sosyal medya kullanım süresi* olarak belirlenmiş olup, analizi bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.4.1. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin cinsiyet değişkeni özelinde sosyal medyada kendini açma davranışlarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklemeler İçin t-*

Testi ile analiz yapılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre *t*-testi sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Cinsiyet ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait *t*-Testi Tablosu

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
İletişim ve Güven	Kadın	318	2.23	.88	267.008	-3.927	.000*
	Erkek	149	2.58	.96			
Kendini Açma Nedeni	Kadın	318	1.85	.84	250.405	-2.981	.003*
	Erkek	149	2.11	1.00			
Kendini Açma Eğilimi	Kadın	318	2.39	.97	314.246	1.044	.297
	Erkek	149	2.29	.89			
Kendini Açma Sıklığı	Kadın	318	1.82	.84	286.376	-.390	.697
	Erkek	149	1.85	.85			
Kendini Açma Ölçeği	Kadın	318	2.11	.67	260.868	-2.895	.004*
	Erkek	149	2.31	.75			

* $p < .05$

Tablo 6’ya göre, Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğinin *İletişim ve Güven* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = -3.927$, $p < .05$). Bu doğrultuda grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkeklerin ($\bar{X} = 2.58$) kadınlara ($\bar{X} = 2.22$) oranla sosyal medya platformlarında güven ve iletişime dayalı olarak kendilerini daha fazla açtıkları ifade edilebilir. *Kendini Açmanın Nedeni* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın var olduğu bulunmuştur ($t = -2.981$, $p < .05$). Buna göre erkek öğretmenlerin; öğrencilerin dikkatini çekebilmek, öğrencilerle etkileşime girebilmek, onlara rol model olabilmek ve öğrencilere çeşitli konularda bilgi paylaşımı yapabilmek amacıyla kendilerini kadın öğretmenlerden daha fazla sosyal medyada açtıkları söylenebilir. Ölçeğin genel ortalama değerleri incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($t = -2.895$, $p < .05$). Bu sonuçlara göre erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre sosyal medyada kendilerini açma davranışlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

t-testi analiz sonuçlarına göre Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğinin *Eğilim ve Sıklık* alt boyutlarında cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Buna göre kadın ve erkeklerin kendini açma eğilimi ve sıklığı bakımından benzer özelliklere sahip olduğunu söylemek mümkündür.

3.4.2. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin cinsiyet değişkeni özelinde sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklemeler İçin t- Testi* ile analiz yapılmıştır. Sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre *t*-testi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Cinsiyet ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait t-Testi Tablosu

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Paylaşılan İçerik	Kadın	318	1.73	.79	274.928	-1.128	.260
Kaygısı	Erkek	149	1.82	.84			
Gizlilik Endişesi	Kadın	318	3.23	1.16	284.734	1.742	.082
Kaygısı	Erkek	149	3.03	1.18			
Etkileşim Kaygısı	Kadın	318	2.84	1.15	353.369	4.768	.000*
	Erkek	149	2.32	.92			
Kendini Değerlendirme	Kadın	318	1.89	.94	266.844	-1.061	.289
Kaygısı	Erkek	149	2.00	1.03			
Sosyal Medya Kaygısı	Kadın	318	2.43	.74	282.268	2.006	.045*
Ölçeği	Erkek	149	2.28	.76			

* $p < .05$

Tablo 7 incelendiğinde Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeğinin *Paylaşılan İçerik Kaygısı*, *Gizlilik Endişesi Kaygısı* ve *Kendini Değerlendirme Kaygısı* alt boyutlarında öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır ($p > .05$). *Etkileşim Kaygısı* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın var olduğu, bu farkın kadın katılımcılar lehine olduğu görülmüştür ($t = 4.768$, $p < .05$). Bu doğrultuda kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre sosyal medyada daha fazla etkileşim kaygısı yaşadıkları söylenebilir. Ölçeğin genel ortalama puanları incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = 2.006$, $p < .05$). Bu doğrultuda grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek katılımcıların ($\bar{X} = 2.28$) kadın katılımcılara ($\bar{X} = 2.43$) oranla sosyal medyada daha düşük düzeyde sosyal kaygı puanına sahip oldukları görülmüştür. Buna göre sosyal medyada kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde sosyal kaygı yaşadıkları ifade edilebilir.

3.4.3. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin cinsiyet değişkeni özelinde sosyal onay ihtiyaçlarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklemeler İçin t- Testi* ile analiz yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre *t*-testi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Cinsiyet ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait t-Testi Tablosu

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Başkalarının	Kadın	318	2.68	.85	303.322	-.903	.367
Yargılarına	Erkek	149	2.76	.81			
Duyarlılık							
Sosyal Geri	Kadın	318	1.83	.64	303.255	-.205	.838
Çekilme	Erkek	149	1.85	.60			
Olumlu İzlenim	Kadın	318	2.43	.80	319.163	1.890	.059
Bırakma	Erkek	149	2.29	.72			
Sosyal Onay	Kadın	318	2.42	.73	314.207	.167	.867
İhtiyacı Ölçeği	Erkek	149	2.41	.67			

Tablo 8 incelendiğinde Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*, *Sosyal Geri Çekilme* ve *Olumlu İzlenim Bırakma* alt boyutlarının tamamında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. Ölçeğin genel ortalama puanının da kadın ve erkek katılımcılar bazında farklılaşmadığı görülmüştür ($p>.05$). Buna göre erkek ve kadınların sosyal onay ihtiyacı bakımından benzer özelliklere sahip olduklarını söylemek mümkündür.

3.4.4. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin medeni durum değişkeni özelinde sosyal medyada kendini açma davranışlarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklemeler İçin t- Testi* ile analiz yapılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ölçeği puanlarının medeni durum değişkeni özelinde *t*-testi sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Medeni Durum ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait t-Testi Tablosu

Boyutlar	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
----------	--------------	---	-----------	----	----	----------	----------

İletişim	ve	Evli	321	2.28	.89	261.635	-2.305	.022*
Güven		Bekar	146	2.49	.96			
Kendini	Açma	Evli	321	1.89	.87	257.213	-1.606	.109
Nedeni		Bekar	146	2.03	.96			
Kendini	Açma	Evli	321	2.30	.95	285.213	-1.722	.086
Eğilimi		Bekar	146	2.47	.93			
Kendini	Açma	Evli	321	1.78	.80	248.967	-1.838	.067
Sıklığı		Bekar	146	1.94	.92			
Kendini	Açma	Evli	321	2.12	.68	266.546	-2.550	.011*
Ölçeği		Bekar	146	2.29	.72			

* $p < .05$

Tablo 9'a göre Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğinin *İletişim ve Güven* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = -2.305$, $p < .05$). Bu doğrultuda grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, evli katılımcıların ($\bar{X} = 2.27$) bekar katılımcılara ($\bar{X} = 2.48$) göre sosyal medyada kendilerini açma davranışında iletişim ve güven temelinde kendilerini daha az açmayı tercih ettikleri söylenebilir. Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeğinin; *Neden, Eğilim ve Sıklık* alt boyutlarında medeni durum değişkeni ile .05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmamıştır. Buna rağmen ölçeğin genel ortalama değerleri incelendiğinde ($t = -2.550$, $p < .05$) katılımcıların evli-bekar olma durumlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bekar öğretmenlerin ($\bar{X} = 2.29$) evli öğretmenlere ($\bar{X} = 2.11$) göre sosyal medyada kendilerini açma puanları daha yüksek bulunmuştur. Bu bilgidен hareketle bekar öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini daha fazla açtıkları/açmayı tercih ettikleri ifade edilebilir.

3.4.5. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin medeni durum değişkeni özelinde sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklemeler İçin t- Testi* ile analiz yapılmıştır. Sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği puanlarının medeni durum değişkeni özelinde *t*-testi sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Medeni Durum ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait t-Testi Tablosu

Boyutlar	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
----------	--------------	---	-----------	----	----	----------	----------

Paylaşılan İçerik	Evli	321	1.73	.81	282.777	-1.452	.147
Kaygısı	Bekar	146	1.85	.80			
Gizlilik Endişesi	Evli	321	3.14	1.20	301.126	-.806	.421
Kaygısı	Bekar	146	3.23	1.11			
Etkileşim	Evli	321	2.69	1.12	288.483	.479	.632
Kaygısı	Bekar	146	2.64	1.09			
Kendini	Evli	321	1.94	.99	295.216	.419	.676
Değerlendirme	Bekar	146	1.90	.94			
Kaygısı							
Sosyal Medya	Evli	321	2.37	.76	286.563	-.540	.590
Kaygısı Ölçeği	Bekar	146	2.41	.74			

Tablo 10'a göre öğretmenlerin medeni durumları ile sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel olarak incelenmiş olup, yapılan bağımsız örneklem için *t* testi sonuçlarına göre katılımcıların sosyal medyada yaşamış oldukları kaygı düzeyleri ile evli-bekar olma durumları arasında bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$). Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeğinin incelenen alt boyutları; *Paylaşılan İçerik Kaygısı*, *Gizlilik Endişesi Kaygısı*, *Etkileşim Kaygısı* ve *Kendini Değerlendirme Kaygısı* değerlerinde de *medeni durum* değişkeni ile anlamlı bir farklılığın var olmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda evli ya da bekar olma durumunun, öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları/yaşayabilecekleri sosyal kaygı durumunu olumlu ya da olumsuz etkilemediği ifade edilebilir. Evli katılımcılar ile bekar katılımcıların sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygılarının benzer özellik gösterdiği söylenebilir.

3.4.6. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin medeni durum değişkeni özelinde sosyal onay ihtiyaçlarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup, *Bağımsız Örneklem İçin t- Testi* ile analiz yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı ölçeği puanlarının medeni durum değişkeni özelinde t-testi sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11: Medeni Durum ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait t-Testi Tablosu

Boyutlar	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Başkalarının	Evli	321	2.69	.83	271.573	-.393	.695
Yargılarına Duyarlılık	Bekar	146	2.72	.86			

Sosyal Geri Çekilme	Evli	321	1.85	.63	300.389	.789	.431
	Bekar	146	1.80	.59			
Olumlu İzlenim Bırakma	Evli	321	2.39	.77	272.144	.182	.855
	Bekar	146	2.37	.80			
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Evli	321	2.42	.71	282.467	.166	.868
	Bekar	146	2.41	.71			

Tablo 11'e göre öğretmenlerin medeni durumları ile sosyal onay ihtiyaçları istatistiksel olarak incelenmiş olup, yapılan bağımsız örneklemeler için *t* testi sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ile evli-bekar olma durumları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Sosyal onay ihtiyacının incelenen alt boyutları; *Başkalarının Yargılarına Duyarlılık*, *Sosyal Geri Çekilme* ve *Olumlu İzlenim Bırakma* değerlerinde de *medeni durum* değişkeni ile anlamlı bir farklılığın var olmadığı görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin medeni durumları farklı olsa da, sosyal onay ihtiyaçlarının benzer nitelikte olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin evli ya da bekar olma durumlarının toplumun görüş, beklenti ve normlarına uyma noktasında, kişisel tutum ve davranışları benzer nitelikte/boyutta etkilediği söylenebilir.

3.4.7. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkeni özelinde sosyal medyada kendini açma davranışlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ölçeği puanlarının mezun olunan bölüm değişkeni özelinde tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
İletişim ve Güven	Sınıf Ö.	85	2.33	.977	Gruplar arası	5.116	3	1.705	2.042	.107	—
	Branş Ö.	284	2.32	.895	Gruplar içi	386.719	463	.835			
	PDR	55	2.21	.843	Toplam	391.835	466				
	Diğer	43	2.64	.991							
Kendini Açma Nedeni	Sınıf Ö.	85	1.86	.978	Gruplararası	3.962	3	1.321	1.620	.184	—
	Branş Ö.	284	1.98	.913	Gruplariçi	377.391	463	.815			
	PDR	55	1.71	.652	Toplam	381.352	466				
	Diğer	43	2.02	.949							
Kendini Açma Eğilimi	Sınıf Ö.	85	2.15	1.061	Gruplararası	5.784	3	1.928	2.157	.092	—
	Branş Ö.	284	2.38	.914	Gruplariçi	413.804	463	.894			
	PDR	55	2.32	.941	Toplam	419.588	466				
	Diğer	43	2.57	.917							
Kendini Açma Sıklığı	Sınıf Ö.	85	1.73	.895	Gruplararası	3.694	3	1.231	1.743	.157	—
	Branş Ö.	284	1.85	.830	Gruplariçi	327.051	463	.706			
	PDR	55	1.70	.736	Toplam	330.745	466				
	Diğer	43	2.03	.917							
Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği	Sınıf Ö.	85	2.10	.794	Gruplararası	3.590	3	1.197	2.455	.063	—
	Branş Ö.	284	2.18	.689	Gruplariçi	225.664	463	.487			
	PDR	55	2.04	.507	Toplam	229.254	466				
	Diğer	43	2.39	.760							

Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği (Leven=3.095, p=.057).

Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışlarının mezun oldukları bölüm ile anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre öğretmenlerin mezun oldukları bölüm ile sosyal medyada kendini açma davranışlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($F_{(3, 463)} = 2.455, p > .05$). Bu sonuçlara göre öğretmenlerin branş farklılıkları gözetmeksizin sosyal medyada kendini açma davranışlarının benzer özellikler gösterdiği ifade edilebilir.

3.4.8. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkeni özelinde sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği puanlarının mezun olunan bölüm değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 13'te sunulmuştur

Tablo 13: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Paylaşılan İçerik Kaygısı	Sınıf Ö.	85	1.68	.774	Gruplararası	2.421	3	.807	1.218	.303	—
	Branş Ö.	284	1.77	.819	Gruplariçi	306.724	463	.662			
	PDR	55	1.92	.864	Toplam	309.145	466				
	Diğer	43	1.67	.790							
Gizlilik Endişesi Kaygısı	Sınıf Ö.	85	3.13	1.294	Gruplararası	4.602	3	1.534	1.108	.345	—
	Branş Ö.	284	3.14	1.190	Gruplariçi	640.794	463	1.384			
	PDR	55	3.42	.974	Toplam	645.396	466				
	Diğer	43	3.04	1.069							
Etkileşim Kaygısı	Sınıf Ö.	85	2.72	1.142	Gruplararası	2.344	3	.781	.630	.596	—
	Branş Ö.	284	2.64	1.139	Gruplariçi	574.134	463	1.240			
	PDR	55	2.59	1.038	Toplam	576.478	466				
	Diğer	43	2.86	.967							
Kendini Değerlendirme Kaygısı	Sınıf Ö.	85	1.94	.987	Gruplararası	.624	3	.208	.217	.885	—
	Branş Ö.	284	1.92	.998	Gruplariçi	443.785	463	.958			
	PDR	55	1.99	.892	Toplam	444.408	466				
	Diğer	43	1.83	.932							
Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği	Sınıf Ö.	85	2.36	.765	Gruplararası	.648	3	.216	.376	.771	—
	Branş Ö.	284	2.37	.774	Gruplariçi	266.363	463	.575			
	PDR	55	2.48	.752	Toplam	267.011	466				
	Diğer	43	2.36	.636							

Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (Leven=1.212, p=.305)

Öğretmenlerin sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal medya kaygıları ile mezun oldukları bölüm arasında anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre öğretmenlerin mezun oldukları bölüm ile sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır ($F_{(3, 463)} = .376, p > .05$). Elde edilen analiz bulgularına göre öğretmenlerin Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ya da Branş Öğretmenliği (Türkçe, Matematik, Fizik, Kimya, Din Kültürü vd.) gibi mezun olunan bölümün farklılığı sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarını farklılaştırmadığı, sosyal kaygı durumlarının benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

3.4.9. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Mezun Olunan Bölüme Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkeni özelinde sosyal onay ihtiyaçlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı ölçeği puanlarının mezun olunan bölüm değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14: Mezun Olunan Bölüm ile Sosyal Onay İhtiyacı ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Sınıf Ö.	85	2.75	.897	Gruplar arası	2.421	3	.430	.610	.609	–
	Branş Ö.	284	2.68	.816	Gruplar içi	306.724	463	.706			
	PDR	55	2.81	.849	Toplam	309.145	466				
	Diğer	43	2.62	.872							
Sosyal Geri Çekilme	Sınıf Ö.	85	1.89	.684	Gruplararası	4.602	3	.445	1.139	.333	–
	Branş Ö.	284	1.80	.605	Grupları içi	640.794	463	.391			
	PDR	55	1.95	.660	Toplam	645.396	466				
	Diğer	43	1.79	.581							
Olumlu İz Bırakma	Sınıf Ö.	85	2.39	.789	Gruplararası	2.344	3	.457	.747	.525	–
	Branş Ö.	284	2.38	.766	Grupları içi	574.134	463	.612			
	PDR	55	2.49	.823	Toplam	576.478	466				
	Diğer	43	2.25	.821							
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Sınıf Ö.	85	2.45	.765	Gruplararası	.624	3	.446	.874	.455	–
	Branş Ö.	284	2.39	.774	Grupları içi	443.785	463	.510			
	PDR	55	2.53	.752	Toplam	444.408	466				
	Diğer	43	2.33	.636							

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (Leven=1.316, p=.268)

Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ile mezun oldukları bölüm arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi Tablo 13'te sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçlarının mezun olunan bölüm bakımından anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($F_{(3, 466)} = .874, p > .05$). Bu sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin branş farklılığının sosyal onay ihtiyaçlarını farklılaştırmadığı, sosyal onay ihtiyaçlarının benzer özellik gösterdiği ifade edilebilir.

3.4.10. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışı, Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygıları ve Sosyal Onay İhtiyaçlarının Kıdem Yılına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yapılan *Pearson korelasyon analiz* sonuçları Tablo 21'de sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre;

Kıdem yılı ile sosyal medyada kendini açma davranışı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır ($r = -.057, p > .05$). Buna göre mesleki kıdem yılının sosyal medyada kendini açma davranışını etkilemediği ifade edilebilir.

Kıdem yılı ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır ($r = -.073, p > .05$). Buna göre mesleki kıdem yılının sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı durumunu etkilemediği ifade edilebilir.

Kıdem yılı ile sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır ($r = -.047, p > .05$). Buna göre mesleki kıdem yılının sosyal onay ihtiyacını etkilemediği ifade edilebilir.

Elde edilen diğer bir bulgu ise, mesleki kıdem yılı ile sosyal medya kullanım süresi arasında .01 anlamlılık düzeyinde negatif yönde ilişkinin var olduğu görülmüştür ($r = -.238, p < .01$). Buna göre öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça, sosyal medya kullanım süresinin azaldığı söylenebilir.

3.4.11. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin görev yaptıkları kademe düzeyine göre sosyal medyada kendini açma davranışlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ölçeği puanlarının kademe düzeyi değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
İletişim ve Güven	Okul Ö.	33	2.35	.757	Gruplar arası	8.407	5	1.681	2.022	.074	–
	İlkokul	108	2.28	.925	Gruplar içi	383.428	461	.832			
	Ortaokul	164	2.30	.924	Toplam	391.835	466				
	Lise	117	2.30	.925							
	Üniversite	15	2.91	.933							
	Diğer	30	2.64	.885							
Kendini Açma Nedeni	Okul Ö.	33	2.15	.898	Gruplararası	.740	5	.548	.667	.649	–
	İlkokul	108	1.84	.895	Grupları içi	378.612	461	.821			
	Ortaokul	164	1.93	.939	Toplam	381.352	466				
	Lise	117	1.93	.842							
	Üniversite	15	2.01	1.043							
	Diğer	30	1.96	.939							
Kendini Açma Eğilimi	Okul Ö.	33	2.63	.944	Gruplararası	5.866	5	1.173	1.307	.260	–
	İlkokul	108	2.21	1.021	Grupları içi	413.722	461	.897			
	Ortaokul	164	2.38	.876	Toplam	419.588	466				
	Lise	117	2.41	.974							
	Üniversite	15	2.30	.941							
	Diğer	30	2.21	.942							
Kendini Açma Sıklığı	Okul Ö.	33	2.12	.828	Gruplararası	7.490	5	1.498	2.136	.060	–
	İlkokul	108	1.74	.833	Grupları içi	323.255	461	.701			

	Ortaokul	164	1.77	.753	Toplam	330.745	466			
	Lise	117	1.96	.971						
	Üniversite	15	1.66	.712						
	Diğer	30	1.67	.780						
Sosyal	Okul Ö.	33	2.32	.733	Gruplararası	2.696	5	.539	1.097	.361
Medyada	İlkokul	108	2.08	.732	Gruplariçi	226.558	461	.491		
Kendini	Ortaokul	164	2.15	.691	Toplam	229.254	466			
Açma Ölçeği	Lise	117	2.18	.690						
	Üniversite	15	2.40	.711						
	Diğer	30	2.26	.635						

Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği (Leven=.253, p=.938)

Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışları ile görev yapmakta oldukları kademe düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışlarının görev yapılan kademe düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur, ($F_{(5, 461)} = 1.097$, $p > .05$). Buna göre öğretmenlerin okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite kademelerinde görev yapma durumlarının sosyal medyada kendilerini açma davranışı bakımından farklılık oluşturmadığı ifade edilebilir.

3.4.12. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin görev yaptıkları kademe düzeyine göre sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı durumlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği puanlarının kademe düzeyi değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Kademe	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Paylaşılan İçerik Kaygısı	Okul Ö.	33	1.71	.748	Gruplar arası	.750	5	.150	.224	.952	—
	İlkokul	108	1.71	.744	Gruplar içi	308.395	461	.669			
	Ortaokul	164	1.78	.848	Toplam	309.145	466				
	Lise	117	1.80	.865							
	Üniversite	15	1.71	.584							
	Diğer	30	1.82	.874							
Gizlilik Endişesi Kaygısı	Okul Ö.	33	2.86	1.092	Gruplararası	8.402	5	1.680	1.216	.300	—
	İlkokul	108	3.14	1.290	Grupları içi	636.993	461	1.382			
	Ortaokul	164	3.12	1.156	Toplam	645.396	466				
	Lise	117	3.23	1.157							
	Üniversite	15	3.56	1.233							
	Diğer	30	3.43	.953							
Etkileşim Kaygısı	Okul Ö.	33	2.84	1.107	Gruplararası	3.323	5	.665	.535	.750	—
	İlkokul	108	2.67	1.106	Grupları içi	573.155	461	1.243			
	Ortaokul	164	2.60	1.167	Toplam	576.478	466				
	Lise	117	2.74	1.068							
	Üniversite	15	2.44	1.171							
	Diğer	30	2.75	1.009							
Kendini Değerlendirme Kaygısı	Okul Ö.	33	2.15	1.045	Gruplararası	2.630	5	.526	.549	.739	—
	İlkokul	108	1.91	.936	Grupları içi	441.778	461	.958			
	Ortaokul	164	1.88	.966	Toplam	444.408	466				

	Lise	117	1.95	.980							
	Üniversite	15	1.77	1.088							
	Diğer	30	2.02	1.061							
Sosyal Medya	Okul Ö.	33	2.37	.757	Gruplararası	.971	5	.194	.337	.891	—
Kullanıcıları	İlkokul	108	2.35	.736	Grupları içi	266.040	461	.577			
İçin Sosyal	Ortaokul	164	2.35	.791	Toplam	267.011	466				
Kaygı Ölçeği	Lise	117	2.43	.760							
	Üniversite	15	2.37	.685							
	Diğer	30	2.50	.690							

Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (Leven=.561, p=.730)

Öğretmenlerin sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygıları ile görev yapmakta oldukları kademe düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal kaygılarının görev yapılan kademe düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F_{(5, 461)} = .337, p > .05$). Bu doğrultuda öğretmenlerin okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve diğer kademelerde görev yapma durumları ile sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı durumlarının benzer özellikler gösterdiği söylenebilir.

3.4.13. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Görev Yapılan Kademe Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin görev yaptıkları kademe düzeyine göre sosyal onay ihtiyaçlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı ölçeği puanlarının kademe düzeyi değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17: Görev Yapılan Kademe Düzeyi ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Kademe	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Başkalarının	Okul Ö.	33	2,61	.640	Gruplararası	1.431	5	.286	.404	.846	—
Yargılarına	İlkokul	108	2,77	.890	Gruplariçi	326.648	461	.709			
Duyarlılık	Ortaokul	164	2.66	.785	Toplam	328.079	466				
	Lise	117	2.74	.872							
	Üniversite	15	2.57	1.140							
	Diğer	30	2.71	.863							
Sosyal Geri	Okul Ö.	33	1.78	.535	Gruplararası	.892	5	.178	.453	.811	—
Çekilme	İlkokul	108	1.90	.691	Gruplariçi	181.383	461	.393			
	Ortaokul	164	1.83	.598	Toplam	182.275	466				
	Lise	117	1.82	.612							
	Üniversite	15	1.74	.698							
	Diğer	30	1.77	.653							
Olumlu İz	Okul Ö.	33	2.27	.718	Gruplararası	.947	5	.189	.308	.908	—
Bırakma	İlkokul	108	2.24	.811	Gruplariçi	283.820	461	.616			
	Ortaokul	164	2.40	.755	Toplam	284.766	466				
	Lise	117	2.38	.762							
	Üniversite	15	2.32	1.067							
	Diğer	30	2.30	.841							
Sosyal Onay	Okul Ö.	33	2,33	.563	Gruplararası	.923	5	.185	.360	.876	—
İhtiyacı Ölçeği	İlkokul	108	2.48	.771	Gruplariçi	236.649	461	.513			

Ortaokul	164	2.40	.674	Toplam	237.572	466
Lise	117	2.43	.713			
Üniversite	15	2.32	.983			
Diğer	30	2.37	.747			

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (Leven=2.214, p=.052)

Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ile görev yapmakta oldukları kademe düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçlarının görev yapılan kademe düzeyi bakımından anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F_{(5, 461)} = .360, p > .05$). Bu sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin görev yaptığı kademe düzeyi fark etmeksizin sosyal onay ihtiyaçlarının benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

3.4.14. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışlarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre sosyal medyada kendini açma davranışlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medyada kendini açma ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18: Eğitim Durumu ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
İletişim ve Güven	Lisans	369	2.32	.877	Gruplararası	3.971	3	1.705	1.580	.193	—
	Y. Lisan	84	2.32	1.057	Gruplariçi	387.864	463	.835			
	Doktora	11	2.87	1.015	Toplam	391.835	466				
	Diğer	3	2.81	.780							
Kendini Açma Nedeni	Lisans	369	1.92	.882	Gruplararası	.756	3	.252	.306	.821	
	Y. Lisans	84	1.94	.927	Gruplariçi	380.596	463	.822			
	Doktora	11	2.18	1.318	Toplam	381.352	466				
	Diğer	3	2.00	1.562							
Kendini Açma Eğilimi	Lisans	369	2.32	.935	Gruplararası	5.812	3	1.937	2.168	.091	—
	Y. Lisans	84	2.45	.972	Gruplariçi	413.776	463	.894			
	Doktora	11	2.40	1.119	Toplam	419.588	466				
	Diğer	3	3.58	.629							
Kendini Açma Sıklığı	Lisans	369	1.82	.823	Gruplararası	3.447	3	1.149	1.625	.183	—
	Y. Lisans	84	1.80	.893	Gruplariçi	327.298	463	.707			
	Doktora	11	1.87	1.024	Toplam	330.745	466				
	Diğer	3	2.88	.693							
Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği	Lisans	369	2.15	.677	Gruplararası	2.253	3	.751	1.532	.205	—
	Y. lisans	84	2.18	.770	Gruplariçi	227.001	463	.490			
	Doktora	11	2.48	.864	Toplam	229.254	466				
	Diğer	3	2.77	.791							

Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği (Leven=.932, p=.425)

Tablo 18'e göre öğretmenlerin eğitim durumları ile sosyal medyada kendini açma davranışları istatistiksel olarak incelenmiş olup, yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > .05$). Buna göre öğretmenlerin lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitimi almış olmalarının, sosyal medyada kendini açma davranışlarını farklılaştırmadığı, sosyal medyada kendini açma davranışlarının benzer özellik gösterdiği ifade edilebilir.

3.4.15. Öğretmenlerin Sosyal Medyada Yaşadıkları Sosyal Kaygılarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal medya kullanıcıları için sosyal kaygı ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19: Eğitim Durumu ile Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Paylaşılan İçerik Kaygısı	Lisans	369	1.73	.792	Gruplararası	1.491	3	.497	.748	.524	—
	Y. Lisans	84	1.88	.935	Gruplar içi	307.655	463	.664			
	Doktora	11	1.80	.568	Toplam	309.145	466				
	Diğer	3	1.81	.644							
Gizlilik Endişesi Kaygısı	Lisans	369	3.15	1.179	Gruplararası	1.591	3	.530	.381	.766	—
	Y. Lisans	84	3.18	1.186	Grupları içi	643.805	463	1.391			
	Doktora	11	3.49	1.170	Toplam	645.396	466				
	Diğer	3	2.80	.721							
Etkileşim Kaygısı	Lisans	369	2.65	1.096	Gruplararası	.644	3	.215	.173	.915	—
	Y. Lisans	84	2.73	1.205	Grupları içi	575.834	463	1.244			
	Doktora	11	2.81	1.096	Toplam	576.478	466				
	Diğer	3	2.83	.500							
Kendini Değerlendirme Kaygısı	Lisans	369	1.89	.947	Gruplararası	2.774	3	.925	.969	.407	—
	Y. Lisans	84	2.07	1.043	Grupları içi	441.634	463	.954			
	Doktora	11	2.09	1.375	Toplam	444.408	466				
	Diğer	3	2.11	1.018							
Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği	Lisans	369	2.36	.749	Gruplararası	.957	3	.319	.555	.645	—
	Y. Lisans	84	2.46	.802	Grupları içi	266.054	463	.575			
	Doktora	11	2.53	.747	Toplam	267.011	466				
	Diğer	3	2.38	.312							

Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (Leven=.782, p=.504).

Tablo 19'a göre öğretmenlerin eğitim durumları ile sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları istatistiksel olarak incelenmiş olup, yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > .05$). Buna göre öğretmenlerin lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitimi almış olmalarının, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıyı değiştirmede; yaşadıkları sosyal kaygıların benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

3.4.16. Öğretmenlerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin eğitim durumuna göre sosyal onay ihtiyaçlarının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkeni özelinde varyans analiz sonuçları Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20: Eğitim Durumu ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Alt Boyut Değerlerine Ait ANOVA Tablosu

Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Başkalarının	Lisans	369	2.27	.825	Gruplararası	1.027	3	.342	.485	.693	—
Yargılarına	Y. Lisans	84	2.61	.873	Gruplariçi	327.052	463	.706			
Duyarlılık	Doktora	11	2.59	1.091	Toplam	328.079	466				
	Diğer	3	2.85	.611							
Sosyal Geri	Lisans	369	1.85	.608	Gruplararası	.810	3	.270	.689	.559	—
Çekilme	Y. Lisans	84	1.76	.687	Gruplariçi	181.465	463	.392			
	Doktora	11	1.81	.650	Toplam	182.275	466				
	Diğer	3	2.16	.904							
Olumlu İz	Lisans	369	2.41	.769	Gruplararası	1.367	3	.456	.744	.526	—
Bırakma	Y. Lisans	84	2.29	.820	Gruplariçi	283.399	463	.612			
	Doktora	11	2.21	.974	Toplam	284.766	466				
	Diğer	3	2.41	.381							
Sosyal	Lisans	369	2.44	.699	Gruplararası	1.009	3	.336	.658	.578	—
Onay	Y. Lisans	84	2.33	.757	Gruplariçi	236.563	463	.511			
İhtiyacı	Doktora	11	2.32	.891	Toplam	237.572	466				
Ölçeği	Diğer	3	2.60	.682							

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (Leven=.479, p=.697)

Tablo 20'ye göre öğretmenlerin eğitim durumları ile sosyal onay ihtiyaçları istatistiksel olarak incelenmiş olup, yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Buna göre öğretmenlerin lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitimi almış olmalarının, sosyal onay ihtiyaçlarını etkilemediği ifade edilebilir. Başka bir ifadeyle lisans ve lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları benzer özellik göstermektedir.

3.4.17. Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışı, Sosyal Medyada Yaşanan Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı ile Sosyal Medya Kullanım Süresi Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Günlük sosyal medya kullanım süresi ile Sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yapılan *Pearson korelasyon analiz* sonuçları Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 21: Sosyal Medya Kullanım Süresi ile Sosyal Medyada Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Tablo

Değişken	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(1) Mesleki Yıl (Kıdem)	—				
(2) Sosyal Medya Kullanım Süresi / dk cinsinden	-2.38** .000	—			
(3) Sosyal Medyada Kendini Açma	-.057 .215	.107* .021	—		
(4) Sosyal Medyada Yaşanan Sosyal Kaygı	-.073 .113	.139** .003	.045 .336	—	
(5) Sosyal Onay İhtiyacı	-.047 .310	.092* .046	.108* .019	.424** .000	—

* $p<.05$, ** $p<.01$

Analiz sonuçlarına göre;

Sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medyada kendini açma davranışı arasında .05 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.107$,

$p<.05$). Buna göre sosyal medyada geçirilen süre arttıkça, kişilerin sosyal medyada kendini açma davranışının da arttığı ifade edilebilir.

Sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasında .01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.139$, $p<.01$). Buna göre sosyal medya kullanımında artan süre, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygıyı da tetikleyerek, kişinin sosyal kaygısının artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal medya kullanım süresi ile sosyal onay ihtiyacı arasında .05 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.092$, $p<.05$). Elde edilen bu bulgu doğrultusunda, sosyal medya kullanım süresi arttıkça, kişinin sosyal onay ihtiyacının/beklentisinin de arttığı ifade edilebilir.

3.5. ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYADA KENDİNİ AÇMA DAVRANIŞLARI, SOSYAL MEDYADA YAŞADIKLARI SOSYAL KAYGILARI VE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI ARASINDA ANLAMLI BİR İLİŞKİ VAR MIDIR?

Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışı, Sosyal Medyada Yaşanan Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yapılan *Pearson korelasyon* analiz sonuçları Tablo 21’de sunulmuştur. Buna göre;

Sosyal medyada kendini açma davranışı ile sosyal onay ihtiyacı arasında .05 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.108$, $p<.05$). Buna göre sosyal onay ihtiyacı arttıkça öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ile sosyal onay ihtiyacı arasında .01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.424$, $p<.01$). Buna göre öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı düzeyleri arttıkça sosyal onay ihtiyaçlarının da arttığı söylenebilir.

Sosyal medyada kendini açma davranışı ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($r=.045$, $p>.05$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar, bu sonuçlar odağında literatürde var olan diğer araştırma sonuçları ile tartışılarak, alan yazına katkı sağlayabilecek olası öneriler sunulmuştur.

Sonuç

Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışının sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları ve sosyal onay ihtiyaçları arasındaki ilişkinin nicel araştırma deseni ile incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini öğrencilerine açmayı orta düzeyde tercih ettikleri görülmüştür. Bununla beraber sosyal medya üzerinden öğrencilerine kendini açmayı tercih etmeyen öğretmen kitlesinin de var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları ve sosyal onay ihtiyaçlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma davranışında ve sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygılarında cinsiyetler arasında farklılık olduğu, sosyal onay ihtiyacında ise cinsiyet değişkeni özelinde farklılığa rastlanmadığı bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre sosyal medyada daha fazla kendilerini açtıkları ve sosyal kaygı düzeylerinin ise daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin medeni durumlarının sosyal medyada kendilerini açma davranışı üzerinde etkiye sahip olduğu görülmüştür. Buna göre bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre kendilerini sosyal medya üzerinden öğrencilerine açma davranışı daha yüksektir. Sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı üzerinde medeni durumun farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm, kıdem yılı, görev yapılan kademe düzeyi ve eğitim durumu değişkenleri ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında farklılığa rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin sosyal medyayı günlük kullanım süreleri ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal medyada kendini açma davranışı ile sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen meslek grubunda yüksek sosyal onay ihtiyacının sosyal medyada kendini açma davranışını artırdığı görülmüştür. Sosyal medyada yaşanan

sosyal kaygı ile sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin artan sosyal onay ihtiyaçları, sosyal medya yaşadıkları sosyal kaygı düzeylerini artırmaktadır. Son olarak sosyal medyada kendini açma davranışı ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasından ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi “*Öğretmenlerin, sosyal medya üzerinden öğrencilerine kendilerini açma davranışları ne düzeydedir?*” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna dair elde edilen sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini öğrencilerine orta düzeyde açmayı tercih ettikleri görülmüştür. Sağlıklı iletişim temelinde öğretmen- öğrenci etkileşimini desteklemek ve geliştirmek, akademik gelişimi teşvik edebilmek ve derse katılımı artırabilmek, eğitim-öğretim sürecine dair güncel bilgi ve haber paylaşımları ile motivasyonu devam ettirebilmek, kendilerini öğrencilerine tanıtmak ve öğrencilerini tanıyabilmek, öğrenciler tarafından bilinir kılınabilmeyi olası kılan özel yaşamlarına ve hayata dair duygu ve düşüncelerine yer vermek şeklinde sıralanabilen güdüleyici faktörlerin, öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma davranışını teşvik ettiği görülmüştür. Yapılan paylaşımların karşılıklı olarak beğenilmesi ya da mesajla cevap verilmesi şeklinde ifade edilen dönütlerin kurulan bağı güçlendirdiği ve çift yönlü iletişimi desteklediği düşünülmektedir. Öğretmenlerin özellikle mesleki yönünü ortaya çıkaran, profesyonelliğini vurgulayan içerikte yapılan paylaşımların öğrenciler nezdinde öğretmene duyulan güveni ve yakınlığı artırdığı inancı da elde edilen sonuçlardandır. Yapılan istatistiki analizler sonucunda öğretmenlerin özellikle öğrencilerine rol model olabilmek, öğrencilerin dikkatini çekebilmek ve öğrencilerde öz güven gelişimini desteklemek amaçları ile öğrencilerine kendilerini açmayı öncelikle tercih etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenler ve öğrenciler arasında kurulan bağla birlikte etkilenen diğer koşulların/faktörlerin birincil amaç olmadığı, süreçle birlikte spontane olarak geliştiği söylenebilir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerini inceleyen araştırmalarda öğrencilerin bir öğretmenle yakın kişisel bir bağ deneyimlediği paylaşımların uzun vadeli etkileri olduğu, yapıcı ilişkilerin gelişmesinde motivasyonel işlev gördüğü belirtilmektedir (Cayanus ve Martin, 2016; Korthagen vd., 2014).

Öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini orta düzeyde açıyor oluşu bu platformları kullanımda bilinçli, dengeli ve sınırlı bir kullanımı tercih ettiklerini düşündürmektedir. Öğretmenlerin sosyal medya platformlarında kurulacak iletişim ve etkileşimlerde hem kişisel hem de mesleki kimliklerini sunmak konusunda bilinçli farkındalık sergiledikleri, dijital

okuryazarlık konusunda edinmiş oldukları bilgiler doğrultusunda hareket etmeyi tercih ettikleri düşünülmektedir. Bu araştırmanın beşinci alt probleminde incelenen sosyal medyada kendini açma davranışı ve sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasında da ilişkinin var olmadığı görülmüş olup, nitekim bu durumun da yukarıda açıklanan profesyonel ve özel yaşam arasında kurulmaya çalışılan dengeden kaynaklı olabileceği yorumunu güçlendirmektedir.

Sosyal medya üzerinden kendini öğrencilere açmayı tercih etmeyen öğretmen kesiminin de olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. Bu sonucu ortaya çıkaran durumlar incelendiğinde, öğretmenlerin kişisel duygu, düşünce, yaşam tarzı, hayat görüşü, inançlar, değer yargılar vb. içerikli paylaşımları yapmayı tercih etmedikleri görülmüştür. Öğretmenlerin profesyonel ve özel hayatlarını ayırma ihtiyacı, paylaşılan kişisel düşünce ve inançların öğrenciler üzerinde etki yapma olasılığı, kişisel ve mahrem alanın ihlali ile birlikte yaşanabilecek bazı sorunların (otorite kaybı, mesleki itibarın zedelenmesi, siber zorbalık vb.) öğretmenlerin sosyal medya platformlarında kendilerini öğrencilerine açma davranışını sınırlandırdığı düşünülmektedir (Akıti, 2012; Demir, 2018; Tonbuoğlu ve İşman, 2014). İlgili literatür incelendiğinde Sumuer vd. (2014) tarafından öğretmenlerin Facebook kullanımı üzerine gerçekleştirmiş oldukları araştırmalarında dini görüşler, siyasi görüşler, TV şovları, favori alıntılar ve ekran adları gibi hassas ve risk barındırma potansiyeli bulunan konularda sosyal medyada kendilerini açmayı tercih etmedikleri görülmüştür. Atmaca (2020) tarafından öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajını olumsuz etkileyen faktörlerin araştırıldığı araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin bir kısmı kendi sosyal medya platformları üzerinden yaptıkları paylaşımların içerik ve niteliğinin mesleğin statüsüne ve toplumdaki temsiline yaraşır şekilde olması gerektiğini savunmaktadırlar. Literatürde var olan araştırmaların, bu araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Öğretmenlerin, sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygıları ne düzeydedir?*” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna dair elde edilen sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal medya hesabı bulunan öğretmenlerin sanal ortamda orta düzeyde bir sosyal kaygı yaşadıkları görülmüştür. Kaygıyı tetikleyen durumlar incelendiğinde öğretmenlerin, kişisel sınırların aşılması ve özel bilgilerin ifşası boyutlarında endişe hissettikleri söylenebilir. Özellikle yabancı kişiler üzerinden mahrem alanın ihlal edilerek, saklı bilgi, belge ve paylaşımlara ulaşılabilirliğin oluşma ihtimalinin öğretmenler üzerinde kaygı oluşturduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. Sosyal medya hesabı üzerinden

yürütülen arkadaşlıklar haricinde, tanınmayan, bilinir olmayan veya yeni tanışılacak kişi/kişilerle kurulacak iletişimin öğretmenlerin kaygılarını tetiklemede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları kaygı durumları konusunda yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Sosyal medyada öğretmen- öğrenci etkileşimi ile mahremiyetin sınırlarının ihlali, öğretmenlik meslek sınırlarının belirsizleşmesi, kişisel içerikli bilgilerin ifşası, toplumsal konular ve siyaset içerikli paylaşımlar konularında öğretmenlerin sosyal kaygı yaşadığı görülmektedir (Akkoyunlu vd., 2015; Asterhan vd., 2013; Demir, 2018; Gross ve Acquisti, 2005; Hew, 2011; Tonbuoğlu ve İşman; 2014). Öğretmenlerin sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygılarının yukarıda sıralanan nedenlerinin bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla örtüştüğü görülerek, araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte farklı örneklem grupları üzerinde yapılan araştırma sonuçları da kişilerin sosyal medyada kaygı yaşadıklarını göstermektedir (Aktan, 2018; Apaolaza vd., 2019; Lai vd., 2023; Liu vd. 2013; Syed vd., 2023). Bevan-Dye ve Akpojivi (2015) tarafından yürütülen bir araştırmaya göre Y kuşağı olarak nitelendirilen bireylerin sosyal medyada paylaştıkları kişisel bilgiler konusunda endişe duysalar da paylaşım yapmaya devam ettikleri görülmüştür. Benzer bir sonuç da Debatin vd. (2009) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bir araştırmada da elde edilmiştir. Katılımcıların sosyal medyada yapılan paylaşımlar konusunda mahremiyetin gerekliliğine inandıkları, fakat kendi özel bilgilerini paylaşmaktan da geri durmadıkları görülmüştür. Alan yazından elde edilen bu araştırmalar da kişilerin sosyal medyada sosyal kaygı yaşadıklarını ve bu kaygının mahremiyet, kişisel sınır ve gizli bilgilerin ihlali çerçevesinde gelişerek bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularından elde edilen diğer bir sonuç ise öğretmenlerin kendi sosyal medya hesaplarında yapmış oldukları paylaşımların/içeriklerin takipçiler tarafından kabul görmeyip onaylanmaması ve kişi ile ilgili olumsuz yargı ve inançlara sebebiyet vermesi gibi öğretmeni olumsuz etkileyecek durumlar konusunda düşük düzeyde sosyal kaygı hissettikleri yönündedir. Elde edilen bu sonuç sosyal medyada sosyal onay ihtiyacı ile de ilişkili görülmekle birlikte, öğretmenlerin toplum tarafından onaylanmama, kabul görmeme, beğenilmeme şeklinde ifade edilebilecek tepkiler konusunda düşük düzeyde kaygı hissettikleri söylenebilir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt problemi “*Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ne düzeydedir?*” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna dair elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sosyal onay ihtiyacına *kararsızım* düzeyinde cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu doğrultuda öğretmenlerin başkalarının düşünce ve yargılarına önem vermek, paylaşımlarının başkaları tarafından nasıl değerlendirileceğini umursamak ve bu doğrultuda tepki geliştirmek güdüsü ile diğer kişilerin onayını arama ihtiyacı içerisinde olmadığı görülmektedir. Sahip oldukları ya da oluşturmak istedikleri sanal imajın diğer kişi/kişilerin beklenti ya da talepleri doğrultusunda gelişmediği, aksine kişisel doğrular nezdinde davranış geliştirmeye çalışıldığı söylenebilir. Sonuç olarak öğretmenlerin, başkalarının beklentilerini dikkate almak ve bu doğrultuda hareket etmek, sosyal etkileşimlere girmek ya da bunu reddetmek konularında çekimser kaldıkları ya da kaçınma eğiliminde oldukları görülmüştür. Elde edilen bu sonuç doğrultusunda öğretmenlerin, sosyal onay ihtiyaçlarının orta düzeyde (bazen) seyrediyor oluşu da sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları ile paralellik gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin sosyal onay ihtiyacının orta düzeyde olması, onların hem mesleki hem de kişisel hayatlarında dengeli bir sosyal etkileşim ihtiyacı içinde olduklarını düşündürmektedir. Bu durum, öğretmenlerin hem başkalarından kabul görmek, onay almak ve sosyal desteği hissetmek istedikleri, hem de sosyal onay arayışını aşırıya kaçmadan sürdürmeye çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir. İlgili literatür incelendiğinde sosyal onay ihtiyacının ele alındığı farklı araştırmalara rastlamak mümkündür (Çalış, 2020; Gökkaya vd., 2020; Karaşar, 2014; Karaşar ve Öğülmüş, 2016). Ancak sosyal onay ihtiyacına dair öğretmen örneklemini üzerinde gerçekleştirilen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla beraber Saraçoğlu ve Kahyaoğlu (2021) tarafından öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen araştırmada sosyal onay ihtiyaçlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemi “*Demografik değişkenlere (cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm, kıdem yılı, görev yapılan kademe düzeyi, eğitim durumu ve günlük sosyal medya kullanım süresi) göre öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini açma davranışları, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı düzeyleri ve sosyal onay ihtiyaçları farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna dair elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma davranışlarında cinsiyet özelinde farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre kendilerini sosyal medyada daha fazla açmayı tercih ettikleri bulunmuştur. İlgili alan yazın incelendiğinde sosyal medyada kendini açma davranışının cinsiyetler arası farklılaştığını gösteren araştırmalar mevcuttur. Wang vd. (2016) sosyal medya platformu Facebook özelinde yaptıkları araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklerden daha fazla kendini açtığı görülmüştür. Balcı ve Gölcü (2020) çalışmalarında 305 üniversite öğrencisi örnekleminde sosyal medyada kendini açma davranışının çeşitli değişkenlerle ilişkisini incelemiş ve kadınların sosyal medyada erkeklere oranla kendilerini daha fazla açtıkları sonucuna ulaşılmıştır. Paluckaite ve Zardeckaite-Matulaitiene (2012) yetişkinler üzerinde gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarına göre dijital platformlarda gerçekleştirilen kendini açma davranışı cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Dijitalleşme ile birlikte internet ve sanal medyada gerçekleşen yenilikler ve dönüşümlere ek, pandemi ile birlikte internet kullanımındaki yoğun artış da kendini açma davranışının kadın ve erkeklerde benzer şekilde gelişim gösterdiğini düşündürmektedir (Kamak, 2021).

Literatürden elde edilen ilgili araştırma sonuçları, bu araştırmanın sonuçları ile farklılık göstermektedir. Bu durumun oluşmasında içinde yaşanılan kültürün erkeklere daha rahat hareket alanı oluşturması konusunda pozitif ayrımcılık sağladığı düşünülebilir. Sosyal medya platformları, anonimlik ve mesafe sağladığı için erkekler açısından kendini açmayı, duygusal paylaşımda bulunmayı kolaylaştırabilir. Bazı erkekler, duygusal ifade konusunda daha rahat olabilir ve bu durum, kendilerini açma eğilimlerini artırabilir. Bireysel farklılıklar, kişilik özellikleri, içinde yaşanılan toplumun normları ve değerleri, kültür ve duygusal zekânın da bu noktada dikkate alınması gereken kavramlar olduğu düşünülmektedir.

Yapılan istatistiki analizler sonucunda sosyal medyada yaşanan sosyal kaygının cinsiyet değişkeni özelinde farklılaştığı bulunmuştur. Ölçeğin genel sonucundan elde edilen bulgulara göre kadınların sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı oranı erkeklere göre daha fazladır. Ölçeğin alt boyutlarından olan etkileşim kaygısının da kadın öğretmenlerde daha yüksek olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. Bu sonucu doğuran etmenlerin başında içinde yaşanılan toplumun kadına bakış açısının etkili olabileceği düşünülmektedir. Özellikle kadının yakın sosyal çevresi dışındaki kişilerle kuracağı iletişim, etkileşim, paylaşım ya da duygu odaklı temasın, ataerkil yapının hâkim olduğu toplumlarda kadına sosyalleşme sürecinde sınırlı bir alan tanınmakta olduğu düşünülmektedir. Ayrıca sosyal medyanın iletişimin sınırlarını ortadan kaldırıyor oluşu, mahremiyet, kişisel alan ve özel bilgilerin güvenliği konusunda bazı

belirsizliklere sahip olma potansiyeli de kadınların bu platformlarında gerçekleştirdikleri tutum ve davranışlar konusunda daha fazla sosyal kaygı hissetmelerine sebebiyet veriyor olabilir. Bu nedenle kadınların sosyal medya platformlarında diğer kişi ya da kişilerle kuracakları iletişim, sosyal temas, ilişki kurma ve geliştirme gibi davranışları erkeklere oranla daha az gerçekleştirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Aktan (2018) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada Aksaray Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 403 öğrencinin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları araştırılmıştır. İlgili araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygının daha yüksek olduğu görülmüştür. Alkış vd. (2017) üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri araştırmalarında sosyal medya platformlarında katılımcıların gizlilik konusunda kaygı yaşadıkları ve kızlarda bu kaygının erkeklerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elhari vd. (2018) tarafından 359 lisans öğrencisi ile sosyal medya kullanımı duygu düzenleme ve sosyal medya kaybı üzerine gerçekleştirilen araştırmada da kadın katılımcıların erkeklere göre daha fazla kaygı yaşadıkları bulunmuştur. Çin'de 1740 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada sosyal medya kullanımı ile sosyal kaygı arasındaki ilişki incelenmiş olup, kız öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadıkları ifade edilmiştir (Lai vd., 2023). Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar literatür ile bağdaşmaktadır. Gencer'in (2018) 367 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirmiş olduğu araştırma sonuçlarında ise sosyal medya kullanımı ile kişilerin ilişkisel kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Fakat erkek katılımcıların kadınlara oranla kaygı puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni ile sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Alan yazın incelendiğinde öğretmen örnekleminde sosyal onay ihtiyacını araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla beraber Saraçoğlu ve Kahyaoğlu (2021) tarafından öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında sosyal onay ihtiyacının cinsiyete göre farklılaşmadığı, sosyal geri çekilme alt boyutunda erkek katılımcıların daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Karaşar (2014) doktora çalışmasında üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacını çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve cinsiyet değişkeninde farklılığa rastlamamıştır. Kaytanoğlu (2021) tarafından genç yetişkinler üzerinde gerçekleştirilen araştırmada sosyal onay ihtiyacının bir alt boyutu olan olumlu izlenim bırakma boyutunda kadınların daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür. MacDonald (1971) lisans öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu araştırmada sosyal onay ihtiyacını cinsiyet ve doğum sırası değişkenlerine göre incelemiştir. İki farklı grup oluşturularak gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre bir grupta cinsiyetlere göre farklılığa

rastlanmazken, diğer grupta kadınların erkeklere göre onay ihtiyacı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Değirmenci ve Demirli'nin (2019) yapmış oldukları araştırmada ise sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişki araştırılmış ve cinsiyet değişkeninde farklılığa rastlanmamıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar literatür ile bağdaşmaktadır. Var olan kültürden bağımsız düşünilemeyen sosyal onay ihtiyacının cinsiyetler üzerinde benzer etkiye sahip olduğu düşünülebilir.

Medeni Duruma İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışının medeni durum ile farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere oranla sosyal medyada kendilerini açma davranışı yüksektir. Bu sonucun oluşmasında çeşitli psikolojik, sosyal ve kültürel sebepler olabilir. Evli insanların birincil sosyal destek kaynakları eşleri olabilmektedir. Korkut'a (2002) göre bireyin sorunlarını rahatsızlık duymadan konuşabileceği, kendini açabileceği bir sosyal desteğinin var olması önemlidir. Teknolojinin gündelik hayata entegrasyonu ile birlikte bireyin aileden beklediği sevgi, ilgi, yakınlık ve anlaşılma ihtiyacı yön değiştirmiştir (Çakı, 2016). Bekar insanlar sosyal destek ve bağ kurabilmek, duygusal yakınlık geliştirebilmek için diğer insanlarla sosyal medya platformlarından iletişim kurmayı daha fazla tercih ediyor olabilirler. Kaytanoğlu'nun (2021) 234 katılımcı ile gerçekleştirmiş olduğu araştırmada bekar katılımcıların, evli ya da ilişkisi olan katılımcılara göre sosyal medya üzerinden iletişim kurma ve etkileşime geçme amaçlı kullanımın daha fazla olduğu görülmüştür. Özmatyatlı ve Cirhinlioğlu (2019) yetişkinler üzerine yapmış oldukları araştırmada bekar kişilerin evlilere göre sosyal medyayı daha fazla kullandıkları görülmüştür. Literatürde var olan araştırmaların, bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bazı kültürel ve toplumsal normlar, bekar insanların kendilerini daha açıkça ifade etmelerini teşvik edebilir. Bekar olmanın getirdiği özgürlük, kişilerin kendilerini daha fazla ifade etme ve başkalarıyla daha geniş bir yelpazede etkileşim kurma eğiliminde olmalarına fırsat sağladığı düşünülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda medeni durum ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Literatürde, araştırma sonuçlarını destekleyen çalışmalar mevcuttur. Özkapı (2021) ile Aktaş ve Özmen'in (2021) gerçekleştirmiş oldukları araştırmalarda medeni durum ile sosyal kaygı arasında farklılığa rastlanmamıştır. Evli ya da bekar bireylerin sosyal kaygı düzeylerinde farklılaşma olmaması, sosyal medyanın kişisel ve toplumsal kaygı yaratma konusunda ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Hem evli hem de

bekar bireyler, sosyal medyada yanlış anlaşılma, yargılanma, kabul görmeme ya da onaylanma gibi ortak sosyal kaygılar yaşıyor olabilirler. Sosyal kaygıyı etkileyen durumlar değerlendirildiğinde; bekar bireyler, sosyal medyada ilişki durumu, dış görünüş ya da hayat tarzı ile ilgili değerlendirilmekten endişe duyabilirken; evli bireylerin ise evlilikleri, aile yaşantıları ve bunları sosyal medyada yaşayış şekillerinden kaynaklı sosyal kaygı yaşamalarının ihtimal dahilinde olduğu düşünülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda medeni durum ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde Değirmenci ve Demirli'nin (2019) yapmış olduğu araştırmada katılımcıların medeni durumları ile sosyal onay ihtiyacının sosyal geri çekilme alt boyutunda farklılık bulunmuştur. Yüksel vd. 'nin (2021) otuz beş yaş üstü kadınlarla gerçekleştirmiş oldukları araştırmada sosyal onay ihtiyacının medeni durumla anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum ile sosyal onay ihtiyacını ele alan araştırmaların farklı sonuçlar gösterdiği görülmektedir. Kişi evli ya da bekar olmaksızın benzer sosyal onay ihtiyacı içerisinde olabilir. Nitekim sosyal onay kavramı kişinin ihtiyacı olarak nitelendirilmiş olup (Öztürk, 2007; Twenge ve Im, 2007), evrensel bir özellik atfedildiği şeklinde ifade edilebilir. Sosyal kabul ve onay ihtiyacı kişinin özgüvenini güçlendirerek, sosyal çevresi ile kuracağı ilişkiyi güçlendirir. Kişi, evli olup sosyal onayı eşinden alabileceği gibi bekar olup da aile, arkadaş, sosyal çevre ya da sosyal medya platformları üzerinden de bu ihtiyacını gidermeyi seçebilir.

Mezun Olunan Bölüme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin görev yaptıkları kademe düzeyi ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde, araştırmaya konu olan değişkenler ile mezun olunan bölüme ilişkin öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen bazı araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Zhang vd. (2008) tarafından 509 öğretmen adayı üzerinde yapılan çalışmaya göre, fen bilimleri bölümü adaylarının sosyal bilimler bölümü öğretmen adaylarına oranla öğrencilerin sınıf katılımını olumlu etkileyeceği düşüncesi ile kendilerini daha fazla açmayı tercih edecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Güler ve Haşiloğlu'nun (2022) öğretmen örneklemini üzerinde yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin mezun oldukları bölümün (branş), sosyal medya kaygısı üzerine etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilimler dersi öğretmenleri ile fen bilimleri dersi öğretmenleri benzer düzeyde kaygı yaşamaktadır. Saraçoğlu

ve Kahyaoğlu'nun (2021) öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada sosyal onay ihtiyacının en yüksek puana fen bilimleri bölümü öğretmen adaylarının sahip olduğu, fakat ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında bölüm bazında farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili araştırmaların sosyal medyada kendini açma değişkeninde bu araştırma sonuçlarını desteklemediği; sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı değişkenlerinde ise bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte sonuçlara ulaşıldığı ifade edilebilir. Zhang vd.'nin (2008) çalışmasının sosyal medya bağlamında yapılmamış olması bu sonucun oluşmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Çünkü öğretmenlerin kendini açmada kullandıkları sosyal medya platformları pek çok farklı bilginin de paylaşıldığı bir mecra olma özelliği göstermektedir. Bu nedenle branş fark etmeksizin tüm öğretmenlerin çeşitli konularda sosyal medyada kendini açması ihtimaldir. Sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ele alındığında; sosyal medya öğretmenlerin geneli için benzer tür ve nitelikte kaygılar hissetmelerine neden olabilir. Branş fark etmeksizin, öğretmenlerin sosyal medyada profesyonelliklerini koruma, kişisel imajlarını yönetme, öğrencileriyle ve toplumsal çevreleriyle sağlıklı sınırlar koyma ve bunu devam ettirme konusunda benzer kaygılar yaşama durumları mümkün görülmektedir. Son olarak öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçları ele alındığında bu beklentinin mezun olunan bölüm fark etmeksizin tüm öğretmenler için bir motivasyon kaynağı olduğu düşünülmektedir.

Farklı branşlardaki öğretmenlerin aldıkları mesleki desteğin, eğitimin içeriğinin, mesleğe ilişkin algılarının sosyal medyada kendini açma davranışını, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı düzeylerini ve sosyal onay ihtiyaçlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılması, var olan bilgiler odağında daha güvenilir çıkarımlar yapabilmeye olanak sağlaması açısından önemli görülmektedir.

Kıdem Yılına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin kıdem süresi ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında ilişki bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin icra edildiği süre ile sosyal medyada kendini açma davranışının incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla beraber Kisilevich vd. (2012) tarafından yapılan bir araştırmada sosyal ağ platformlarını kullanan kişilerin yaşları ilerledikçe/yaşlandıkça kendilerini açma oranlarının azaldığı bulunmuştur. İlgili araştırma, bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla farklılaşmaktadır. Öğretmenlik mesleğine üniversiteden

mezun olduktan kısa süre sonra başlayan öğretmenler düşünüldüğünde, ilerleyen yaş ile kıdem yılının da doğrusal bir şekilde artacağı, bunun da sosyal medyada kendini açma davranışını etkileyeceği (daha az kendini açma) düşünülebilir. Ancak meslekte geçirilen uzun yıllar öğretmenler için mesleki tükenmişliğe yol açabilir. Bunun sonucunda da öğretmenlerin hem gerçek yaşamda hem de dijital platformlarda kendilerini öğrencilerine açmak noktasında geri çekilmeyi, öğrenciler ile daha sınırlı kişisel ilişki geliştirmeyi tercih edebilecekleri de ihtimaldir. Var olan okul kültürünün de bu noktada ele alınması gereken etkenlerden olabileceği düşünülmektedir. Bazı okullarda öğrenciler ile kurulacak olan ilişkilerin niteliği ve boyutu noktasında sınırlandırmalar getirilerek daha profesyonel bir yaklaşım benimsenmiş ve öğretmenlerin de mesleki kıdem yılı arttıkça bu uyumu sağlama noktasında daha fazla deneyim kazanmış olmaları muhtemel görülmektedir. Bazı okullarda ise öğrenciler ile kurulacak olan sık iletişim, samimiyet ve kendini açmanın teşvik edilmesi öğretmenlerin bu anlamda davranış geliştirmelerine sebebiyet verebilir. Dolayısıyla mesleki kıdem yılı az olan bir öğretmen de fazla olan bir öğretmen de sosyal medyada kendini açarken farklı tutum ve davranışlar sergileyebileceği ifade edilebilir.

Güler ve Haşiloğlu'nun (2022) öğretmen örneklemi üzerinde yaptıkları araştırmada öğretmenlerin kaygı durumları ile kıdem yılı arasında ilişki bulunamamıştır. Bu bilgi de bu araştırmadan elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Meslek yılı arttıkça, öğretmenlerin profesyonelliğinin artması, kendilerini meslek güvenliği konusunda daha rahat hissetmelerine sebebiyet verebilir. Bu durumun, öğretmenlerin kendini açmanın şeklini ve boyutunu belirlemek konusunda daha az kaygılı hissetmelerine ve sosyal medyada kendilerini ifade ederken, düşük düzeyde sosyal onay ihtiyacı hissetmelerine olanak sağlıyor olabilir. Bununla beraber yeni neslin teknolojiyi kullanabilme becerisi düşünüldüğünde, kıdem yılı ileri bir öğretmenin dijital dünyada zorlanabilme durumu göz önüne alındığında yüksek kaygı yaşaması ve onay ihtiyacı hissetmesi de muhtemel görülmektedir.

Kademe Düzeyine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin görev yaptıkları kademe düzeyi ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde, araştırmaya konu olan değişkenler ile öğretmenlerin görev yaptığı kademe düzeyi değişkeni arasındaki ilişkinin araştırıldığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak Simpson (2009) tarafından yapılan bir araştırmada, akademisyenlerin (430 kişi) sınıf içerisinde kendini açma davranışları incelenmiş olup, okul

türü ve görev yapılan sınıf düzeyinin (üst ve alt bölüm kursu) kendini açma davranışı ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte elde edilen sonuçlardan biri de uzun ders saatlerinde akademisyenlerin kendilerini açma davranışının arttığı yönündedir. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni olan sosyal medyada kendini açma davranışının, zaman ve mekân sınırlamasının etkisi dışında olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin her kademe düzeyinde bulunan öğrencilere veya diğer kişilere kendilerini açmaları beklenmektedir. Nitekim araştırmanın birinci probleminden elde edilen sonuçlar da öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açmayı tercih ettiği yönündedir.

Sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacının kademe düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğretmenlik mesleğinin toplumun geneli için rol-model olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim farklı kademe düzeyinde görev yapan öğretmenler, sosyal medya üzerinde paylaştıkları içeriklerin mesleki itibarlarını etkileyebileceğinin farkındadır. Bu nedenle kademe fark etmeksizin benzer sosyal kaygılar ve onay ihtiyacı yaşamaları ihtimaldir. Toplumun öğretmenlere yüklediği mesleki standartların ve örnek olma beklentisinin, kademe fark etmeksizin öğretmenler üzerinde etki ettiği düşünülmektedir.

Eğitim Durumuna İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin eğitim durumları ile sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamı farklılık bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde araştırma bulgularını destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara rastlamak mümkündür.

Kamak (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, ergenlerin çevrim içi kendini açma düzeyleri ebeveynlerin eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Çakır (1994) tarafından ergenler üzerinde gerçekleştirilen araştırmada (yüz yüze kendini açma) kendini açma davranışlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; anne ve babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin kendini açma düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Güler ve Haşiloğlu'nun (2022) öğretmen örneklemini üzerinde yaptıkları araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları kaygı durumları ile eğitim düzeyleri arasında farklılık bulunamamıştır. Diba (2017) yetişkinlerde düşük eğitim düzeyinin sosyal kaygıyı etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Değirmenci ve Demirli'nin (2019) yapmış olduğu araştırmada katılımcıların eğitim durumları ile sosyal onay ihtiyacının başkalarının yargılarına duyarlılık ve sosyal geri çekilme alt boyutlarında

anlamli farklılık olduğu görülmüştür. Yüksel vd. (2021) ve Kaytanoğlu (2021) tarafından yapılan araştırmalarda ise bireylerin sosyal onay ihtiya ının eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Pew Araştırma Merkezi'nin (2015) raporuna göre eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin sosyal medyayı kullanma olasılığı, eğitim seviyesi daha düşük olan kişilerden daha yüksektir. Bireyler eğitim durumları yükseldikçe, sosyal medyanın avantaj ve risklerini daha fazla görebilme eğiliminde olabilirler. Özellikle kişisel alanın paylaşılması ve kendini açmanın boyutunun, mahremiyetin ihlali noktasında önemli bir faktör olduğu konusunda daha fazla farkındalık geliştirmiş olmaları muhtemeldir. Böylece sosyal platformlarda daha kontrollü paylaşım yapmayı seçiyor olabilirler. Bu durum bireyin sosyal medyada yaşadığı sosyal kaygıyı da olumlu şekilde etkileyerek daha az kaygı yaşamasını sağlayabilir. Aktif kullanılan sosyal medya platformları da kişilerin kendini açma düzeyini ya da boyutunu etkiliyor olabilir. Hızlı iletişim kurmak için sıklıkla tercih edilen *WhatsApp* ya da fotoğraf paylaşımı için *Instagram*ın öncelikli kullanılan sosyal medya platformu olması, bu ağların ilkokuldan  niversiteye her eğitim düzeyindeki bireyin kullanımına alan oluşturmaktadır. Ancak *LinkedIn* gibi daha profesyonel ve mesleki kimliğin ön planda olduğu paylaşım platformlarının tercih edilmesinde eğitim düzeyinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Kişilerin eğitim durumuna göre sosyal onay ihtiya ının farklılaşmamasının temelinde ise sosyal onayın psikolojik bir ihtiyaç olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmalarda birbirinden farklı sonuçların elde edilmesinde örneklem guruplarının farklılığı, yaş gurupları, katılımcıların bireysel özellikleri, sosyal paylaşım ağlarını algılama biçimleri gibi pek çok faktörün etkisi olabileceği düşünülmektedir. Sosyal medya platformlarının insanları olumlu olumsuz etkileme potansiyeli düşünüldüğünde daha fazla araştırma yapılması gereken bir alan olarak görülmektedir.

Sosyal Medya Kullanım Süresine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda, sosyal medya kullanım süresinin sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiya ı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde ilgili araştırma bulgularını destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara rastlamak mümkündür.

Danet vd.'nin (2020) gerçekleştirmiş oldukları araştırma sonuçlarına göre internet ortamında kendini açma davranışı ile sosyal medyayı kullanım süresi arasında bağlantı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Christofides vd. (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre Facebook'ta geçirilen süre arttı ka kişilerin kendileriyle ilgili daha fazla bilgiyi paylaşma,

kendilerini açma düzeylerinde artış olduğu görülmüştür. Kişi sosyal medya platformlarında zaman geçirdikçe kişisel bilgileri de dahil, duygu-düşünce-inanç ya da değerleri konularında paylaşım yaparken daha cesaretli ve istekli davranıyor olabilir. İlk başta yapılan paylaşımlar daha sınırlı iken zaman geçtikçe alışılan bu platformlar kişiyi paylaşım yapma konusunda tetikleyebilir. Ayrıca sosyal medya, pek çok insana dair kişisel ya da melekeli/iş odaklı yapılan paylaşımlara ulaşılabilirlik noktasında geniş imkanlar sunmaktadır. Bu durum da kullanıcılar için daha fazla paylaşım yapma isteği ve güdüsü doğuruyor olabilir. Kişinin gerçek yaşamdaki kimliğine ek çevrimiçi platformlarda oluşturmaya çalıştığı kimliği de sosyal medya platformlarında geçirilen sürenin artmasıyla kendini açma davranışını da artırıyor olduğu düşünülmektedir.

Shaw vd. (2015) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada sosyal medyada (Facebook) geçirilen süre ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Lyvers vd.'nin (2022) 217 genç yetişkin üzerinde yapmış oldukları araştırmada yoğun internet ve sosyal medya kullanımının sosyal kaygıyı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Diba (2017) internet kullanım süresinin artması sonucunda bireylerin sosyal kaygı düzeylerinin de arttığını belirtmiştir. Vannucci vd.'nin (2017) gerçekleştirmiş oldukları araştırmada günlük sosyal medya kullanım süresinin kaygıyı artırdığı bulunmuştur. Erliksson vd. (2020) sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medyada yaşanan kaygı arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Literatürde var olan araştırmalar bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olabileceği düşünülen faktörlerden birinin, yapılan paylaşımlar olduğu düşünülmektedir. Kişiler sosyal medya platformlarında genellikle diğer insanların zihninde olumlu ve istenir imajı oluşturabileceği ve görseelliğin ağır bastığı paylaşımlar yapmayı tercih etmektedirler (Özdemir, 2015). Bu durumun sosyal medya platformlarının sosyal karşılaştırmalara sebebiyet vererek kişi için yetersizlik, değersizlik ya da başarısızlık gibi olumsuz hissettiren duygu ve düşüncelerle birlikte sosyal kaygısını da artırdığı düşünülebilir. Gencer'in (2018) sosyal medya kullanımı ve ilişkisel kaygı arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla yapmış olduğu araştırmasında ise sosyal medya kullanım sıklığı ile kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Muench vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada da Facebookta geçirilen zaman ile özsaygı, olumsuz sosyal değerlendirme korkusu veya sosyal karşılaştırma arasında ilişkinin var olmadığı görülmüştür. Özmatyatlı ve Cirhinlioğlu'nun (2019) araştırmasından elde edilen sonuçlar incelendiğinde sosyal medyayı kullanım sıklığı ile onay ihtiyacı arasında ilişkinin var olmadığı görülmüştür. Bahsi geçen araştırmaların bu araştırmadan elde edilen sonuç ile farklılaştığı görülmektedir. Syed vd.'nin (2023) çalışması ise bu araştırmadan elde edilen

sonuçları destekler niteliktedir. Araştırmalardan elde edilen sonuçların farklılaşmasında bireysel farklılıklarla beraber, kullanıcıların sosyal medyayı kullanım amaç ve gerekçeleri ile onay motivasyonunun sadece sosyal medya kanallı olmadığı düşünülmektedir. Sosyal medya beğeniler, yorumlar ve takipçi sayısı gibi geri bildirimler sunarak kişi için ödül mekanizması oluşturabilen bir platformdur. Özellikle sosyal onay, kabul ve desteği gerçek yaşamlarında hissetmek konusunda zorluk yaşayan kişilerin bu ihtiyacını sosyal medya platformları üzerinden karşılama yoluna giderek, sosyal medyada daha uzun süre zaman geçirdikleri muhtemel görülmektedir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşamış oldukları sosyal kaygıları ve sosyal onay ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna dair elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma davranışı ile sosyal medyada yaşanan sosyal kaygıları arasında ilişkinin var olmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile sosyal medya platformlarından kendini öğrencilerine açan öğretmenlerin sosyal kaygı duymadığı ya da düşük düzeyde sosyal kaygı yaşadıkları söylenebilir. Öğrencilerine, velilerine ve meslektaşlarına karşı şeffaf ve açık olmak, öğretmenlik kimliğinin bir parçasıdır. Öğrencileriyle güçlü ve güven temeline dayalı ilişkiler kuran öğretmenlerin bu avantajının, kendilerini öğrencilerine açarken daha rahat hissetmelerine yardımcı olması muhtemeldir. Bu durumun da öğretmenlerin sosyal kaygılarını tetiklemediği düşünülebilir. Özellikle kendilerini açarken eğitim-öğretim sürecine dair güncel bilgi ve haber amaçlı yapılan paylaşımlar dikkate alındığında, uzman oldukları alanlarda derin bilgi ve deneyime sahip olmaları, kendilerini açarken daha güvende hissetmelerini sağladığı düşünülebilir. İlgili literatür incelendiğinde sosyal medya tabanlı gerçekleştirilen iletişimlerde kişilerin daha az kaygı duyduğu konusunda araştırmalar mevcuttur (Caplan, 2005; Davis, 2001; Peter vd., 2005; Wang vd., 2011; Weidman vd., 2012; Zorbaz, 2013). Chan (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise sosyal kaygısı yüksek olan kişilerin, sosyal medya platformlarında kendilerini daha fazla açtıkları görülmüştür.

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma davranışı ile sosyal onay ihtiyacı arasında düşük düzeyde de olsa ilişkinin var olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açma biçimi, sosyal onay ihtiyacının farklı yönleriyle şekillenebilir. Kimi öğretmenler için bu, onay ve takdir görme ihtiyacını karşılayan bir tercih iken, kimileri için daha çok profesyonel ilişkiler kurma veya öğrencilerle güçlü bağlar kurma amacı taşıyabilir. Jourard (1971) kendini açmayı, kişinin kendisini diğerlerine bilinir kılması olarak ifade etmiştir. Kendini açan öğretmenler, öğrencilerine ve diğer kişilere dürüstlük ve samimiyet konusunda örnek teşkil ederler. Kişiler güven duydukları kimselerle geliştirdikleri ilişkiler içerisinde kendilerini açmayı seçerler. Cüceloğlu'na (1997) göre kendini açmanın temelinde sevgi ve güven duygusu vardır. Bunun sonucunda da diğer insanların, kendilerini açıkça ifade eden ve samimi olan bireylere karşı genellikle daha olumlu geri bildirimler ve sosyal onay verdikleri söylenebilir. Öğretmenler dijital dünyada kendilerini var edebilmek, sosyalleşebilmek ya da duygusal destek kaynaklı da sosyal medyada kendini açmayı tercih ediyor olabilir. Bu sadece onay motivasyonundan kaynaklanmayıp, kişinin ait olma ve bağ kurma ihtiyacından da beslenebilir. Kırnık vd. (2018) sosyal medya platformlarına üye olan öğretmen adaylarının sosyal çevrelerini geliştirerek yalnızlık duygusundan uzaklaştıkları, ilgi duydukları alanlarda ortak paylaşımlar yaparak beğenilme ve değerli olduğunu hissetme ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmiştir. Kendini açma davranışının, öğretmenlerin sosyal onay almalarına, güvenli ve destekleyici ilişkiler kurmalarına ve mesleki olarak gelişmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları ile sosyal onay ihtiyacı arasında ilişkinin var olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin artan sosyal onay ihtiyaçlarının sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygıları da artırdığı ifade edilebilir. Leary ve Kowalski (1995) sosyal kaygısı yüksek olan bireyler için, sosyal onay ihtiyacının önemine dikkat çekmişlerdir (Akt., Karaşar ve Öğülmüş, 2016). Sosyal etkileşimlerde diğer kimselerin zihninde oluşturduğu izlenim kişi için önemlidir. Kendisi ile ilgili arzuladığı izlenimi oluşturamayan kişinin sosyal kaygı düzeyi artmaktadır (Leary, 2001).

Öğretmenlik mesleği, toplumla iç içe varlığını devam ettiren bir meslek grubu olarak, bu mesleği icra eden kişilerin toplumun beklenti ve taleplerini karşılama, çevrenin onayını alma beklentisi önemli görülmektedir. Öğrencilerden, velilerden ve meslektaşlarından aldıkları olumlu geri bildirimler, mesleki kimliklerini, toplumsal imajlarını ve başarılarını pekiştirmede rol oynayabilir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de ifade edildiği gibi (Cüceloğlu, 1997), sosyal kabul ve saygı duyulma ihtiyaçları, temel insani ihtiyaçlar arasındadır. Toplumun öğretmenlere duyduğu saygı ve minnettarlık, onların sosyal onay ihtiyacını tatmin etmede rol oynar.

Toplumun beklentilerini karşılayabilme ve onaylandığını hissedebilme güdüsünün öğretmenlerde eş zamanlı olarak sosyal kaygıyı da tetiklemesi muhtemel görünmektedir. Mesleki sorumluluklar ve kişisel yaşam arasında denge kurmakta zorlanan öğretmenler, sosyal medya platformlarında bu dengenin bozulması ihtimaline karşı kaygı yaşayabilirler. Kendilerinin değerlendirileceğini düşündükleri durumlar boyunca da kaygı yaşamaları ihtimaldir. Saraçoğlu ve Kahyaoğlu'nun (2021) öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada sosyal onay ihtiyaçlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Karaşar ve Öğülmüş (2016) üniversite öğrencilerin örnekleminde yaptıkları araştırmada sosyal onay ihtiyacının kaygı ve fobik anksiyete ile ilişkili olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. Çalış (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda sosyal medya kaygısı ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Syed vd.'nin (2023) sosyal medya kullanıcıları gençler üzerinde yapmış oldukları araştırmada sosyal karşılaştırma ve sosyal kaygı arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların da literatürle bağdaştığı görülmektedir.

Sosyal medyanın kullanım sıklığı ve yoğunluğunun her geçen gün artmaya devam ettiği düşünüldüğünde insanların bu platformlardan yaptıkları paylaşımlar, paylaşımların niteliği, boyutu, toplumsal beklentiler ve talepler, bunlara bağlı olarak bireysel ve toplumsal bağlamda hissedilebilecek kaygıların ve onay beklentisinin de değişim ve dönüşüme uğraması ihtimaller dahilinde görülmektedir. Öğretmenlerin ve eğitim-öğretim yaşantılarının da etkileneceği bu süreçte daha fazla araştırmanın yapılması önemli görülmektedir.

Öneriler

Bu araştırmada öğretmenlerin, sosyal medyada kendini açma davranışının, sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda literatüre katkı sağlayabileceği düşünülen öneriler aşağıda sunulmuştur.

Araştırmanın Sonuçlarına Dair Öneriler

1. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini öğrencilerine orta düzeyde açmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal medya platformlarında kendilerini öğrencilerine hem akademik ve ders odaklı hem de kişisel içerikli paylaşımlarla açtıkları görülmüştür. Öğretmenlerin, öğrencileriyle sosyal medya üzerinden kuracakları etkileşimlerin, öğrenci üzerindeki olası etkilerinin göz önünde bulundurulması önemli görülmektedir. Bu nedenle sosyal medya platformlarının öğretmen ve öğrenciler için avantaj oluşturan

durumlarının belirlenerek faydalı kullanım için yasal düzenlemelerin yapılması önerilmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin, sosyal medya platformlarının gizlilik ayarları konularında bilinçlendirilmeleri sağlanarak hangi içeriği kimlerle paylaştıkları netlik kazanabilir. Bu yaklaşımın öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açarken hem kişisel sınırlarını korumalarına hem de mesleki imajlarını güçlendirmelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

2. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medya platformlarında orta düzeyde sosyal kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının (mahremiyetin ve kişisel sınırların ihlali, gizli bilgilerin paylaşılması, otorite kaybı ve meslek değerlerinin örselenmesi vb.) önüne geçebilmek ya da sosyal kaygıyı hafifletebilmek amacıyla eğitim-öğretim sürecinde var olan eğitim politikalarının düzenlenmesi, yasal mevzuat kapsamında alınacak tedbirler ile daha somut adımlar atılarak yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmen ve öğrenci etkileşimi için tercih edilebilecek, mesleki amaçla kullanılabilecek bir sosyal medya platformunun öğretmenler nezdinde kullanılarak, sosyal medyanın eğitim-öğretim destekli faaliyetler için kullanımı teşvik edilebilir. Sosyal medyada kişisel ve profesyonel hesaplar arasında net bir ayrım yapmak, bu sınırın korunmasında yardımcı olabilir. Böylece sosyal medyada yaşanan sosyal kaygıların da önüne geçilebileceği konusunda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal onay ihtiyaçlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun öğretmenlerin toplum içinde desteklenmeye ve takdir edilmeye ihtiyaç duyabilecekleri, sosyal çevrelerinden geri bildirim almalarını sağlayacak düzenlemeler ile dengeli ve sınırlar dahilinde takdir edilmelerinin fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin başarılarının düzenli olarak fark edilerek takdir edilmesi, kendilerini geliştirebilecekleri eğitimler, çalıştaylar, seminerler ve konferanslarla mesleki yeterlilikleri konusunda güven geliştirmeleri ve sosyal destek bulabilecekleri gruplara dahil edilebilmelerinin iş birliği, paylaşım ve karşılıklı destek kültürü ile sosyal onay ihtiyaçlarını dengeleyebilmelerinde yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin geri bildirim alabilecekleri açık ve güvenli platformlar (sosyal medya platformları da dahil) oluşturulmasının faydalı olabileceği önerilmektedir.

4. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışlarının cinsiyet ve medeni durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışları ile mezun oldukları bölüm, kıdem yılı, görev yaptıkları eğitim kademesi ve eğitim düzeyi ile farklılık tespit edilmemiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin sosyal medyada kendilerini açarken toplumsal cinsiyet rollerine bağlı baskıların ve ön yargıların farkında

olunması, cinsiyet temelli ayrımcılıkların önüne geçilebilmesi noktasında çeşitli adımların atılması önemli görülmektedir. Hem cinsiyet hem medeni durum özelinde dijital vatandaşlık odaklı eğitimler düzenlenmesi, farkındalık çalışmaları yapılması, toplumsal olarak bilinçlenmenin sağlanabilmesi konusunda çeşitli kurum, kuruluş, dernek ve örgütlerle iş birliği geliştirilmesi önerilmektedir.

5. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygılarının cinsiyet değişkeni ile farklılaştığı; medeni durum, mezun oldukları bölüm, kıdem yılı, görev yaptıkları eğitim kademesi ve eğitim düzeyi ile farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kadınlar, sosyal medyada daha fazla izlendiğini/takip edildiğini düşünerek daha fazla kaygı hissediyor olabilir. Bu nedenle kadınlara yönelik destekleyici ve güvenli çevreler oluşturulması önemlidir. Kadınlar daha fazla siber zorbalığa veya cinsiyet temelli tacize maruz kalabilirler. Bu duruma karşı platformların sunduğu şikayet mekanizmalarını kullanma ve zorbalığa karşı aktif mücadele etme yolları teşvik edilebilir. Ayrıca sosyal medya kaygısı ciddi boyutlara ulaştığında, profesyonel bir psikolog veya danışmanla görüşmek faydalı olabilir. Bu nedenle hem kadınların hem de erkeklerin kaygılarını yönetmek için profesyonel rehberlik almaları önerilmektedir.

6. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada geçirdikleri zamanın; sosyal medyada kendini açma davranışı, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Sosyal medya kullanımının öğretmenler üzerindeki etkilerini anlamalarına yardımcı olacak farkındalık eğitimleri düzenlenebilir. Zaman yönetimi ile sosyal medyada geçirilen süre daha işlevsel ve sınırlı hale getirilebilir. Ayrıca öğretmenlerin sosyal platform kaynaklı destek ve onay mekanizmaları yanında, içsel motivasyonunu fark etmesine yardımcı olabilecek çeşitli öz farkındalık çalışmalarıyla dış kaynaklı onay ihtiyaçlarının dengelenebileceği önerilmektedir.

7. Bu araştırmada sosyal medyada kendini açma davranışı ile sosyal onay ihtiyacı arasında ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Sosyal medya platformlarının öğretmenler tarafından eğitsel amaçlarla nasıl daha verimli kullanılabileceği üzerine rehberlik sağlanarak, profesyonel hayatları çerçevesinde sosyal onay ihtiyaçlarının karşılanabilmesi sağlanabilir. Böylece öğretmenlerin uzun vadede yaşayabilecekleri mesleki tükenmişliğin de önüne geçilerek daha sağlıklı bir psikoloji ile hayatlarına devam edebilmeleri desteklenebilir.

8. Bu araştırmada sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı ile sosyal onay ihtiyacı arasında ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, sosyal medyada onay alma ihtiyacının kaygılarını artırabileceği konusunda bilinçlendirilmeleri faydalı olabilir. Özellikle sosyal

medya kullanımının belirli bir amaca yönelik gerçekleştirilmesi, sosyal medyada yaşanacak sosyal kaygıyı azaltabilir. Sosyal onay ihtiyacının altında yatan dinamiklerin belirlenebilmesi ve bu durumla baş edebilmek konusunda farkındalık geliştirici çalışmaların planlanmasının da sosyal medyada yaşanan sosyal kaygıyı azaltabileceği düşünülmektedir.

Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

1. Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışının altında yatan motivasyonun, öğrenciler üzerindeki etkisinin öğrenci perspektifinden daha doğru anlaşılabilmesi için hem öğretmen hem de öğrenci örnekleminin birlikte tercih edildiği bir araştırma faydalı olabilir.

2. Öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışını derinlemesine anlamaya olanak sağlayan nitel yöntemlerle de araştırmanın boyutu genişletilebilir.

3. Bu araştırmada cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm, kıdem yılı, kademe düzeyi, eğitim durumu ve sosyal medya kullanım süresi değişkenleri incelenmiştir. Yapılacak diğer çalışmalarda farklı değişkenler kullanılarak sosyal medyadaki öğretmen davranışlarına etki eden faktörler daha kapsamlı olarak ele alınabilir.

4. Bu araştırmada öğretmenlerin sosyal medyada kendini açma davranışı öğrenci özelinde incelenmiş olup, başka bir araştırmada genelleştirilerek öğretmenlerin toplumsal statü ve mesleki imajlarına etkisi incelenebilir.

5. Bu araştırmada kullanılan sosyal medya platformlarının tamamına yer verilmiştir. Sosyal medyada kendini açma davranışının amacı, kapsamı, niteliği ve boyutunun daha derin anlaşılabilmesi için spesifik bir sosyal medya sitesi tercih edilebilir.

6. Bu araştırmanın örneklemini Bayburt İli'nde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Bundan sonraki araştırmalarda ulusal ya da uluslararası düzeyde örneklem tercih edilerek elde edilen sonuçlar literatürde var olan araştırmalarla karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acılar, A., & Mersin, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin facebook kullanımı ile mahremiyet kaygısı arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 103-114.
- Ağlamaz, T. (2006). *Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 187609).
- Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *Internet and Higher Education*, 11, 71-80.
- Akgün, A., Gönen, S., & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 6(20), 283-299.
- Akıncı-Vural, Z. B., & Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382.
- Akiti, L. (2012). Facebook off limits: Protecting teachers' private speech on social networking sites. *Valparaiso University Law Review*, 47(1), 119-167.
- Akkaya, B., & Kanadlı, S. (2019). Teachers' views on using social media as an educational tool. *Journal of Advanced Education Studies*, 1(2), 115-127.
- Akkoyunlu, B., Dağhan, G., & Erdem, M. (2015). Teacher's professional perception as a predictor of teacher-student friendship in Facebook: A scale development study. *International Online Journal of Educational Sciences*. 7(1), 242-259.
- Aktan, E. (2018). Sosyal medya ve sosyal kaygı: Sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 11(2), 35-53.
- Aktaş, M. R., & Özmen, E. (2021). Obez bireylerde sosyal kaygı düzeyi ve sosyal kaygıyı etkileyen etmenler. *Kafkas Journal Of Medical Sciences*, 11(2), 256-262.
- Alkış, Y., Kadirhan, Z., Sat, M. (2017). Development and validation of social anxiety scale for social media users. *Computers in Human Behavior*, 72, 296-303.
- Alden, L. E., Taylor, C. T. (2004). Interpersonal processes in social phobia. *Clinical Psychology Review*, 24(7), 857-882. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2004.07.006>
- Alpay, B. (2009). *İlköğretim müdürlerinin kendini açma becerileri üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 303854).
- Amichai-Hamburger, Y., & Etgar, S. (2018). İnternet ve refah. *İyi Yaşamının Sosyal Psikolojisi*, 298-318). https://www.researchgate.net/publication/330187108_Internet_and_Well-Being adresinden edinilmiştir.
- APA, (2014). Diagnostic and statistical manual for mental disorders. 5th edition (DSM-5). Washington DC, American Psychiatric Association.

- Apaolaza, V., Hartmann, P., D'Souza, C., & Gilsanz, A. (2019). Mindfulness, compulsive mobile social media use, and derived stress: The mediating roles of self-esteem and social anxiety. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(6), 388-396.
- Arora, M. (2013). Cell culture media: A review. *Mater Methods*, 3(175), 11-25. <http://dx.doi.org/10.13070/mm.en.3.175>
- Arslan, N. (2017). Kendini açma ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (9), 63-72.
- Asterhan, C., Rosenberg, H., Schwarz, B. & Solomon, L. (2013). Secondary School Teacher–Student Communication in Facebook: Potential and Pitfalls. In. Y. Eshet-Alkalai, A. Caspi, S. Eden, N. Geri, Y. Kalman, & Y. Yair (Eds.), *Proceedings of the Chais Conference on Instructional Technology Research 2013: Learning in the Technological Era* (pp. 1–5). Raanana: The Open University of Israel.
- Asterhan, C. S. C., & Rosenberg, H. (2015). The promise, reality and dilemmas of secondary school teacher–student interactions in facebook: The teacher perspective. *Computers And Education*, 85, 134-148.
- Avcı, F. (2020). Öğretmenlerin sosyal medya kullanımları ve sosyal medya kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 769-788.
- Atak, C. (2023). 18-65 yaş arası erişkin bireylerde sosyal medya kullanım alışkanlıklarının ve sosyal medya bağımlılığının sosyal anksiyeteyele ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 791598).
- Atkins, A. (2010). It's complicated: Using Facebook to create emotional connections in student-professor relationships. *The Journal of the Assembly for Expanded Perspectives on Learning*. 16(1), 79–89.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Hoeksema, S. N. (2002). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Y. Alogan). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 152-167.
- Ayberk, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 278521).
- Aydın, M. & Çelik, T. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım ve doyumlarının incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 82-97.
- Aydoğmuş, E. N., & Demir, M. (2016). Problemlı internet kullanımı ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7, 32.
- Babacan, M. E. (2022). Türkiye’de yapılmış medya ve iletişim çalışmaları doktora tezlerinde teknoloji ve insan ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 20(39), 125-156.
- Bağcı-Kılıç, G., & Karaaslan, H. (1998). Okullarda İnternet Kullanımı: Avantajları, Dezavantajları ve Alınması Gereken Tedbirler., Orj. Kyn: <http://inettr97.metu.edu.tr/bildiriler/okullar.htm> adresinden edinilmiştir. 15.09.2015.

- Bal, E., & Bicen, H. (2017). The purpose of students' social media use and determining their perspectives on education. *Procedia Computer Science*, 120, 177-181.
- Balcı, Ş., & Gölcü, A. A. (2020). Sosyal medyada kendini açma: Öz saygı, güven ve algılanan faydanın etkinliği üzerine bir inceleme. *Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi*, 16(27), 116-149.
- Baldwin, D. S., Garner, M., Huneke, N. T., Hyde, J., Maryan, L., McEwan, A., Rowlatt, H. (2022). A novel procedure to investigate social anxiety using videoconferencing software: A proof-of-concept study. *Psychiatry Research*, 316, 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2022.114770>
- Ballard, R. (1992). Marlowe-Crowne sosyal istenirlik ölçeği kısa formu. *Psychological Reports*, 71, 1155-1160.
- Ballard, R., Crino, M. D., & Rubinfeld, S. (1988). Social desirability response bias and the Marlowe-Crowne social desirability scale. *Psychological Reports*, 63(1), 227-237.
- Baltacı, Ö. (2019). The predictive relationships between the social media addiction and social anxiety, loneliness, and happiness. *International Journal of Progressive Education*, 15(4), 73-82.
- Banaji, M. R., & Prentice, D. A. (1994). The self in social contexts. *Annual review of psychology*, 45, 297-332.
- Barkuş, F., & Koç, M. (2019). Dijital mahremiyet kavramı ve ilgili çalışmalar üzerine bir derleme. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 3(1), 35-44.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 198-210.
- Baytemir, K. (2019). Perfectionism, irrational beliefs, need for social approval and gender as predictors of parent exam anxiety. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 161-178.
- Baytemir, K., Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2017). Ebeveyn bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 949 – 960 DOI: <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.30554>
- Beck, A. T. (2015). *Cognitive therapy*. In *Evolution of psychotherapy* (pp. 149-163). Routledge.
- Beck A. T., & Emery, G. (2015). *Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler*. (5. Baskı). Çeviren: Veysel Öztürk. Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Beidel, D. C., & Turner, S. M. (1998). Shy children, phobic adults. *Washington, DC: American Psychological Association*.
- Ben-Ze'ev, A. (2005). Detachment: The unique nature of online romantic relationships. *The Social Net: Understanding Human Behavior In Cyberspace*, 115-138. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199577507.003.0005>
- Bevan-Dye, A. L., & Akpojivi, U. (2016). South African Generation Y students' self-disclosure on Facebook. *South African Journal of Psychology*, 46(1), 114-129.

- Bintaş Zörer, P. (2015). *Bağlanma kuramı perspektifinden sosyal kaygı: erken dönem uyumsuz şemalar ve reddedilme duyarlılığının rolü* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 427333).
- Birinci, C. M., & Terkan, R. (2023). İletişim aracı olan sosyal medyanın sosyal değişime kazandırdığı noyut. *Journal Of Management Theory And Practices Research*, 4(2), 180-195.
- Boyd, D., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230.
- Boysan, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinde erken dönem uyumsuz şemalar, başa çıkma stilleri ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilere yönelik bir model sınaması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 311790).
- Breck, B. E., & Smith, S. H. (1983). Selective recall of self-descriptive traits by socially anxious and nonanxious females. *Social Behavior And Personality: An International Journal*, 11(2), 71-76. <https://doi.org/10.2224/sbp.1983.11.2.71>
- Bruss, O. E., Hill, J. M. (2010). Tell me more: Online versus face-to-face communicational and self-disclosure. *Journal of Undergraduate Research*, 15, 3-7.
- Büyükdüvenci, S. (1993). Aristoteles'te mutluluk kavramı. *Felsefe Dünyası*, 9, 41-45.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Pegem Akademi.
- Can, Y. (2021). Postmodern bir ifşa alanı olarak sosyal medya. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 419-430.
- Canlı, D., & Karaşar, B. (2021). Predictors of major depressive disorder: The need for social approval and self-esteem. *Alpha Psychiatry*, 22(1), 38–42. doi: 10.5455/apd.97683
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic Internet use. *Journal Of Communication*, 55(4), 721-736.
- Cayanus, J. L. (2004). Using teacher self- disclosure as an instructional tool. *Communication Teacher*, 18, 6-9.
- Cayanus, J. & Martin, M. M. (2016). Teacher self-disclosure, P. L. Witt (Ed.), *Communication and Learning*. (p. 241-258). Berlin: CPI Books.
- Cemaloğlu, N., & Koçak, D. (2020). Sosyal ağlarda öğretmen-öğrenci etkileşimine yönelik öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 143-166.
- Chaikin, A. L., & Derlega, V. J. (1974). Variables affecting the appropriateness of self-disclosure. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(4), 588-593.
- Chan, T. K. H. (2021). "Does Self-Disclosure on Social Networking Sites Enhance Well-Being? The Role of Social Anxiety, Online Disinhibition, and Psychological Stress", Lee, Z. W. Y., Chan, T. K. H. and Cheung, C. M. K. (Ed.) *Information Technology in Organisations and Societies: Multidisciplinary Perspectives from AI to Technostress*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 175-202. <https://doi.org/10.1108/978-1-83909-812-320211007>
- Chen, R., & Sharma, S. K. (2013). Learning and self-disclosure behavior on social networking sites: the case of Facebook users. *European Journal of Information Systems*, 1-14.

- Chen, W., & Lee, K. H. (2013). Sharing, liking, commenting, and distressed? The pathway between Facebook interaction and psychological distress. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 16(10), 728-734.
- Chiba, T., Iketani, S., Han, K., & Ono, A. (2009). A comprehensive model of anxiety in gift giving. *International Review Of Business Research Papers*, 5(4), 322-334.
- Clark, D. M., & Wells, A. (1995). *A cognitive model of social phobia*. In M. Liebowitz, D. A. Hope, E. Schneier, & R. G. Heimberg (Eds.), *Socialphobia: Diagnostics, assessment and treatment*. New York: Guilford Press.
- Ceylan, B., Alparslan, A., Taş, Ü., Yılmaz, E., Gözler, C., Sezen, H. C., Genç, M., Alparslan, B., Şimşek, N., & Duran, A. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde eğitim materyallerinin sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Black Sea Journal Of Public And Social Science*, 6(2), 63-72.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1988). From catalog to classification: Murray's needs and the five-factor model. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 55(2), 258-265.
- Couillard, C. (2009). *Facebook: The pros and cons of use in education* (Unpublished Doctoral Dissertation), University of Wisconsin-Stout, US.
- Christofides, E., Muise, A., & Desmarais, S. (2012). Hey mom, what's on your Facebook? Comparing Facebook disclosure and privacy in adolescents and adults. *Social Psychological And Personality Science*, 3(1), 48-54.
- Cüceloğlu, D. (1997). *Yeniden insan insana*. (15. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Çakı, F. (2016). Ailedeki değişimlere etki eden faktörler, *Aile Sosyolojisi*, (s. 284). Editörler Nazmi Avcı & Erdal Aksoy. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Çakır, M. A. (1994). *Lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarını etkileyen faktörler* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 32127).
- Çakır, S. (2010). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 271220).
- Çakmak, V. (2018). *İletişim kaygısı ve sosyal medya*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çalış, M. (2020). Sosyal medya kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 643091).
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: Sosyal medya. *Akademik Bakış Dergisi*, 50, 254-277.
- Çam, E., & İşman, A. (2013). Teacher candidates use of facebook for educational purposes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 2500-2506.
- Çelikaşlan, Z. (2018). *Cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 504711).

- Çetin, M. (2017). *Lise öğrencilerinin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 480666).
- Çetinkaya, B. (2011). *Kendini Açma*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cetinkaya, L., & Sütçü, S. S. (2018). The effects of Facebook and WhatsApp on success in English vocabulary instruction. *Journal Of Computer Assisted Learning*, 34(5), 504-514.
- Çiftçi, O., Erdem, R., & Çiftçi, D. (2017). İletişim teknolojileriyle değişen örgütlenme biçimleri: Sanal topluluklar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(2), 328-336.
- Çiftçi, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 418-434.
- Danet, M., Miljkovitch, R., & Deborde, A. S. (2020). Online self-disclosure: Validation study of the French version of the real me on the net questionnaire. *Current Psychology*, 39, 2366-2370.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers In Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- Debatin, B., Lovejoy, J. P., Horn, A. K., & Hughes, B. H. (2009). Facebook and online privacy: Attitudes, behaviors, and unintended consequences. *Journal of Computer-Mediated Communication* 15(1), 83–108.
- Değirmenci, E., & Demirli, C. (2019). Çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 127, 79-95.
- Demir, M. (2018). *Sosyal medya üzerinden gerçekleşen öğretmen-öğrenci etkileşimin örtük program açısından değerlendirilmesi* (Doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Demir, M. (2020). Öğretmenlerin sosyal medya üzerinden kendilerini açmalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 225-240.
- Demir, M., Aslan, S. A., & Demir, O. (2023). Do teachers experience social anxiety when using social media?. *Psycho-Educational Research Reviews*, 12(1), 34-49.
- Demir, M., & Demir, O. (2021). The Scale of Teachers' Self- Disclosure through Social Media: Validity and Reliability Studies. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 8(3), 165-177.
- Demirel, G., & Karanfiloğlu, M. (2020). Sosyal medyada yemek fotoğraflarının kimlik inşası bağlamında tüketimi: Instagram örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 34, 236-259.
- Demirtaş, S. (2017). *8. sınıf öğrencilerinin sosyal medyayı eğitsel kullanmaları ile sosyal medya tutumlarının değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 495713).
- Deniz, G.D. (2016). *Bir sosyal ağ olarak facebook kullanmayan kişilerin yalnızlık algıları, kendini açma biçimleri ve etkileşim kaygıları* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Deniz, E., & Kazu, H. (2021). Algılanan sosyal desteğin ortaokul öğrencilerinin sosyal medya tutumlarına etkisinin yol analizi ile incelenmesi. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 20(78), 892-910.
- Diba, P. (2017). *Investigation of social phobia and internet addiction levels of married couples in terms of some variables*. (Master's Thesis), Istanbul Arel University, Istanbul.
- Dickson, A., & Holley, R. P. (2010). Social networking in academic libraries: the possibilities and the concerns. *New Library World*, 111(11/12), 468-479. <http://dx.doi.org/10.1108/03074801011094840>
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Dikmen, S. M. (2014). *Sosyal ağlar bağlamında kişilerarası iletişim sürecinde kendini açma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 351670).
- Dilbaz, N. (1997). Sosyal fobi. *Psikiyatri Dünyası*, 1(1), 18-24.
- Dobrea, A., Pasarelu, C. R., Durbano, F., & Marchesi, B. (2016). Impact of social media on social anxiety: A systematic. *New Developments In Anxiety Disorders*. Edited By Federico Durbano.
- Doğruluk, S. (2017). *Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 451774).
- DordiNejad, F. G., Hakimi, H., Ashouri, M., Dehghani, M., Zeinali, Z., Daghighi, M. S., & Bahrami, N. (2011). On the relationship between test anxiety and academic performance. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 3774-3778.
- Duran, E., & Bayar, A. (2020). Öğretmenlerin sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 425-448.
- Durmaz, A. (2019). *Sosyal kabul arzusu yanlılığı: Ölçek karşılaştırmasına yönelik deneysel bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 508363).
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elhai, J. D., Hall, B. J., & Erwin, M. C. (2018). Emotion regulation's relationships with depression, anxiety and stress due to imagined smartphone and social media loss. *Psychiatry Research*, 261, 28-34.
- Ellison, N. B. (2008). Introduction: Reshaping campus communication and community through social network sites. *The ECAR Study Of Undergraduate Students And Information Technology*, 8(2), 19-32.
- Ercan, H. (2013). Genç yetişkinlerde benlik kurgusu üzerine bir çalışma. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5(2), 157-178.
- Erdem, A. R. (1997). İçerik kuramları ve eğitim yönetimine katkıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 68-76.

- Erkan, Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 120-133. <http://dergipark.gov.tr>
- Erlíksson, O. J., Lindner, F., & Mörtberg, E. (2020). Measuring associations between social anxiety and use of different types of social media using the swedish social anxiety scale for social media users: A psychometric evaluation and cross-sectional study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 61(6), 819-826.
- Eroğlu, K. (2018). *Ortaokul 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin sosyal kaygıları ile benlik saygısı, anne-baba tutumları, mükemmeliyetçilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 494307).
- Faizi, R., El Afia, A., & Chiheb, R. (2013). Exploring the potential benefits of using social media in education. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 3(4), 50-53.
- Fehr, E. and Falk, A. (2001). *Psychological foundations of incentives*. Institute for Empirical Research in Economics University of Zurich Working Paper Series. Working Paper No. 95, Paper presented at the Annual Conference of the European Economic Association.
- Festinger, L. (1954). Social comparison theory. *Selective Exposure Theory*, 16-18.
- Forest, A. L., & Wood, J. V. (2012). When social networking is not working: Individuals with low self-esteem recognize but do not reap the benefits of self-disclosure on Facebook. *Psychological Science*, 23(3), 295-302.
- Forgas, J. P. (2011). Affective influences on self-disclosure: Mood effects on the intimacy and reciprocity of disclosing personal information. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(3), 449-461.
- Freud, S. (2019). *Tutukluk, semptom ve kaygı* (C. Öner, Çev.). İstanbul: Oda Yayınları. (İlk Yayın:1926).
- Gabbard, G.O. (1979) Stage Fright Int. *J Psycho-Anal*, 60, 383- 392.
- Gabbard, G.O. (1992). Psychodynamics of panic disorder and social phobia. *Bull Menninger Clin*, 56, 3-13.
- Gencer, Z.T. (2018). Sosyal medya kullanımının iletişim kaygısı bağlamında değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 11(2), 21-34.
- Glimps, B. J., & Ford, T. (2008). Using internet technology tools to teach about global diversity. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 82(2), 91-95. <http://dx.doi.org/10.3200/TCHS.82.2.91-95>
- Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Kendilik Sunumu*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Goodyear, V. A., Casey, A., & Kirk, D. (2014). Tweet me, message me, like me: Using social media to facilitate pedagogical change within an emerging community of practice. *Sport, Education and Society*, 19(7), 927-943.
- Grams, W. C., & Rogers, R. W. (1990). Power and personality: Effects of Machiavellianism, need for approval, and motivation on use of influence tactics. *The Journal of General Psychology*, 117(1), 71-82. <https://doi.org/10.1080/00221309.1990.9917774>

- Grant, N. (2008). On the usage of social networking soft ware technologies in distance learning education. In *Society for information technology & teacher education international conference* (pp. 3755-3759). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Greco, L. A., & Morris, T. L. (2005). Factors influencing the link between social anxiety and peer acceptance: Contributions of social skills and close friendships during middle childhood. *Behavior Therapy*, 36(2), 197-205.
- Gross, R., & Acquisti, A. (2005). Information revelation and privacy in online social networks. *Workshop on Privacy in the Electronic Society (WPES)*, 71-80.
- Grossec, G., & Holotescu, C. (2008). *Can we use Twitter for educational activities*. (April 17-18). The 4th International Scientific Conference eLearning And Software For Education, Bucharest.
- Gökkaya, F, Deniz, İ., & Gedik, Z. (2020). Sosyal medya bağımlılığının sosyal onay ihtiyacı ve beden memnuniyeti ile ilişkisi. *Klinik Psikoloji Dergisi (KPD)*, 4(2), 94-105. <https://doi.org/10.5455/kpd.26024438m000023>
- Güçlü, H. Ş. (2021). Sosyal ağların bireyin sosyalleşme süreci üzerindeki rolü. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 2(1), 74-87.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., & Madran, O. (2010). *Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı*. XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Güler, H., & Hasiloglu, M. A. (2022). The effect of social studies and science teachers' interactions with their students in social media and anxiety in social environments on various variables. *Shanlax International Journal of Education*, 11, 62-70.
- Hassan, S. S. S., & Landani, Z. M. (2015). The use of social networks sites (SNS) among university students: How far do they learn. *International Journal of Social Science and Humanity*, 5(5), 436–439.
- Hebert, J. R., Ma, Y., Clemow, L., Ockene, I. S., Saperia, G., Stanek, E. J., Merriam, P. A., & Ockene, J. K. (1997). Gender differences in social desirability and social approval bias in dietary self-report. *American Journal Of Epidemiology*, 146, 1046-1055.
- Helou, A. M., Rahim, Z. Z. A. & Oye, N. (2012). Students' perceptions on social networking sites influence on academic performance. *International Journal of Social Networking and Virtual Communities*, 1(1), 7–15.
- Hershkovitz, A., & Forkosh-Baruch, A. (2013). Student-teacher relationship in the Facebook era: The student perspective. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 23(1), 33-52.
- Hew, K. F. (2011). Students and teachers use of Facebook. *Computer In Human Behavior*, 27, 662-676.
- Hirsch, C. R., & Mathews, A. (2000). Impaired positive inferential bias in social phobia. *Journal of Abnormal Psychology*, 109(4), 705-712.
- Hofmann, S. G. (2007). Cognitive factors that maintain social anxiety disorder: A comprehensive model and its treatment implications. *Cognitive Behaviour Therapy*, 36(4), 193-209.

- Hofmann, S. G., Ehlers, A., & Roth, W. T. (1995). Conditioning theory: A model for the etiology of public speaking anxiety? *Behaviour Research and Therapy*, 33, 567-571.
- Hofmann, S. G., Anu Asnaani, M. A., & Hinton, D. E. (2010). Cultural aspects in social anxiety and social anxiety disorder. *Depression And Anxiety*, 27(12), 1117-1127.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences*. Second Edition. Beverly Hills: Sage Publication
- Hollenbaugh, E. E., & Ferris, A. L. (2015). Predictors of honesty, intent, and valence of Facebook self-disclosure. *Computers In Human Behavior*, 50, 456-464.
- Işık, E. (1996). *Nevrozlar*. Ankara: Kent Matbaası.
- Imlawi, J., & Gregg, D. (2014). Engagement in online social networks: The impact of self-disclosure and humor. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 30(2), 106-125, DOI: 10.1080/10447318.2013.839901
- Johnson, T. P., Fendrich, M., & Mackesy-Amiti, M. E. (2012). An evaluation of the validity of the Crowne–Marlowe need for approval scale. *Quality & Quantity*, 46, 1883-1896. DOI 10.1007/s11135-011-9563-5
- Jourard, S. M. (1971). *Self-disclosure: The experimental investigation of the transparent self*. New York: Wiley.
- Jourard, S. M., & Lasakow, P. (1957). Some factors in self-disclosure. *University of Alabama Medical Center and University of Alabama Birmingham Center*, 91-98.
- Kabilan, M. K., Ahmad, N., & Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education? *Internet and Higher Education*, 13, 179-187.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). *Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. (13. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kamak, E. (2021). *Ergenlerin çevrim içi-yüz yüze iletişimde kendini açma düzeylerinin, kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.668420).
- Kamnoetsin, T. (2014). *Social media use: A critical analysis of facebook's impact on collegiate EFL students' English writing in Thailand*. Seton Hall University Dissertations and Theses (ETDs) https://scholarship.shu.edu/dissertations/2059?utm_source=scholarship.shu.edu%2Fdissertations%2F2059&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages adresinden edinilmiştir.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizon*, 53, 59-68.
- Karaduman, N. (2017). Popüler kültürün oluşmasında ve aktarılmasında sosyal medyanın rolü. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 7-27.
- Karakaş Y, 2008. *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal saygı düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 221038).
- Karakaya, E., & Öztop, D. B. (2013). Kaygı bozukluğu olan çocuk ve ergenlerde bilişsel davranışçı terapi. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2, 10-24.

- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, B., & Öğülmüş, S. (2016). Sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 469-495.
- Karasar, B. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, B., & Baytemir, K. (2018). Need for social approval and happiness in college students: The mediation role of social anxiety. *Universal Journal of Educational Research*, 6(5), 919-927.
- Karasar, B. (2020). Üniversite öğrencilerinde narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı. *Turkish Studies -Education*, 15(2), 999-1009. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41539>
- Karasar, B. (2021). Codependency: An evaluation in terms of depression, need for social approval and self-love/self-efficacy. *Kastamonu Education Journal*, 29(1), 117-126 doi: 10.24106/kefdergi.738845
- Karasar, B., & Baytemir, K. (2018). Need for social approval and happiness in college students: the mediation role of social anxiety. *Universal Journal of Educational Research*. 6(5), 919-927.
- Kashani, J. H., & Orvaschel, H. (1990). Acommunity study of anxiety in children and adolescents. *The American Journal Of Psychiatry*, 147(3), 313-318.<https://doi.org/10.1176/ajp.147.3.313>
- Kaytanoğlu, H. (2021). *Genç yetişkinlerde sosyal onay ihtiyacı, beden memnuniyeti ve sosyal medya kullanım amaçlarının sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 693641).
- Kavut, S. (2018). Goffman'ın benlik sunumu kuramı bağlamında sosyal medyada kimlik inşası: Instagram üzerine bir araştırma. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 1, 1-12.
- Kendler, K. S., Karkowski, L. M. & Prescott, C. A. (1999). Korkular ve fobiler: Güvenirlik ve katılabilirlik. *Psychological Medicine*, 29, 539-553.
- Khan, S. (2012). Impact of social networking websites on students. *Abasyn Journal of Social Sciences*. 5(2). 56–77.
- Kırnık, D., Pepeler, E., & Özbek, R. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Malatya il örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 25-45.
- Kıran, S., Küçükboşancı, H., & Emre, İ. E. (2020). Sosyal medya kullanımının kişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(4), 435-441.
- Kim, J., & Dindia, K. (2011). Online self-disclosure: A review of research. In K.B. Writing and L.M. Webb (Eds), *Computer-mediated communication in personal relationships* (pp.156-180.) New York: Peter Lang Publishing.
- Kisilevich, S., Ang, C. S., & Last, M. (2012). Large-scale analysis of self-disclosure patterns among online social networks users: a Russian context. *Knowledge and Information Systems*, 32, 609-628.

- Koçak, H. A., & Bingöl, T. (2022). Müslüm gürses şarkılarının varoluşçu terapinin temel kavramları açısından incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 1, 114-122.
- Koestner, R., & McClelland, D. C. (1992). *The affiliation motive*. In C. P. Smith, J. W. Atkinson, D. C. McClelland, & J. Veroff (Eds.), *Motivation and personality: Handbook of thematic content analysis* (pp. 205–210). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527937.014>
- Konuk, N. (2019). Bir sosyal medya aracı olarak instagram kullanımı ve kişisel iletişim kaygısı üzerine üniversite öğrencileri ile araştırma. *EUropean Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 3(4), 1-26.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 177-184.
- Korkut, K. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya yoluyla geliştirdiği tutumlar* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 436908).
- Korthagen, F. A., Attema-Noordewier, S., & Zwart, R. C. (2014). Teacher–student contact: Exploring a basic but complicated concept. *Teaching and Teacher education*, 40, 22-32.
- Köklü, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanım özelliklerinin beğenilme arzusu, kendini mükemmelliyetçi gösterme ve sosyal kaygı ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 545016).
- Köroğlu, E. (2015). *Psikiyatri başvuru el kitabı: Hastalar, danışanlar ve yakınları için ruhsal hastalıklar kılavuzu*. (3. Baskı). Ankara: HSY Basım Yayın
- Köse Y., & Elçi A., (2021). Öğrenme/öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı ve beklentiler: Öğretim elemanlarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 456-468.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58(1), 49-74.
- Kula, T., & Erden, M. (2017). Varoluşsal kaygı ve din. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 17(2), 21-41.
- Kurtyılmaz, Y., Can, G., & Ceyhan, A. A. (2017). Üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık ile benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 7(47), 33-52.
- Kwon, O., & Wen, Y. (2010). An empirical study of the factors affecting social network service use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 254-263.
- La Greca, A. M., & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26(2), 83-94.
- La Greca, A. M., & Stone, W. L. (1993). Social anxiety scale for children-revised: Factor structure and concurrent validity. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22(1), 17-27.
- Lai, F., Wang, L., Zhang, J., Shan, S., Chen, J., & Tian, L. (2023). Relationship between social media use and social anxiety in college students: Mediation effect of communication

- capacity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 3657. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043657>
- Lam, L. (2012). An innovative research on the usage of Facebook in the higher education context of Hong Kong. *Electronic Journal of E-learning*, 10(4), 378–386.
- Lamb, M., S. P. Astuti & N. Hadisantosa (2016). ‘In their shoes’: What successful Indonesian school teachers do to motivate their pupils. In M. Apple, D. Da Silva & T. Fellner (Eds.). *Language learning motivation in Asia*. Bristol: Multilingual Matters.
- Lanier C. D., & Saini, A. (2008). Understanding consumer privacy: A review and future directions. *Academy of Marketing Science Review*, 12, 1-45.
- Lyvers, M., Salviani, A., Costan, S., & Thorberg, F. A. (2022). Alexithymia, narcissism and social anxiety in relation to social media and internet addiction symptoms. *International Journal of Psychology*, 57(5), 606-612.
- Leary, M. R. (1983). Sosyal kaygı: Yapı ve ölçümü. *Journal of Personality Assessment*, 47(1), 66e75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4701_8
- Leary, M. R. (2001). Toward a conceptualization of interpersonal rejection. In M. R. Leary (Ed.), *Interpersonal Rejection* (pp. 3–20). Oxford University Press.
- Leary, M. R., & Jongman-Sereno, K. P. (2014). Social anxiety as an early warning system: A refinement and extension of the self-presentation theory of social anxiety. In S. G. Hofmann & P. M. DiBartolo (Eds.), *Social anxiety: Clinical, developmental, and social perspectives* (3rd ed., pp. 579–597). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-394427-6.00020-0>
- Ledoux, J. (1998). *The emotional brain: the mysterious underpinnings of emotional life*. New York: Simon and Schuster.
- Liu, C., Ang, R. P., & Lwin, M. O. (2013). Cognitive, personality, and social factors associated with adolescents’ online personal information disclosure. *Journal of Adolescence*, 36(4), 629-638.
- MacDonald, A. P. (1971). Birth order and personality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 36(2), 171-176.
- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253.
- Marshall, T. C., Lefringhausen, K., & Ferenczi, N. (2015). The big five, self-esteem, and narcissism as predictors of the topics people write about in facebook status updates. *Personality and Individual Differences*, 85, 35-40. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.04.039>
- Matsushima, R., & Shiomi, K. (2002). Self-disclosure and friendship in junior high school students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 30(5), 515-525.
- Mazman, S. G., & Koçak Usluel, Y. (2009). The Usage of Social Networks in Educational Context. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 49, 404-408.
- McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McCool, L. B. (2011). *The pedagogical use of Twitter in the university classroom*. Iowa State University, Ames, Iowa.

- McCollum, D. L. (2005). What are the social values of college students?: A social goals approach. *Journal of College and Character*, 6(6), 1-21. <https://doi.org/10.2202/1940-1639.1469>
- McKenna, K. Y., & Bargh, J. A. (2000). Plan 9 from cyberspace: The implications of the internet for personality and social psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 4(1), 57-75.
- MEB, (2017). Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması. 2017/12 numaralı genelge. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833>.
- Meier, E. P., & Gray, J. (2014) Facebook photo activity associated with body image disturbance in adolescent girls. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17, 199-206. <https://doi.org/10.1089/cyber.2013.0305>
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339074).
- Merikangas, S., Venevoli A., Dierker L., & Grillon C. (1999). Vulnerability factors among children at risk for anxiety disorders. *Biol Psychiatry*, 46, 1523-1535.
- Mineka, S., & Zinbarg, R. (2006). A contemporary learning theory perspective on the etiology of anxiety disorders: it's not what you thought it was. *American Psychologist*, 61(1), 10-26.
- Morrison, A.S., & Heimberg, R. G. (2013). Social anxiety and social anxiety disorder. *The Annual Review of Clinical Psychology*, 9, 249-274.
- Muench, F., Hayes, M., Kuerbis, A., & Shao, S. (2015). The independent relationship between trouble controlling Facebook use, time spent on the site and distress. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(3), 163-169.
- Munoz, C., & Towner, T. (2009). Opening Facebook: How to use Facebook in the college classroom. *Society for Information Technology and Teacher Education Conference*. Charleston, South Carolina.
- Mutlu, T. (2021). *Sosyal medya bağımlılığı ve kişilik ilişkisi: Sosyal medya üzerinden bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 728842).
- Nguyen, M., & Campbell, A. (2011). Online self-disclosure and the therapeutic relationship. *Journal of CyberTherapy and Rehabilitation*, 4(2), 224-227.
- Nussbaum, J. F. & Scott, M. D. (1979). Instructor communication behaviors and their relationship to classroom learning. In D. Nimmo (Ed.), *Communication Yearbook 3*. New Brunswick: New Jersey: Transaction Books-ICA.
- O'Day, E. B., & Heimberg, R. G. (2021). Social media use, social anxiety, and loneliness: A systematic review. *Computers In Human Behavior Reports*, 3, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2021.100070>
- Orlanda-Ventayen, C. C., & Ventayen, R. J. M. (2017). Role of social media in education: A teachers' perspective. *ASEAN Journal of Open and Distance Learning*, 9(2), 1-7.
- Özabacı, N. (2011). Evlilik Öncesi İlişkiler. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu içinde* (s. 48-60). Remzi Kitabevi.

- Özdemir, A.B. (2022). *Sanal ortamda yalnızlık ve mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı arasındaki ilişki: Üniversite öğrencileri örnekleme* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 748224).
- Özdemir, S., & Erdem, R. (2016). Sosyal medyanın örgüt içi iletişimdeki rolü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 247-270.
- Özdemir, Z. (2015). Sosyal medyada kimlik inşasında yeni akım: Özçekim kullanımı. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 112-131.
- Özkapı, M. (2021). *Yetişkinlerde sosyal medya kullanımının depresyon ve sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 693416).
- Özmatyatlı, D., & Cirhinlioğlu, F. G. (2019). Relations among need for approval, loneliness and personality traits of adult social media users. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, 4(7), 1101-1109.
- Özmen, F., Aküzüm, C., & Sünkür, M. (2012). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *Education Sciences*, 7(2), 496-506.
- Öztürk, A. (2007). Kişilerarası iletişim ve sosyal kaygı. *Eğitime Bakış. Eğitim- Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*.9. 49-51.
- Öztürk, A. (2014). Sosyal kaygıyı açıklayan yaklaşımlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 15-26.
- Öztürk, M. F., & Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal Of World Of Turks*, 7(1), 101-120.
- Öztürk, Y. (2019). *Aktif sosyal medya kullanımı ile depresyon ve benlik saygısı ilişkisi: Bir vakıf üniversitesi öğrencileri örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 693841).
- Paluckaite, U., & Zardeckaite-Matulaitiene, K. (2012, October). Gender differences in self-disclosure for the unknown person on the internet communication. In *Proc Adv Res Sci areas 1st virtual Int Conf [Internet]* (Vol. 2014, pp. 961-6).
- Papandrea, M. R. (2012). Social media, public school, teachers, and the first amendment. *North Carolina Law Review*, 90(5), 1597 1642
- Perrin, A. (2015). Social Media Usage: 2005-2015. Rapor. <https://www.pewresearch.org/internet/2015/10/08/social-networking-usage-2005-2015/>
- Peter, J., Valkenburg, P. M., & Schouten, A. P. (2005). Developing a model of adolescent friendship formation on the Internet. *Cyberpsychology & Behavior*, 8(5), 423-430.
- Reynolds, W. M. (1982). Development of reliable and valid short forms of the marlowe-crowne social desirability scale. *Journal of Clinical Psychology*, 38(1), 119-125.
- Riordan, M. A., & Kreuz, R. J. (2010). Emotion encoding and interpretation in computer-mediated communication: Reasons for use. *Computer in Human Behavior*, 26, 1667-1673.
- Roy, D. R. & Chakraborty, S. K. (2015). Impact of social media / social networks on education and life of undergraduate level students of Karimganj town-A survey. *International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies*, 1(1). 141- 147.

- Rubin, Z. (1975). Disclosing oneself to a stranger: Reciprocity and its limits. *Journal of Experimental Social Psychology*, 11(3), 233-260.
- Sadaf, A., Newby, T. J., & Ertmer, P. A. (2012). Exploring factors that predict preservice teachers' intentions to use web 2.0 technologies using decomposed theory of planned behavior. *Journal of Research on Technology In Education*, 45(2), 171-196. <https://doi.org/10.1080/15391523.2012.10782602>
- Sağlam, A. (2012). *Çalışanların ve yöneticilerin sosyal istenirlik ve özgünlük düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 327770).
- Saslow, L. R., Muise, A., Impett, E. A., & Dubin, M. (2013). Can you see how happy we are? Facebook images and relationship satisfaction. *Social Psychological and Personality Science*, 4(4), 411-418.
- Saltürk, A. (2022). Sosyal onay ihtiyacının yordanmasında ilişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ve ana-baba tutumunun rolü. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 316-334.
- Saraçoğlu, M., & Kahyaoğlu, M. (2021). Examining the need for social approval as a predictor of attitudes towards the teaching profession. *DINAMIKA ILMU*, 21(2), 310-328. Doi: <http://doi.org/10.21093/di.v21i2.3462>
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Serin, H. (2019). Sosyal medyada çocuk hakları ihlalleri: Ebeveynler ve öğretmenler farkında mı?. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1005-1031.
- Schuman-Olivier, Z., Trombka, M., Lovas, D. A., Brewer, J. A., Vago, D. R., Gawande, R., & Fulwiler, C. (2020). Mindfulness and behavior change. *Harvard Review of Psychiatry*, 28(6), 371.
- Simpson, K. (2009). "Did I just share too much information?" results of a national survey on faculty self-disclosure. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 20(2), 91-97.
- Shalom, J. G., Israeli, H., Markovitzky, O., & Lipsitz, J. L. (2015). Social anxiety and physiological arousal during computer mediated vs. face to face communication. *Computers in Human Behavior* 44, 202–208.
- Shaw, A. M., Timpano, K. R., Tran, T. B., & Joormann, J. (2015). Correlates of Facebook usage patterns: The relations between passive Facebook use, social anxiety symptoms, and brooding. *Computers in Human Behavior*, 48, 575-580.
- Sarason, I. G., Smith, R. E., & Diener, E. (1975). Personality research: components of variance attributable to the person and the situation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32(2), 199-204.
- Song, H., Kim, J., & Luo, W. (2016). Teacher-student relationship in online classes: A role of teacher self-disclosure. *Computers in Human Behavior*, 54, 436-443. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.07.037>
- Sorensen, G. (1989). Öğretmenlerin kendilerini açıklayıcı ifadeleri, öğrencilerin algıları ve duyuşsal öğrenme arasındaki ilişkiler. *Communication Education*, 38(3), 259-276.

- Sönmez, B. (2013). *Sosyal medya ve ortaöğretim öğretmenlerinin Facebook kullanım alışkanlıkları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 345770).
- Srivastavaa, S. B., & Banajia, M. R. (2011). Culture, Cognition, and Collaborative Networks in Organizations. *American Sociological Review* 76, 207–233.
- Statista. (2020). Most popular social networks worldwide as of April 2020, ranked by number of active users. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- Strahan. R., & Gerbasi, K. C. (1972). Short, homogeneous versions of the Marlow-Crowne social desirability scale. *Journal of Clinical Psychology*, 38, 191-193.
- Sumuer, E., Esfer, S., & Yildirim, S. (2014). Teachers' Facebook use: their use habits, intensity, self-disclosure, privacy settings, and activities on Facebook. *Educational Studies*, 40(5), 537-553.
- Sütlüoğlu, T. (2015). Sosyal paylaşım ağlarında gençlerin sosyalleşme ve kimlik inşası süreçleri: Facebook örneği. *Folklor/Edebiyat*, 21(83), 125-147.
- Syed, U. E., Safdar, G., & Khan, A. (2023). Relationship between social anxiety, social comparison and competitive behavior among social media users. *Online Media & Society*, 4(2), 101-108.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve anksiyete bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Şener, G., & Özkoçak, Y. (2013). Sosyal ağlarda görünür olmak: Facebook fotoğraflarında bireyin kendini sunum stratejileri. C. Bilgili ve G. Şener (Ed.), *Sosyal Medya ve Ağ Toplumu-2, Kültür, Kimlik, Siyaset* içinde 121- 154, İstanbul: Beslenme Saati Kitapları.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: Pearson.
- Tam, M. S. (2020). Sosyal medyada aile kurumunun sunumu: Instagram örneği. İçinde E. Dindi, A. İnanç Kılıç, D. Fırıncı, & F. Koçak. (Eds.), *Uluslararası Aile Sempozyumu Aile Kurumunun Bekasına Yönelik Çağdaş Fırsatlar/Tehditler*, Bildiriler Kitabı Cilt-2. (ss 531-541).
- Tatarlı, S. (2015). *Bazı kişisel özellikleri ve sosyal destek algıları farklı olan ergenlerin temel psikolojik ihtiyaçları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 417564).
- Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual)-A literature review. *Computer in Human Behavior*, 29, 60-68.
- Thimm, C. (2008). 12. Technically-mediated interpersonal communication. *Handbook of Interpersonal Communication*, 2, 331-354. <https://doi.org/10.1515/9783110211399.2.331>
- Tınmaz, H. (2011). *Sosyal ağ web sitelerinin eğitimde kullanılması: Facebook örneği* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 286227).
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C. & Bilici, A. (2013). *Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: Bir MYO deneyimi*. XIV. Akademik Bilişim Konferansı.

- Tonbuloğlu, İ., & İşman, A. (2014). Öğretmenlerin sosyal ağları kullanım profillerinin incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 320–338.
- Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review*, 96(3), 506-520.
- Turan, R. (2018). *Üniversite öğrencilerinde gönül ilişkisinde şiddete yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma boyutları, benlik saygısı ve sosyal onay arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 524880)
- Türkçapar, M. H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. *Klinik Psikiyatri*, 2(4), 247-253.
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16.
- Tüzün, Ü. (2002). Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam*, 15(1), 46-50.
- Twenge, J. M., & Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958–2001. *Journal of Research in Personality*, 41, 171–189.
- Uğuz, Ş., & Yurdagül, E. (2002). Noradrenerjik sistem ve depresyon. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 5(4), 19-23.
- Uluç, G., & Yarcı, A. (2017). Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 88-102.
- Utz, S. (2015). The function of self-disclosure on social network sites: Not only intimate, but also positive and entertaining self-disclosures increase the feeling of connection. *Computers in Human Behavior*, 45, 1-10.
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 210272).
- Vannucci, A., Flannery, K. M., & Ohannessian, C. M. (2017). Gelişmekte olan yetişkinlerde sosyal medya kullanımı ve anksiyete. *Journal of Affective Disorders*, 207, 163-166. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.08.040>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2009). Social consequences of the Internet for adolescents: A decade of research. *Current Directions in Psychological Science*, 18(1), 1-5.
- Qi, G. Y., & Wang, Y. (2018). Investigating the building of a wechat-based community of practice for language teachers Professional development. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 12(1), 72-88.
- Wang, H. (2004). *Self-disclosure in long-distance friendships: a comparison between face-to face and computer-mediated communication* [Unpublished masters thesis]. San Diego University.
- Wang, J. L., Jackson, L. A., & Zhang, D. J. (2011). The mediator role of self-disclosure and moderator roles of gender and social anxiety in the relationship between Chinese adolescents' online communication and their real-world social relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(6), 2161-2168.

- Wang, Y., Min, Q., & Han, S. (2016). Understanding the effects of trust and risk on individual behavior toward social media platforms: A meta-analysis of the empirical evidence. *Computers in Human Behavior*, 56, 34-44.
- WAS. (2020). October global statshot report digital 2020. <https://wearesocial.com/blog/2020/10/social-media-users-pass-the-4-billion-mark-as-global-adoption-soars> adresinden edinilmiştir.
- Weidman, A. C., Fernandez, K. C., Levinson, C. A., Augustine, A. A., Larsen, R. J., & Rodebaugh, T. L. (2012). Compensatory internet use among individuals higher in social anxiety and its implications for well-being. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 191-195.
- West, A., Lewis, J., & Currie, J. (2009). Students facebook 'friends': public and private spheres. *Journal of Youth Studies*, 12(6), 615-627.
- Wheeless, L. R. (1976). Self-disclosure and interpersonal solidarity: Measurement, validation, and relationships. *Human Communication Research*, 3(1), 47-61.
- Wilson, R. E., Gosling, S. D., & Graham, L. T. (2012). A review of Facebook research in the social sciences. *Perspectives on Psychological Science*, 7(3), 203-220. <https://doi.org/10.1177/1745691612442904>
- Worthy, M., Gary, A. L., & Kahn, G. M. (1969). Self-disclosure as an exchange process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 13(1), 59-63. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0027990>
- Yalçın, C. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve yaşam doyumu ilişkisi: Selçuk üniversitesi örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 530727).
- Yalom, I. (1992). *Grup psikoterapisinin teori ve pratiği*. (Çev. Ataman Güngör ve Özgür Karaçam), İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Yalom, I. (2002). *Ölüm korkusunu yenmek*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Yalom, I. (2014). *Varoluşçu psikoterapi*. çev., Babayiğit, Z. İ, İstanbul: Kabalcı Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 1980).
- Yaylak, E. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyayı kullanım düzeyleri ve görüşleri* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 481789).
- Yazgan-İnanç, B., & Yerlikaya, E.E. (2012). *Kişilik Kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, O. (2021). Duygu odaklı terapinin gestalt terapi ve varoluşçu terapi ile karşılaştırılmalı analizi. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 253-262.
- Yıldız, A. K. (2012). Sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13(2), 529-542.
- Yüksel, M. Y., Özgür Şahin, Ş., & Ekici, G. Kadınlarda sosyal onay ihtiyacı, kendini sansürleme isteği ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 354-369.
- Zafer, C., & Vardarlier, P. (2019). Medya ve toplum. *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 355-361.

- Zengin-Demirbilek, E. (2021). Erving Goffman'ın benlik kuramı çerçevesinde izlenim yönetimi ve kişilerarası iletişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *ANASAY Ulusal Hakemli Dergisi*, 6, 65-80.
- Zengin, M., Zengin, G., & Altunbaş, H. (2015). Sosyal medya ve değişen mahremiyet: Facebook mahremiyeti. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(2), 112-136.
- Zhang, S., Shi, Q., Luo, X., & Ma, X. (2008). Chinese pre-service teachers' perceptions of effects of teacher self-disclosure. *New Horizons in Education*, 56(1), 30-42.
- Zhao, S., Grasmuck, S., & Martin, J. (2008). Identity construction on facebook: Digital empowerment in anchored relationships. *Computer in Human Behavior*, 24(5), 1816-1836.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339100).

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar,

Bu çalışmada öğretmenlerin sosyal medya kullanımlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen anket kapsamında “Sosyal Medya” dediğimizde Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, Youtube, Instagram, Foursquare, Google Plus+, vb. sosyal ağları göz önünde bulundurunuz. Ankete katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır. Ankette kimliğinizi belli edecek herhangi bir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Tüm soruları içtenlikle ve eksiksiz yanıtlamanız araştırma sonuçları açısından çok önemlidir. Verdiğiniz cevaplar alan araştırmalarına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Yardımlarınız ve iş birliğiniz için çok teşekkür ederim.

Şeyma GÜLER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Yukarıda ifade edilen bilgilendirme metnini okudum. Çalışmanın bilimsel bir araştırma için veri toplamayı amaçladığı, çalışma sonuçlarının sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağı, çalışmanın sonuçlarının aleyhime olacak şekilde kullanılmayacağı, cevaplarımın tamamen gizli tutulacağı, çalışmayı istediğim zaman herhangi bir neden belirtmeksizin cevaplamayı bırakabileceğimi anladım. Çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet (.)

Cinsiyetiniz: KADIN () ERKEK ()

Yaşınız:.....

Meslekteki Yılıınız:.....

Medeni durumunuz: EVLİ () BEKAR ()

Mezun olduğunuz bölüm:

Sınıf Öğretmenliği ()

Branş Öğretmenliği ()

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ()

Diğer ().....

Eğitim durumunuz:

Lisans ()

Yüksek lisans ()

Doktora ()

Diğer ().....

Görev yaptığınız okul/kurum türü:

Kamu ()

Özel ()

Vakıf ()

Görev yaptığınız öğretim kademesi:

Okul öncesi ()

İlkokul ()

Ortaokul ()

Lise ()

Üniversite ()

Diğer ().....

Sosyal medya hesabınız var mı?

EVET ()

HAYIR ()

Sosyal medyayı günlük kullanım süreniz?(40 dakika, 2 saat gibi.)

.....

Ek 2: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği

SMBKAÖ

Maddeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler <i>(karşılıklı olarak paylaşımların beğenilmesi, yorum yapılması ve mesajlaşmalar gibi)</i> , öğrencilerimle daha güçlü bir iletişim kurmama yardımcı olur.	1	2	3	4	5
2. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler öğrencilerimin bana karşı olan bağlılığını artırır.	1	2	3	4	5
3. Sosyal medya hesabıma öğrencilerimi ekleyip kişisel ve/veya profesyonel hayatımla ilgili bilgileri sosyal medya üzerinden onlara da açmam sonucu beni daha iyi tanımaları öğrencilerimin bana karşı duydukları güveni artırır.	1	2	3	4	5
4. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler sonucu öğrencilerimin beni daha iyi tanımaları, sınıf içerisinde kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlar.	1	2	3	4	5
5. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler sonucu beni daha iyi tanımaları, öğrencilerimin sınıf içerisinde daha özgüvenli olmalarını sağlar.	1	2	3	4	5
6. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler sonucu beni daha iyi tanımaları, öğrencilerimin derse katılım düzeylerini artırır.	1	2	3	4	5

Ek 2: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği

7. Sosyal medyada yaptığım paylaşımlar ve öğrencilerimle yaşadığım pozitif etkileşimler (mesajlaşmalar, paylaşımlarına beğeni yapma, olumlu ve destekleyici yorumlar yapma ve özel günlerini kutlama gibi), öğrencilerimin sınıf içerisinde bana karşı daha özenli ve dikkatli davranmalarını sağlar.

1 2 3 4 5

8. Sosyal medyada öğrencilerimin, kendileriyle ortak ilgi alanlarımızın olduğunu görmeleri, öğrencilerimin kendilerini bana karşı daha yakın hissetmelerini sağlar.

1 2 3 4 5

9. Sosyal medya üzerinden öğrencilerimle kurduğumuz etkileşimler, öğrencilerimin derse yönelik motivasyonuna olumlu yönde etki eder.

1 2 3 4 5

10. Öğrencilerin dikkatini çekebilmek amacıyla öğrencilerimi sosyal medya hesabıma ekler ve onlarla etkileşimler kurarım.

1 2 3 4 5

11. Öğrencilerimle yakınlık kurmak amacıyla onları sosyal medya hesabıma ekler ve onlarla etkileşimler kurarım.

1 2 3 4 5

12. Öğrencilerime rol model olmak için öğrencilerimi sosyal medya hesabıma ekler ve onlarla etkileşimler kurarım.

1 2 3 4 5

13. Öğrencilerin kendileri ile ilgili bilgileri daha rahat paylaşabilmesi için sosyal medya üzerinden kendimle ilgili paylaşımlar yaparım.

1 2 3 4 5

Ek 2: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği

14. Öğrencilerin okul ve/veya derslerle ilgili çeşitli konular hakkında bilgi almasını sağlamak amacıyla öğrencilerimi sosyal medya hesabıma ekleyip onlarla etkileşimler kurarım.	1	2	3	4	5
15. Sosyal medyada gündemdeki konularla ilgili düşüncelerimi paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
16. Sosyal medya üzerinden özel hayatım ve ilişkilerimle ilgili bilgileri paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
17. Sosyal medya üzerinden duygusal durumum ile ilgili paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5
18. Sosyal medya üzerinden hoşlandığım ve/veya hoşlanmadığım şeylerle ilgili paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5
19. Sıklıkla sosyal medya üzerinden, kişisel problemlerimle ilgili paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5
20. Sosyal medya üzerinden inançlarım ve düşüncelerimle ilgili sıklıkla paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5
21. Sosyal medyada duygusal durumumu yansıtacak paylaşımları sıklıkla yaparım.	1	2	3	4	5

Ek 3: Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği

SMKİSKÖ

Maddeler	ASLA	NADİREN	BAZEN	SIKSIK	HER ZAMAN
1. Sosyal medyada insanların davranışlarını tuhaf bulmalarından kaygılanırım.	1	2	3	4	5
2. Sosyal medyada paylaştıklarımın dolayı insanlara karşı gülünç duruma düşeceğimden endişelenirim.	1	2	3	4	5
3. Sosyal medyada paylaştıklarımın başkaları tarafından beğenilmemesinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5
4. Sosyal medyada yakın arkadaşlarımın davranışlarını onaylamamalarından korkarım.	1	2	3	4	5
5. Sosyal medyada paylaştığım içerikten hoşlanmadıklarını arkadaşlarım herkesin önünde açıkça gösterirlerse bundan rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
6. Sosyal medyada davranışlarımın başkaları tarafından onaylanmamasından endişe duyarım.	1	2	3	4	5
7. Sosyal medyada paylaştığım içeriği arkadaşlarımın başkalarının önünde yargılamasından endişe duyarım.	1	2	3	4	5
8. Sosyal medyada kişisel bilgilerimin başkaları tarafından ele geçirilebileceği ihtimali beni kaygılandırır.	1	2	3	4	5
9. Sosyal medyada kişisel bilgilerimin paylaşıma ihtimali beni kaygılandırır.	1	2	3	4	5
10. Sosyal medyada arkadaşlarımın benim kişisel bilgilerimi tanımadığım kişilerle paylaşmaları beni tedirgin eder.	1	2	3	4	5
11. Sosyal medyada benim iznim olmadan kişisel alanıma erişim sağlanması durumu beni endişelendirir.	1	2	3	4	5
12. Sosyal medyada sosyal medya şirketlerinin/ yöneticilerinin özel yaşantıma yönelik gizlilik ilkelerini nasıl ele aldığı konusunda kaygılanırım.	1	2	3	4	5
13. Sosyal medyada yeni tanıştığım kişilerle konuşurken endişelenirim.	1	2	3	4	5
14. Sosyal medyada çok iyi tanımadığım insanlarla konuşurken gergin hissedirim.	1	2	3	4	5

Ek 3: Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği

15. Sosyal medyada yeni arkadaşlıklar kurarken tedirginlik duyarım.	1	2	3	4	5
16. Sosyal medyada başkalarıyla ilk kez tanıştığımda gerilirim.	1	2	3	4	5
17. Sosyal medyada insanlarla etkileşime girmekten korkarım.	1	2	3	4	5
18. Sosyal medyada başkalarıyla kendimle ilgili konuşmak zorunda kalırsam kendimi gergin hissedirim.	1	2	3	4	5
19. Sosyal medyada insanlara olumsuz izlenim bırakmaktan kaygı duyarım.	1	2	3	4	5
20. Sosyal medyada insanların benimle ilgili olumsuz düşüncelerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5
21. Sosyal medyada insanların beklentilerini karşılayamamaktan endişelenirim.	1	2	3	4	5

Ek 4: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

soiö

Aşağıda yer alan maddeler sizlerin çeşitli sosyal durumlardaki tutumlarınıza yöneliktir. Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyup, kendinize en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz.

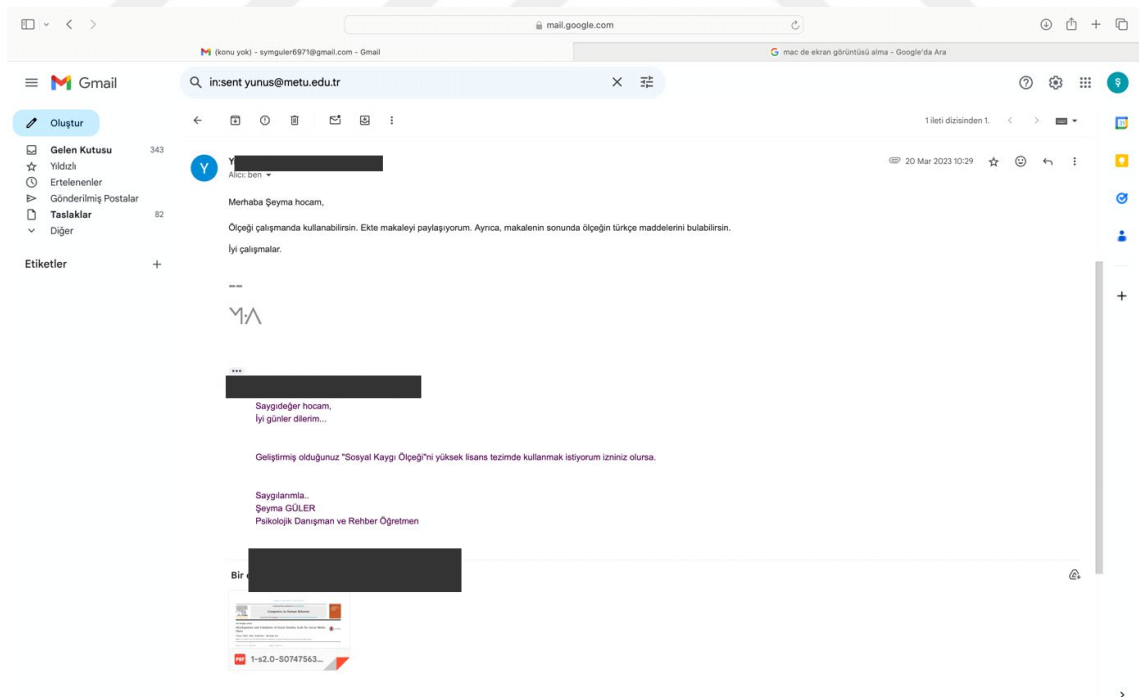
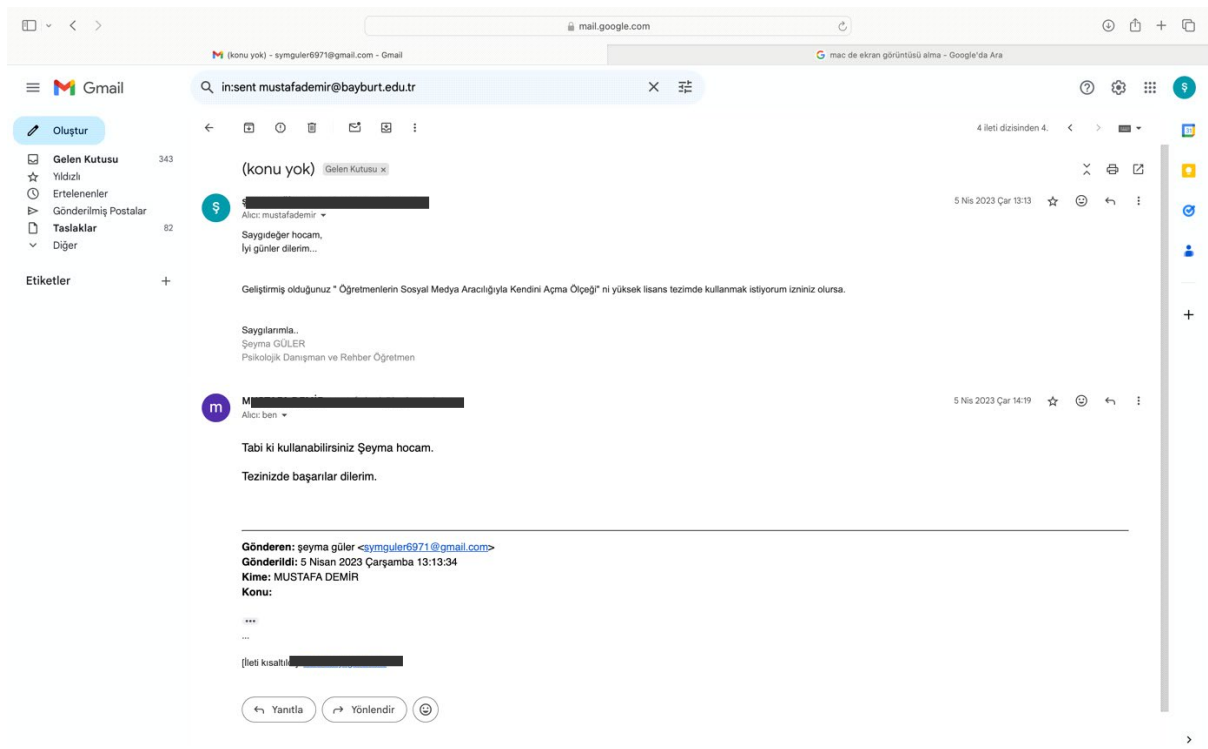
		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Başkaları tarafından onaylanmadığımda kendimi değersiz hissedirim.	5	4	3	2	1
2	Sosyal ortamlarda hata yapmaktan korkarım.	5	4	3	2	1
3	Bir kişi benimle ilgili olumsuz bir tutuma sahipse, o kişinin tutumunu olumlu hale getirmek için çabalarım.	5	4	3	2	1
4	Başkalarına danışmadan bir işe başlamakta zorlanırım.	5	4	3	2	1
5	Davranışlarımın başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğiyle ilgili kaygılanırım.	5	4	3	2	1
6	Başkaları beni olumsuz değerlendirdiğinde incinirim.	5	4	3	2	1
7	Başkaları üzerinde nasıl bir izlenim oluşturduğum benim için önemlidir.	5	4	3	2	1
8	Eleştiri almaktan kaçınırım.	5	4	3	2	1
9	Davranışlarımın, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir.	5	4	3	2	1
10	Doğru olmadığına inansam bile, çoğunluğun kabul ettiği görüşlere itiraz etmekten kaçınırım.	5	4	3	2	1
11	Başkalarının davranışlarından çabuk etkilenirim.	5	4	3	2	1
12	Düşüncelerimin, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir.	5	4	3	2	1
13	Başkaları tarafından sevilmediğim düşüncesini beni rahatsız eder.	5	4	3	2	1
14	Reddedilmeyi utanç verici bulurum.	5	4	3	2	1
15	Olumsuz yönlerimi gizlemeyi tercih ederim.	5	4	3	2	1
16	Olumlu yönlerimi ön plana çıkartmaya çalışırım.	5	4	3	2	1
17	Olumsuz duygularımı onaylanmayacağı korkusuyla saklarım.	5	4	3	2	1
18	Başkalarının onaylamayacağı şeylerden kaçınırım.	5	4	3	2	1
19	Beğenilmek ve takdir edilmek için çaba harcarım.	5	4	3	2	1
20	Eğer bir espriye başkaları gülüyorsa, kişisel olarak komik bulmasam bile ben de gülümserim.	5	4	3	2	1
21	Aldığım kararlarda başkalarının beklentileri etkili olur.	5	4	3	2	1
22	Başkaları tarafından onaylanmayan hareketlerimi düzeltmeye çalışırım.	5	4	3	2	1
23	Başkalarının beni olumsuz bir şekilde değerlendirmemesi için davranışlarıma dikkat ederim.	5	4	3	2	1

Ek 4: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

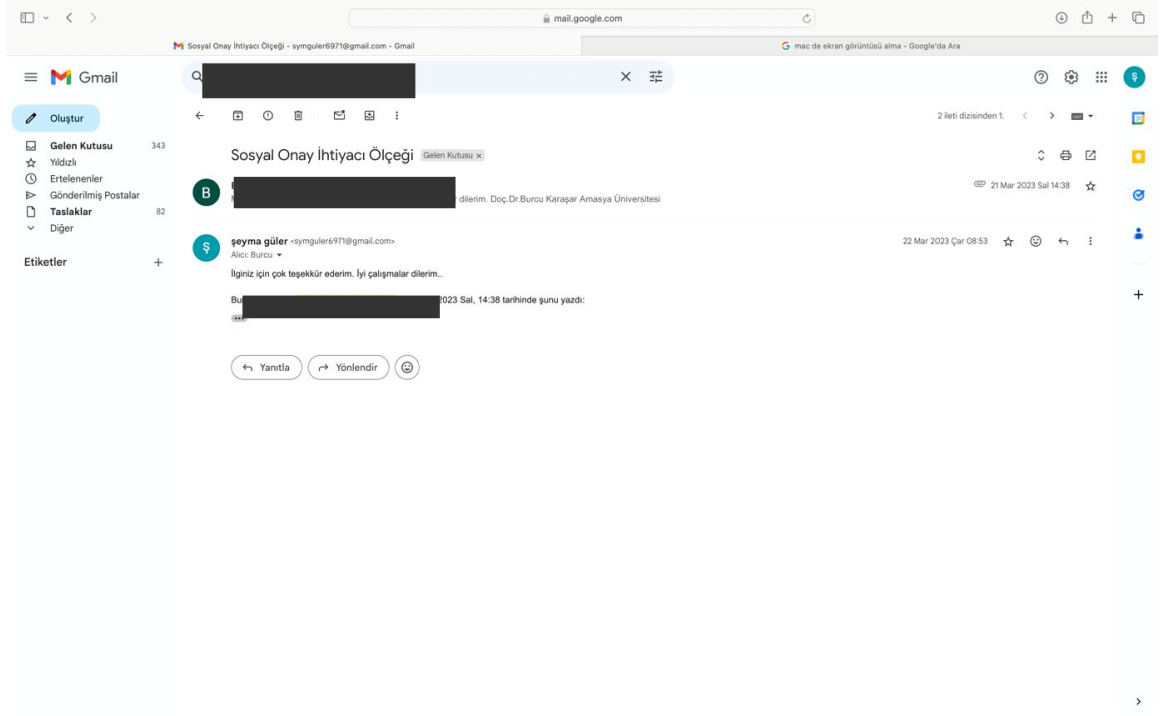
24	Onaylanıp onaylamadığımı anlamak için insanların yüz ifadelerine dikkat ederim.	5	4	3	2	1
25	Başkalarının ne diyeceğini düşünerek kendi isteklerimden vazgeçerim.	5	4	3	2	1

Ek 5: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullancıları İçin Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeklerine Ait Kullanım İzinleri

Ek 5: Öğretmenlerin Sosyal Medya Aracılığıyla Kendini Açma Ölçeği, Sosyal Medya Kullacıları İçin Sosyal Kaygı ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeklerine Ait Kullanım İzinleri

Ek 6: Bayburt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 19.07.2023-143574

 T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı

Sayı : E-83542712-050.99-143574
Konu : Etik Kurul Kararları

19.07.2023

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DEMİR
Doktor Öğretim Üyesi

İlgi : 22.06.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-139453 sayılı yazınız.

İlgi yazı kapsamında, Anabilim Dalımız Tezli Yüksek Lisans Programı 222219002 numaralı öğrencisi Şeyma GÜLER' in Etik Kurulu Onayı ile ilgili yapmış olduğu başvuru Etik Kurulunca uygun bulunmuş olup, karar asılları ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Gürkan YILDIRIM
Anabilim Dalı Başkanı

Ek: Etik Kurul Kararı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: BSM64670872 Pin Kodu: 74652 Belge Tutarı Adresi: https://turkiye.gov.tr/belge/83542712-050.99-143574
Kısa Adresi: bayburtuniv.tr/belge/83542712-050.99-143574 Bilgi için: Ali ÖZBEK
Üniversite Bilgi Sistemi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.06.2023-138812

 T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi: 20.06.2023 Karar Sayısı: 224 Oturum Sayısı: 11

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 16.06.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-138172 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı 222219002 numaralı öğrencisi Şeyma GÜLER' in yüksek lisans tezi olarak yürüttüğü "Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışları ile Sosyal Medyada Yaşamı Oldukları Sosyal Kaygıları ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan
BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar
Prof.Dr. ALI SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 20.06.2023 12:17

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: BSM64670872 Pin Kodu: 74652 Belge Tutarı Adresi: https://turkiye.gov.tr/belge/83542712-050.99-138812
Kısa Adresi: bayburtuniv.tr/belge/83542712-050.99-138812 Bilgi için: Ali ÖZBEK
Üniversite Bilgi Sistemi

Ek 7: Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.12.2023-172235

 T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı
Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanlığı

Sayı : E-17306000-604.02.01-172235 06.12.2023
Konu : Araştırma İzni (Doç. Dr. Mustafa DEMİR-Şeyma GÜLER)

Sayın Doç.Dr. Mustafa DEMİR
Doçent

İlgi : 01.12.2023 tarihli ve 171465 sayılı yazısı.

İlgi yazı gereğince, "Öğretmenlerin Sosyal Medyada Kendini Açma Davranışları ile Sosyal Medyada Yaşamış Oldukları Sosyal Kaygıları ve Sosyal Oray İletişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu araştırma izni onayına ilişkin yazı ekte yer almaktadır.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Gürkan YILDIRIM
Bölüm Başkanı

Ek: İlgi Yazı (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Değerlendirme Kodu: 8558405.P0E3 Pın Kodu: 95742 — Belge Tutarı Adresli: <https://belgeler.gov.tr/belge/8558405-P0E3-172235>
Ticariyet 459 333 20 31 Faks 459 333 20 42 Bilgi için: Onay AKTİN AR
e-Posta: egitim@bayburt.edu.tr Elektronik Adı: <https://www.bayburt.edu.tr/egitim> Ücret: Bölüm Sekreteri
İletişim
Kısa Adres: egitim@bayburt.edu.tr Kısa Adres

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

İlköğrenimini Kaleardı 75. Yıl İlköğretim Okulu'nda tamamlamış olup Rekabet Kurumu Bayburt Anadolu Öğretmen Lisesi'nden mezun olmuştur. 2011-2015 yılları arasında Giresun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2016 yılında Milli Eğitim personeli olarak Bayburt Fatih İmam Hatip Ortaokulu'nda mesleğe başlamıştır. 2020-2024 yılları arasında Bayburt Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde görev yapmıştır. 2023 yılından itibaren başladığı Bayburt Bilim ve Sanat Merkezi'nde psikolojik danışman ve rehber öğretmen olarak görevine devam etmektedir.

